

Ministerul Finanțelor

Nota

privind riscurile bugetar-fiscale

Chișinău, 2025

Introducere	3
1. Riscuri bugetar-fiscale explicite	6
1.1 Riscuri, asociate prognozelor macroeconomice.....	6
1.2 Riscuri, asociate estimărilor veniturilor bugetare	9
1.3 Riscuri, asociate estimărilor cheltuielilor bugetare	12
1.4 Riscuri, asociate managementului datoriei de stat	14
2. Riscuri bugetar-fiscale implicite.....	17
2.1 Riscuri, asociate bugetelor locale.....	17
2.2 Riscuri, asociate întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat.....	22
2.3 Riscuri, asociate sectorului financiar	61
2.4 Garanțiile de stat emise și plățile ce ar putea fi efectuate de către Ministerul Finanțelor, în calitate de garant al Programului de stat „Prima Casă”	71
2.5 Riscuri, asociate parteneriatului public-privat (PPP)	72
2.6 Alte riscuri.....	76

Introducere

Riscurile bugetar-fiscale reprezintă factorii care pot determina devierea rezultatelor bugetar-fiscale de la așteptări sau previziuni inițiale și care necesită o gestionare proactivă. Riscurile pentru buget pot apărea în rezultatul șocurilor macroeconomice, unor decizii ad-hoc referitoare la politica bugetar-fiscală și/sau din materializarea obligațiilor contingente. Datoriile contingente pot fi explicite, având o bază legală clară, cum ar fi garanțiile de stat pentru împrumuturi; sau implicite, care nu sunt bazate pe reglementări clare, dar pot surveni drept consecință a unor evenimente neprevăzute, care să necesite intervenția statului.

Scopul acestei Note este de a identifica riscurile potențiale pentru buget și de a estima probabilitatea riscului și a impactului acestuia în caz că se produce riscul. În afară de aceasta, sânt descrise și măsurile de atenuare a riscurilor, dacă acestea au avut loc, sau mecanismele care sunt prevăzute de cadrul normativ sau urmează a fi elaborate pentru a reduce riscurile bugetar-fiscale.

Boxa 1. Evaluarea impactului și probabilității riscului

Evaluarea impactului și probabilității riscului se bazează pe analiza estimărilor din Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (CBTM) din ultimii 6 ani. Dimensiunea devierilor între estimarea indicatorilor și realizarea acestora, precum și frecvența acestor devieri reprezintă niște indicatori utilizați pentru estimarea impactului potențial și probabilitatea diferitor riscuri. Evaluările, deși nu sunt statistic reprezentative, reprezintă niște aproximări, reieșind din informația disponibilă (câte 4 estimări a unui indicator pentru fiecare an din cei 6 analizați vs realizarea acestui indicator).

Impactul riscului este:

Jos – dacă abaterea între estimări și date executate este mai mică de 1% din PIB

Mediu - dacă abaterea între estimări și date executate este între 1% - 3% din PIB

Ridicat - dacă abaterea între estimări și date executate este mai mare de 3% din PIB

Probabilitatea riscului este:

Joasă – dacă riscul se produce în mai puțin de 10% de cazuri

Medie - dacă riscul se produce între 10% și 30% de cazuri

Ridicată - dacă riscul se produce în mai mult de 30% de cazuri

Tabelele de mai jos prezintă tabloul riscurilor bugetar-fiscale aferente, cu o scurtă explicație a tipurilor acestora și o evaluare preliminară a importanței lor potențiale pentru Moldova (după caz).

Tabelul nr. 1. Riscuri bugetar-fiscale explicite

Risc	Natura riscului	Impactul potențial	Probabilitatea
Șocuri macroeconomice	Evoluții macroeconomice neprevăzute, care modifică perspectivele de creștere economică și alterează poziția financiară	Ridicat	Ridicată
Estimarea veniturilor	Nerealizarea veniturilor planificate deteriorează soldul bugetar	Mediu	Ridicată
Cheltuieli neprevăzute	Obligațiile legale sau presiunile politice duc la ajustarea cheltuielilor și deteriorarea soldului bugetar	Mediu	Ridicată
Expunerea la datorie a sectorului public	Evoluțiile neprevăzute ale pieței, creșterea ratelor dobânzii sau ale cursului de schimb, duc la creșterea datoriei și a costurilor asociate deservirii acesteia	Mediu	Ridicată

În afară de riscurile explicite, bugetul poate fi expus și unor riscuri implicite care se prezintă mai jos.

Tabelul nr. 2. Riscuri bugetar-fiscale implicite (inclusiv obligații contingente)*

Risc	Natura riscului	Impactul potențial
Insolvența întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat	Guvernul este obligat să salveze întreprinderile de stat și societățile pe acțiuni cu cota statului aflate în insolvență	Ridicat
Insolvența sectorul financiar	Guvernul este obligat să salveze băncile ce prezintă importanță sistemică, aflate în insolvență	Ridicat
Transferuri majorate către autoritățile locale	Transferurile către autoritățile locale trebuie majorate pentru a se asigura prestarea serviciilor	Redus
Plăți în cadrul parteneriatului public-privat (PPP)	Plățile aferente PPP-urilor sunt mai mari decât se anticipase și decât sumele prevăzute	Redus
Executarea garanțiilor acordate de stat (cu excepția sectorului financiar)	Guvernul este obligat să efectueze plăți în cadrul garanțiilor de stat acordate	Redus
Sume insuficiente prevăzute pentru situații neprevăzute	Hotărâri judecătorești, înțelegeri de soluționare a unor dispute, dezastre naturale, etc. generează costuri bugetare ce depășesc nivelul planificat	Mediu

**Notă. În cazul riscurilor implicite este dificil de a estima probabilitatea producerii riscului, deoarece datele disponibile în unele cazuri sunt foarte limitate și/sau nu permit acest lucru. Spre deosebire de riscurile explicite, evoluțiile din trecut nu oferă îndrumări relevante privind evoluțiile viitoare. De asemenea este greu de cuantificat numeric impactul potențial, acesta fiind doar estimat ca fiind unul ridicat, mediu sau redus. Estimarea impactului pentru riscurile implicite este bazată pe aceleași criterii ca și cele explicite: jos- mai mic de 1% în PIB, mediu – 1-3% din PIB și ridicat - mai înalt de 3% din PIB.*

Provocări majore ale Republicii Moldova și crizele cu care se confruntă

Republica Moldova, se află în fața unor provocări complexe și multiple, care îi influențează profund dezvoltarea și stabilitatea. Aceste probleme sunt rezultatul unor factori interni și externi, iar gestionarea lor necesită eforturi coordonate și strategii pe termen lung.

O criză majoră este cea economică. Moldova se confruntă cu o economie fragilă, dependentă în mare măsură de remitențele cetățenilor săi din străinătate, precum și de sectorul agricol și de exporturile către piețele externe. Lipsa investițiilor, și infrastructura insuficient dezvoltată limitează potențialul de creștere economică și creează un cerc vicios al sărăciei și al dependenței.

Cea mai serioasă constrângere a dezvoltării economice a Republicii Moldova rămâne productivitatea scăzută a muncii, situată sub media statelor din Europa emergentă. Deși s-au înregistrat progrese în digitalizare și în sectorul serviciilor, productivitatea continuă să fie afectată de factori structurali persistenți: predominanța locurilor de muncă slab calificate și slab remunerate, infrastructura economică și logistică insuficient dezvoltată, decalaje majore în educație și formare profesională, precum și nivelul redus de capital tehnologic în întreprinderile mici și mijlocii. Aceste limitări frânează potențialul de creștere pe termen lung, încetinesc procesul de convergență cu Uniunea Europeană și diminuează competitivitatea țării pe piețele regionale și internaționale.

La acestea se adaugă și constrângerile demografice majore, care amplifică dificultățile economice. Îmbătrânirea populației, migrația forței de muncă și scăderea natalității reduc disponibilitatea resurselor umane și generează presiuni suplimentare asupra bugetului public. Aceste fenomene sunt accentuate de necorelarea dintre cererea pieței muncii și oferta educațională, în special în domeniul formării profesionale. În consecință, deficitul de capital uman limitează dezvoltarea sectoarelor economice strategice și reduce capacitatea statului de a implementa reforme durabile.

La fel, una din provocările Republicii Moldova este instabilitatea politică. De-a lungul anilor, țara s-a confruntat cu conflicte între diferite forțe politice, schimbări frecvente ale guvernelor și dificultăți în consolidarea instituțiilor democratice. Această situație a afectat capacitatea statului de a implementa reforme eficiente și de a asigura un climat de încredere pentru cetățeni și investitori. În plus, influența externă, complică și mai mult peisajul politic, generând tensiuni și diviziuni în societate.

În concluzie, Republica Moldova se află într-un moment crucial, în care trebuie să depășească multiple crize și provocări pentru a-și asigura un viitor stabil și prosper. Soluțiile necesită reforme politice și economice curajoase, consolidarea statului de drept și dialog constructiv cu toate părțile implicate. Doar prin eforturi comune și angajament ferm, țara poate depăși aceste obstacole și poate construi o societate mai echitabilă și mai sigură pentru toți cetățenii săi.

1. Riscuri bugetar-fiscale explicite

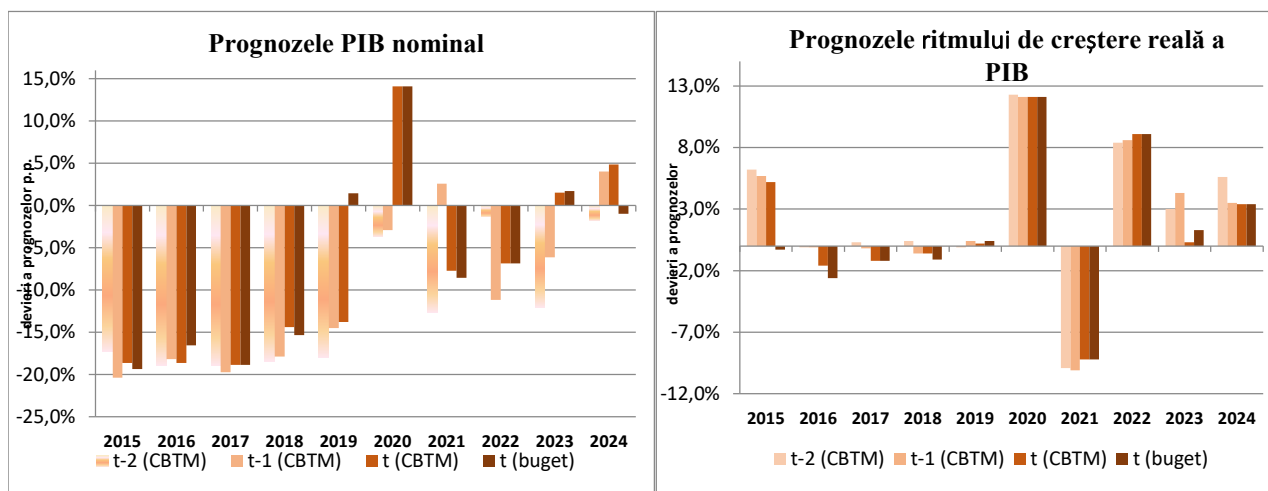
1.1 Riscuri, asociate prognozelor macroeconomice

Tendințe și evoluții recente

Principalul risc macroeconomic pentru estimările bugetare este asociat unei creșteri mai mici a PIB comparativ cu cea prognozată. Astfel, prognoza *fluctuantă* influențează mult poziția bugetar-fiscală estimată.

Din 40 de observații prezentate mai jos, abateri mai mari de 3% din PIB au avut loc în 34 cazuri, fapt ce indică *un grad înalt al riscului asociat estimărilor PIB* (ca impact și ca probabilitate).

Graficul nr. 1. Devierea prognozelor PIB comparativ cu realizarea acestuia*

*Pentru fiecare an se prezintă devierea dintre prognozele efectuate în anii CBTM (3 ani: t-2, t-1, t), prognoza utilizată la aprobarea bugetului (t-buget) și valorile realizate de facto. Valorile pozitive înseamnă o supraestimare, iar cele negative – o subestimare.

Prognozele PIB, pentru ultimii 10 ani, demonstrează o tendință constantă de subestimare a PIB nominal. De asemenea, este de menționat faptul, că estimările pentru anii 2017-2024¹, prezintă o discrepanță majoră în prognozarea PIB nominal, abaterile situându-se la un interval de 20% față de PIB, dat fiind faptul că, pentru acești ani, datele privind PIB realizat au fost prezentate în baza metodologiei noi de calcul SCN-2008/SEC 2010.

În ce privește rata reală de creștere a PIB, prognoza a fost supraestimată numai în anii 2015, 2020, 2022, 2023 și respectiv 2024. Astfel, prognoza pentru anii 2020-2024, prezintă o discrepanță semnificativă, abaterile situându-se la un interval de 12% și respectiv -10% față de rata reală de creștere a PIB. Este de menționat faptul că doar pentru anul 2019 valorile prognozate sunt mai aproape de cele executate, ceea ce denotă că gradul de precizie este mai sporit.

Privit din perspectiva bugetului, subestimarea PIB are efecte directe asupra estimării veniturilor (în sensul subestimării acestora), a limitei soldului bugetar, permis de lege, fiind stabilit ca pondere în PIB, precum și asupra nivelului de îndatorare a țării (ca pondere în PIB). Ca urmare, pentru a spori nivelul de exactitate, este necesar de a ajusta valorile prognozate cu devierile sistematice, ceea ce s-a aplicat în prezentarea care urmează.

¹ Datele privind PIB pentru perioada 2011-2016 se prezintă în baza metodologiei vechi de calcul SCN-1993/SEC-1995, iar începând cu anul 2017 - în baza metodologiei noi de calcul SCN -2008/SEC-2010.

Proiecții macroeconomice pentru anul 2025

În 2025, se estimează o creștere economică de cel puțin 1,8%, susținută de creșterea investițiilor pe fondul reducerii ratelor dobânzilor, o recoltă agricolă mai bună, o relansare ușoară a sectorului industrial, precum și sporirea veniturilor disponibile. Totuși, contextul extern rămâne dificil. Performanța modestă a exporturilor, combinată cu o creștere robustă a importurilor, alimentată de cererea internă în creștere, va continua să afecteze negativ balanța comercială și să limiteze ritmul revigorării economiei naționale.

Pe termen mediu, se prevede o accelerare a creșterii economice, susținută de îmbunătățirea contextului extern, de sporirea productivității, de avansul reformelor structurale și de intensificarea investițiilor asociate procesului de integrare europeană, toate fundamentate pe implementarea Planului de Creștere a Moldovei sprijinit de UE.

Această evoluție ar trebui să se reflecte într-un PIB pe locuitor mai ridicat, garantând că toate categoriile sociale beneficiază de progresul economic, în timp ce este menținută stabilitatea pe termen lung.

În anul 2025, evoluțiile macroeconomice vor fi influențate puternic de persistența crizei energetice și economice, care continuă să genereze incertitudine și presiuni asupra costurilor. Creșterea economică este anticipată să rămână modestă, deoarece prețurile ridicate la energie afectează producția, consumul și competitivitatea, iar mediul extern rămâne fragil. Inflația va continua să fie alimentată în prima parte a anului de creșterile costurilor la energie, de scumpirea importurilor și de efectele secundare ale ajustărilor tarifare, urmând să se tempereze abia spre finalul anului, odată cu stabilizarea piețelor și ajustarea cererii interne.

Piața muncii va rămâne relativ stabilă, însă productivitatea ar putea fi afectată de costurile ridicate ale operațiunilor, ceea ce menține presiunea asupra companiilor. În sectorul extern, deficitul de cont curent va rămâne influențat de importurile scumpe de energie și de cererea redusă pentru exporturi, deși sprijinul financiar extern poate contribui la echilibrare. Principalele riscuri rămân legate de o eventuală nouă escaladare a prețurilor la energie, de tensiunile geopolitice persistente, de încetinirea redresării economice în UE și de presiunile suplimentare asupra bugetului public generate de necesitatea susținerii populației vulnerabile.

Prognozele PIB pe termen mediu

Prognoza PIB pe termen mediu, actualizată în luna noiembrie curent, este efectuată în baza noii metodologii de calcul a PIB², menționată mai sus, și prevede o creștere anuală a PIB nominal (în medie) cu circa 8 la sută. Totodată, se prognozează o creștere medie reală a PIB pentru următorii 3 ani la circa 3 la sută, iar deflatorul PIB situându-se în jur de circa 5%. Ținând cont de concluziile deduse mai sus, privind tendința din trecut de subestimare a PIB, există probabilitatea înaltă că creșterea PIB nominal pe termen mediu va fi mai mică decât a fost prognozată. Această concluzie este valabilă în condițiile persistenței unor șocuri externe majore care ar putea perturba accelerarea economiei moldovenești.

Pentru orizontul de prognoză (2026-2028), în condițiile ameliorării situației din regiune, economia națională își va consolida traiectoria de recuperare, atingând o rată de creștere de 2,4% în 2026, de 3,3% în 2027 și de 3,6% în anul 2028. Această creștere a fost susținută în principal de avansul investițiilor publice, de un nivel înalt de absorbție a fondurilor externe și de îmbunătățirea treptată a mediului de afaceri.

Rata anuală a inflației va scădea până în prima jumătate a anului viitor, ulterior va înregistra o creștere ușoară spre finele perioadei de prognoză, cu excepția ultimului trimestru. În trimestrul IV 2025, rata anuală a inflației se va plasa peste limita superioară a intervalului de variație, iar începând cu anul viitor, va reveni în interval și se va menține în proximitatea țintei inflației până

² Începând cu anul 2018 Biroul National de Statistica a început implementarea metodologiei de calcul a Sistemului Conturilor Naționale a Organizației Națiunilor Unite, versiunea 2008/Sistemul European de Conturi, versiunea 2010 (SCN, ONU-2008/SEC-2010), în special întru elaborarea celui mai important indicator macroeconomic Produsul Intern Brut.

la finele perioadei de prognoză. Ritmul anual al inflației de bază va avea o tendință relativ stabilă până la finele anului viitor, ulterior va spori ușor spre finele perioadei de prognoză. Pentru anii 2027-2028 rata inflației a fost prognozată la nivelul-țintă stabilit de către Banca Națională a Moldovei pentru inflația anuală constituind (5%).

Pe termen mediu este anticipată o creștere robustă, stimulată de implementarea reformelor și, nu în ultimul rând, a angajamentelor de reforme economice ale țării în contextul aderării Republicii Moldova la Uniunea Europeană.

De asemenea, menționăm că în pofida faptului că tensiunile comerciale și geopolitice globale s-au mai moderat pe parcursul ultimei perioade, incertitudinile încă persistă. Repercusiunile barierelor economice instituite de către administrația prezidențială a SUA se vor manifesta în perioada următoare.

Modalitatea de ajustare a tarifelor, precum și situația tensionată în regiune și riscurile escaladării acesteia mențin incertitudinea pronunțată aferentă prognozei inflației.

Per ansamblu, anul 2025 se conturează ca un an caracterizat de creștere economică modestă, presiuni inflaționiste persistente și riscuri externe accentuate, necesitând politici prudente și o gestionare atentă a dezechilibrelor macroeconomice.

Realizarea scenariului de prognoză a indicatorilor macroeconomici poate fi perturbată de următoarele riscuri interne și externe.

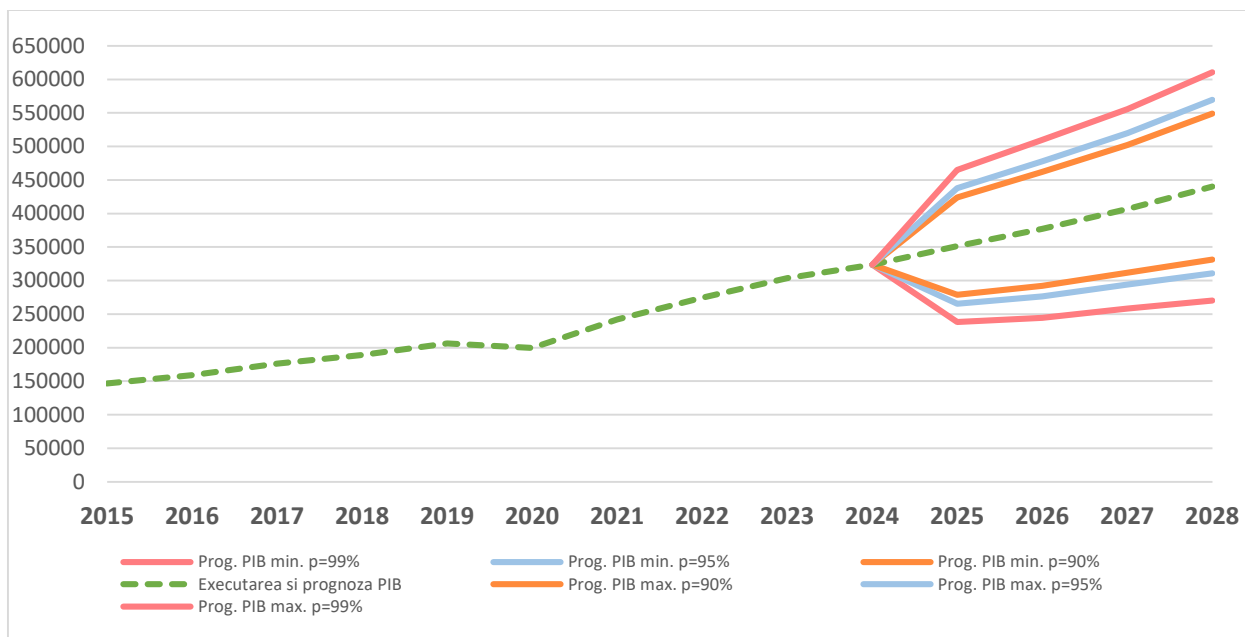
Riscurile interne ar putea apărea în cazurile:

- menținerea presiunilor pro-inflaționiste din partea costurilor, care va afecta activitatea economică și cererea internă;
- incertitudini cu privire la momentul și magnitudinea ajustării tarifelor la serviciile reglementate;
- accentuarea dezechilibrelor la nivel macroeconomic (creșterea deficitului bugetar, deficitului contului curent, costului forței de muncă, datoriei publice) va contribui la creșterea vulnerabilității economiei naționale;
- instabilitatea politică, ce influențează negativ activitatea economică și investițională, intensifică tensiunea socială și provoacă instabilitate macroeconomică;
- condițiile climaterice nefavorabile, care sunt dificil de prognozat și care pot contribui la diminuarea volumului producției agricole, cu repercusiuni asupra sectorului industrial și exporturilor;
- fluctuațiile excesive ale cursului de schimb al monedei naționale, care pot influența negativ activitatea agenților economici.

Riscurile externe:

- continuarea crizei energetice din Europa - intensificarea șocurilor externe ale prețurilor la resursele energetice și materie primă;
- menținerea inflației costurilor la nivel global, cu impact negativ asupra activității economice și cererii externe;
- accentuarea tensiunilor geopolitice la nivel mondial poate influența creșterea prețurilor la resurse energetice și la alte produse;
- volatilitate sporită și presiuni proinflaționiste semnificative în regiune, cu un impact major asupra importului și exportului de produse și, în consecință, asupra prețurilor de producere și consum;
- recensiunea și șocurile negative în evoluția economiilor partenerilor comerciali principali ai Republicii Moldova pot influența negativ exporturile, remitențele, activitatea industrială, etc.

Graficul nr. 2. Valorile efective și prognozate ale PIB

În prezentarea grafică valorile prognozate ale PIB nominal, pentru anii 2025-2028 sunt ajustate cu ajutorul devierilor sistematice, despre care s-a relatat mai sus. Astfel, la un prag al semnificației de 10% ($p=0,90$ sau 90%), pentru anul 2026 intervalul de încredere ar fi cu limita inferioară de 244 577,3 mil.lei și cea superioară de 509 822,7 mil.lei. Astfel, pot fi interpretate oricare dintre valorile obținute pentru perioadele vizate ținând cont de pragul de semnificație asumat, valoarea ajustată a tendinței și devierea standard a perspectivei pentru care se efectuează calculele.

Atenuarea riscurilor

Practica existentă pentru diminuarea riscurilor asociate estimărilor PIB în scopurile bugetare se realizează prin reestimarea periodică a prognozelor indicatorilor macroeconomici. Conform calendarului bugetar, aceasta are loc de cel puțin 2 ori pe an, iar în condițiile anului 2024 prognoza a fost actualizată de 3 ori.

Pe termen mediu și lung diminuarea riscurilor se va realiza prin îmbunătățirea și diversificarea metodelor de prognozare a indicatorilor macroeconomici, precum și compararea prognozelor cu cele produse de instituțiile specializate în elaborarea prognozelor economice.

Scenariul de bază presupune o relansare a activității economice pe o traiectorie pozitivă în anii de prognoză, dar riscurile sunt înclinate în jos, deoarece impactul crizelor, precum și a condițiilor agro-meteorologice asupra prețurilor la produsele alimentare pe piața internă rămâne extrem de incert, precum și creșterea prețurilor la resursele energetice.

Incertitudinea condițiilor climatice rămâne a fi un factor de risc pentru toată perioada de prognoză. Totodată, menționăm că în continuare persistă riscuri și incertitudini majore cu privire la evoluția războiului din țara vecină și a situației din regiune, care pot impacta semnificativ economia națională și influența datele prognozate.

1.2 Riscuri, asociate estimărilor veniturilor bugetare

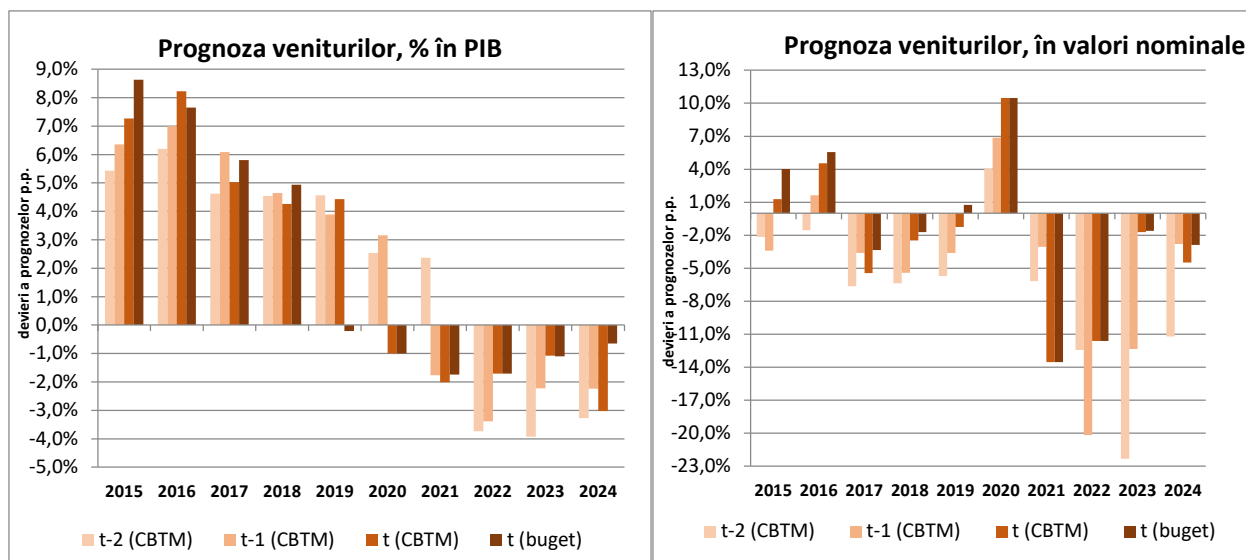
Tendențe și evoluții recente

Prognoza veniturilor reprezintă un alt factor important în determinarea poziției fiscale a unei țări. Aceasta este influențată de prognozele indicatorilor macroeconomici, precum și de deciziile

de politică în domeniul impozitelor și taxelor. Schimbările frecvente și semnificative în acest sens, contribuie la o volatilitate în estimarea veniturilor bugetare.

Analiza prognozelor veniturilor agregate (ca % în PIB), efectuate pe parcursul ultimilor 10 ani, scoate în evidență o tendință spre supraestimare a primilor 6 ani, și o subestimare a următorilor 4 ani, cu toate că abaterea în mediu pe această perioadă constituie 2,0 p.p. Din cele 40 de observații prezentate mai jos, abateri mai mici decât 1% din PIB au avut loc în 4 cazuri, între 1 și 3% din PIB în 11 cazuri, iar mai mari decât 3% în 25 cazuri, fapt ce indică **un grad ridicat al riscului asociat estimărilor veniturilor bugetare**. Abaterile prognozelor veniturilor (în sume nominale) de la executarea acestora, se încadrează, în ultimii 5 ani în limita de aproximativ +10;-22%.

Graficul nr. 3. Devierea prognozelor veniturilor bugetare comparativ cu executarea acestora

Este de menționat faptul că, estimările veniturilor ca pondere în PIB din ultimii trei ani demonstrează o discrepanță majorată în PIB, dat fiind faptul că, pentru perioada 2017-2021 datele cu privire la PIB au fost prezentate în baza metodologiei noi de calcul SCN-2008/SEC 2010, care au înregistrat majorări.

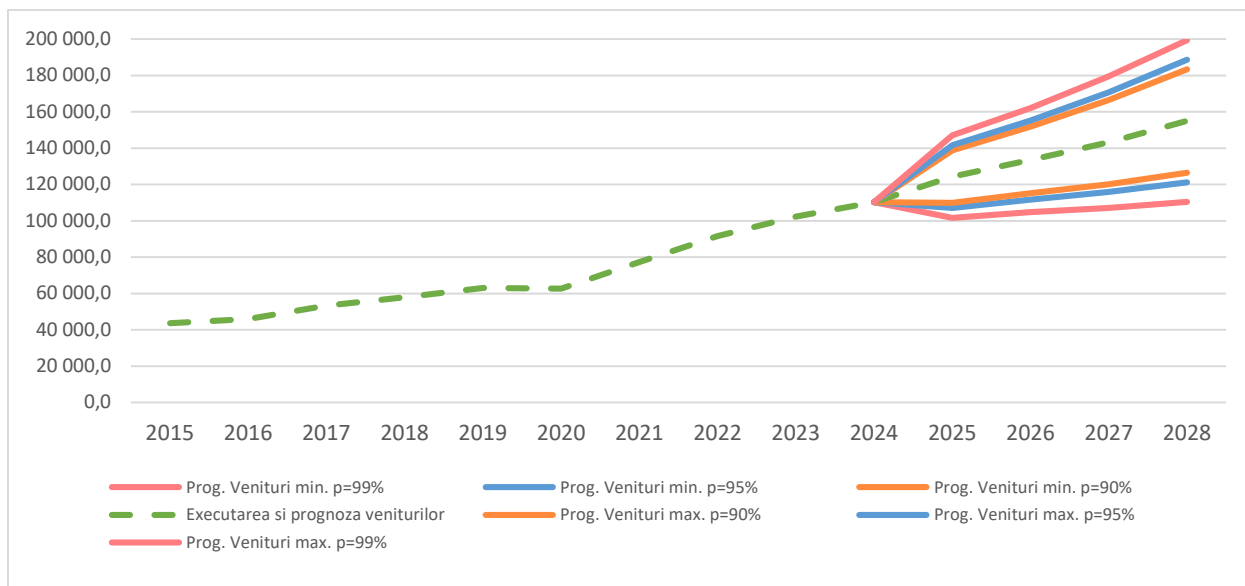
Proiecții ale veniturilor pentru anul 2025

Creșterea veniturilor bugetare a fost determinată, în principal, de majorarea încasărilor din impozite și taxe aferente mărfurilor și serviciilor produse pe teritoriul Republicii Moldova, ca urmare a politicilor de stat de susținere a sectoarelor economice, precum și a măsurilor fiscale și a unei administrări fiscale mai eficiente. De asemenea, contribuția la această creștere a venit și din majorarea veniturilor salariale, rezultatele pozitive obținute de agenții economici, creșterea veniturilor băncilor comerciale și creșterea prețurilor la resursele energetice.

Proгноза veniturilor bugetare pe termen mediu

În prezentarea grafică, valorile prognozate ale veniturilor pentru anii 2025-2028 sunt ajustate cu ajutorul devierilor sistematice. Astfel, la un prag al semnificației de 10% ($p=0,90$ sau 90%), pentru anul 2026, intervalul de încredere ar fi cu limita inferioară de 104 798,4 mil.lei și cea superioară de 162 115,0 mil.lei.

Graficul nr. 4. Valorile efective și prognozate ale Veniturilor

Proiecțiile bugetare pe anii 2026-2028 se bazează pe ipoteza menținerii veniturilor bugetare pe un trend ascendent. Pe termen mediu se estimează că veniturile bugetare vor crește în valori nominale de la 133 456,7 mil. lei în anul 2026 la 154 960,8 mil. lei în anul 2028 sau cu 13,3 la sută. Majorarea veniturilor va fi susținută de impactul politicilor de stat de susținere a sectoarelor economice, precum și din contul unor măsuri ale politicii fiscale și vamale și de administrare mai bună a veniturilor. Totuși, veniturile bugetare pe termen mediu au la bază estimări ale granturilor la un nivel minim istoric, iar creșterea veniturilor se bazează pe creșterea încasărilor din impozite și taxe.

Atenuarea riscurilor

În caz că veniturile sunt supraestimate, practica obișnuită impune măsuri de administrare fiscală mai stricte pe cât este posibil și/sau recurgerea la reduceri de cheltuieli (blocare de cheltuieli) mecanism prevăzut de Legea nr. 181/2014 privind finanțele publice și responsabilități bugetar-fiscale.

În caz că veniturile sunt subestimate, se poate recurge la majorare de cheltuieli bugetare (cu păstrarea sau reducerea deficitului), sau o altă abordare ar fi promovarea unei politici contraciclice, ce ar însemna economisirea supra încasărilor pentru ca acestea să fie utilizate în bugetele ulterioare, fără a recurge la împrumuturi.

În contextul provocărilor curente, eficiența veniturilor publice va fi sporită, concentrându-se pe raționalizarea scutirilor fiscale, îmbunătățirea raportării privind impozitul pe venit și consolidarea administrării fiscale.

Riscurile asociate veniturilor bugetare sunt strâns legate de evoluții macroeconomice neprevăzute, care modifică perspectivele de creștere economică, în contextul geopolitic. În același timp, implementarea reformelor fiscale favorabile în scopul lărgirii bazei de impozitare și îmbunătățirea conformității fiscale, va contribui la o creștere a veniturilor bugetare. Totuși, deși se estimează o tendință de creștere a veniturilor bugetare din impozite și taxe pe termen mediu, spațiul fiscal rămâne încă extrem de constrâns. O intervenție în asumările menționate supra ar putea să se soldeze cu modificarea acestor estimări, în funcție de deciziile adoptate.

1.3 Riscuri, asociate estimărilor cheltuielilor bugetare

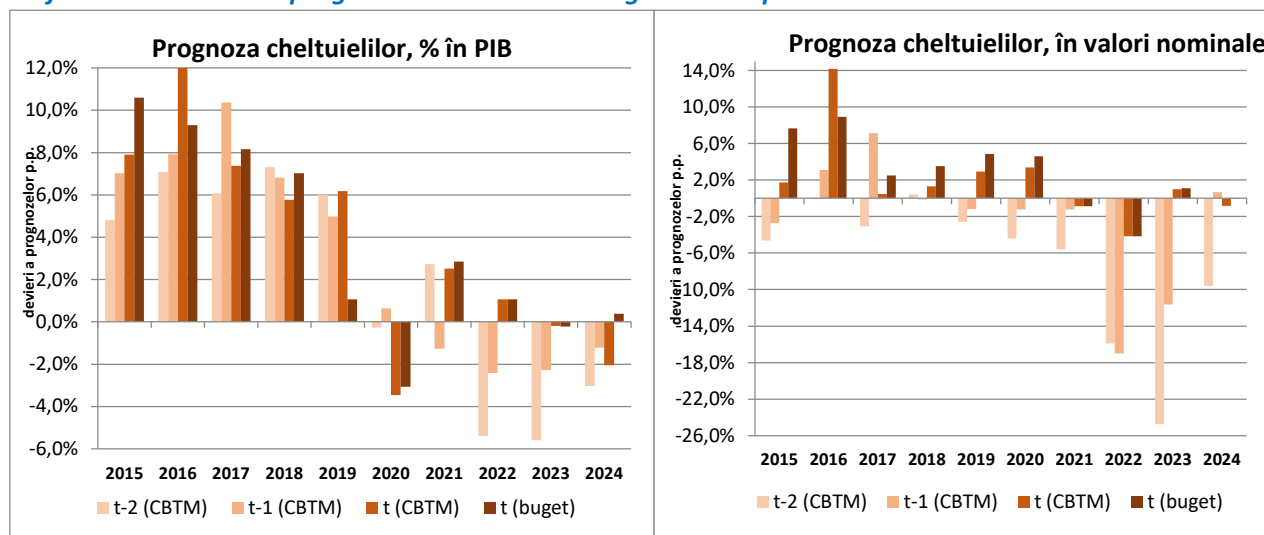
Tendențe și evoluții recente

Proгноza cheltuielilor bugetare se bazează pe estimarea cheltuielilor pentru menținerea obligațiilor deja asumate, politicilor sociale, salariale, investiționale în curs de realizare, precum și propuneri de politici noi, care sânt sau urmează a fi implementate.

Proгноza cheltuielilor este influențată de prognozele indicatorilor macroeconomici, progноza veniturilor, nivelul de deficit, precum și de deciziile de politică în domeniul cheltuielilor (politici salariale, sociale, etc.). Schimbările frecvente și semnificative în acest sens, contribuie la o volatilitate în estimarea cheltuielilor bugetare.

Analiza progноzelor cheltuielilor agregate (ca % în PIB), efectuate pe parcursul ultimilor 10 ani, scoate în evidență o supraestimare a primilor 5 ani, și o subestimare a următorilor 5 ani. Din 40 de observații prezentate mai jos, abateri mai mici decât 1% din PIB au avut loc în 5 cazuri, între 1 și 3% din PIB în 11 cazuri, iar mai mari decât 3% în 24 cazuri, fapt ce indică **un impact de grad mediu al riscului asociat estimărilor cheltuielilor bugetare**.

Graficul nr. 5. Devierea progноzelor cheltuielilor bugetare comparativ cu executarea acestora*

*Datele pentru perioada 2017-2020 sunt raportate la PIB, calculat în condițiile metodologiei noi de calcul SCN-2008/SEC 2010, care au înregistrat majorări.

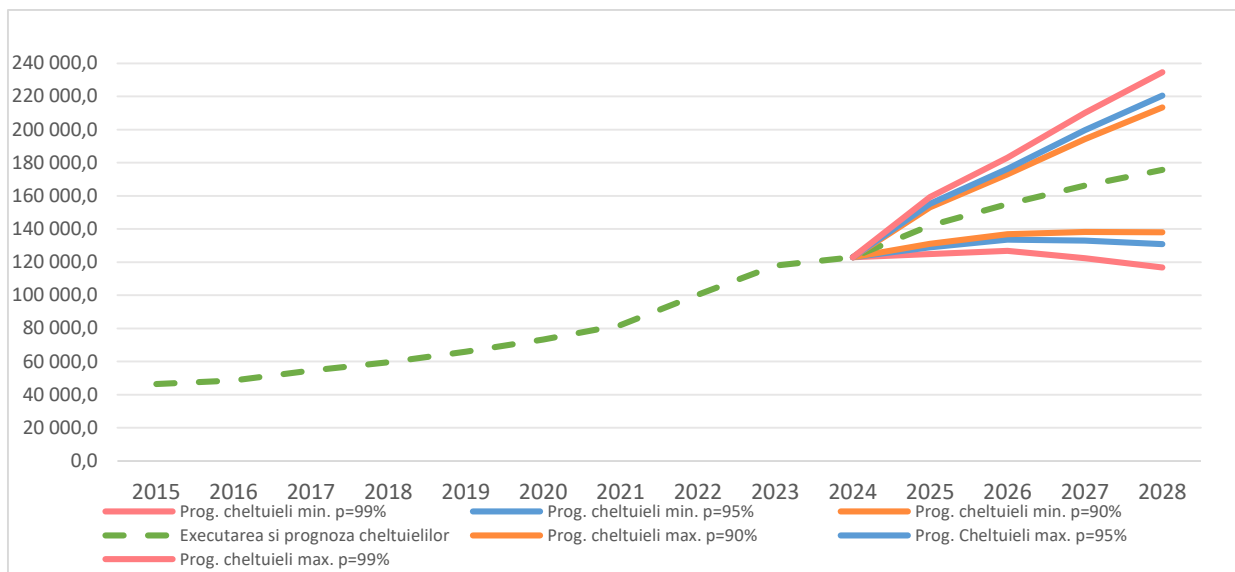
Un factor important ce a influențat supraestimările la parte de cheltuieli este valorificarea foarte lentă a resurselor proiectelor finanțate din surse externe, care preponderent reprezintă investiții capitale, iar planificarea și executarea acestora poate dura în timp.

Pentru anul 2024, arieratele bugetului de stat au constituit 6,6 mil. lei iar ale bugetelor locale – 55,9 mil. lei (0,2% din suma cheltuielilor), ceea ce reprezintă o pondere nesemnificativă în PIB. Impactul acestor arierate comportă un risc fiscal redus atât ca pondere în sumă totală cât și ca pondere în PIB.

Progноza cheltuielilor pe termen mediu

În prezentarea grafică valorile progноzate ale cheltuielilor pentru anii 2025-2027 sunt ajustate cu ajutorul devierilor sistematice. Astfel, la un prag al semnificației de 10% ($p=0,90$ sau 90%), pentru anul 2026, intervalul de încredere ar fi cu limita inferioară de 126 762,2 mil. lei și cea superioară de 183 121,2 mil. lei.

Graficul nr. 6. Valorile efective și prognozate ale Cheltuielilor

Conform estimărilor, în perioada 2026-2028 cheltuielile bugetului public național se vor majora în termeni nominali, iar ca pondere în PIB se prevede diminuarea acestora de la 41,1% în anul 2026 până la 39,9% în anul 2028.

În cazul materializării unor șocuri în continuare și dacă va fi necesară o asistență suplimentară pentru categoriile vulnerabile ale populației, cheltuieli bugetare ar urma a fi revizuite, pentru a putea acoperi necesitățile prioritare de finanțare. Totuși, există riscurile pentru scenariul de bază cu un efect negativ persistent, iar pachetul de cheltuieli cuplat cu poziția bugetară ar putea să limiteze capacitatea de reacție la necesitățile emergente de finanțare de la buget.

Subsecvent, se menționează, că continuă a fi o provocare pe termen mediu îmbunătățirea eficienței de cheltuire a resurselor bugetare. Pentru a furniza măsuri mai bine ținute și durabile de economisire, precum și cheltuieli de o calitate sporită, este necesară continuarea procesului de analiză/raționalizare a cheltuielilor și instituționalizarea acestuia, pentru a consolida livrarea serviciilor publice și a identifica domenii potențiale pentru economii sau câștiguri la nivel de eficiență.

Atenuarea riscurilor

Legea privind finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală 181/2014, prevede un mecanism de corectare a cheltuielilor bugetare în caz că acestea sunt supraestimate (prevenirea deficitului mai mare decât cel planificat, în rezultatul reducerii veniturilor). Acesta constă în blocarea prealabilă a cheltuielilor, pentru cel mult 2 luni, în perioada în care se recurge la reducerea cheltuielilor. În această perioadă sunt finanțate doar cheltuielile prioritare, care la fel sânt specificate în lege (deservirea datoriei de stat, salarii, pensii, indemnizații sociale, ș.a.). În cazul subestimării cheltuielilor acestea pot fi revizuite în sensul majorării, fără a admite depășirea deficitului.

Revizuirea politicilor existente ar rezulta într-o utilizare mai eficientă a cheltuielilor, și ar permite utilizarea resurselor limitate pentru implementarea politicilor de cheltuieli noi.

În perioada anilor 2025-2028, Guvernul își va consolida progresele în asigurarea stabilității și sustenabilității finanțelor publice, protejând, în același timp, alocările pentru cheltuielile sociale și investiționale.

Credibilitatea bugetară și gestionarea finanțelor publice vor fi consolidate prin instituționalizarea proceselor de revizuire/eficientizare a cheltuielilor, promovarea reformelor în domeniul achizițiilor publice, îmbunătățirea managementului investițiilor publice, precum și prin sporirea transparenței bugetare. Prin revizuirea cheltuielilor, Guvernul va evalua majoritatea

cheltuielilor publice prin prisma eficienței și va pune în aplicare măsurile privind finalizarea și/sau raționalizarea programelor existente pentru a asigura finanțarea programelor cu prioritate înaltă.

1.4 Riscuri, asociate managementului datoriei de stat

Tendențe și evoluții recente

Riscurile aferente managementului datoriei de stat sunt abordate detaliat în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu” aprobat anual de către Guvern și publicat pe pagina web oficială a Ministerului Finanțelor. Astfel, scenariile de șoc identificate în acest document strategic evidențiază, printre altele, **riscul valutar** drept cel mai semnificativ risc ce ar putea crea, în caz de materializare, presiuni semnificative asupra bugetului de stat, având în vedere că datoria de stat externă denominată în valută străină deține ponderea majoritară în portofoliul datoriei de stat. De asemenea, se evidențiază **riscul ratei de dobândă**, ca urmare a politicii monetare Băncii Centrale Europene și Băncii Naționale a Republicii Moldova. Reieșind din structura portofoliului valori mobiliare de stat (VMS) emise pe piața internă, caracterizată preponderent prin maturitate scurtă, presupune refixarea frecventă a ratei de dobândă aferente, astfel influențând asupra incertitudinii costurilor de deservire a datoriei de stat interne.

Analiza prognozelor soldului datoriei de stat (ca % în PIB), relevă faptul că în perioada 2018-2019 a persistat tendința de supraestimare a acestora, atât în cadrul CBTM cât și în legea bugetului. Din 40 de observații prezentate mai jos, abateri mai mari de 3% din PIB au avut loc în 32 cazuri, între 1 și 3% din PIB în 5 cazuri iar mai mici de 1% din PIB în 3 cazuri, fapt ce indică **un grad ridicat al riscului asociat estimărilor datoriei de stat**.

Abaterile prognozelor soldului datoriei de stat demonstrează tendința de subestimare pentru perioada 2014-2016 și anul 2021, trendul inversându-se începând cu estimările efectuate în anul 2017 și începând cu anul 2023.

Pentru anul 2019, toate observațiile au fost supraestimate, motivul principal fiind intrările pe împrumuturile externe prognozate ce au fost executate în proporție de 40,7 la sută comparativ cu valoarea planificată și finanțarea internă netă, care a constituit 4,3% din valoarea planificată.

Pentru anul 2020, din patru observații - două au fost subestimate, motivul principal fiind creșterea substanțială a datoriei de stat interne din cauza creșterii finanțării deficitului bugetar din contul finanțării interne nete la preț de cumpărare cu 195 % în comparație cu volumul prognozat inițial.

Pentru anul 2022, din patru observații - trei au fost supraestimate, înregistrând abateri față de prognoza în cadrul CBTM cât și în legea bugetului, motivul principal fiind acoperirea deficitului bugetar doar din surse externe de finanțare, deoarece emisiunea netă din plasarea VMS pe piața internă a înregistrat valori negative, ca urmare a monitorizării permanente de către MF a situației pe piața primară și a comercializării VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii.

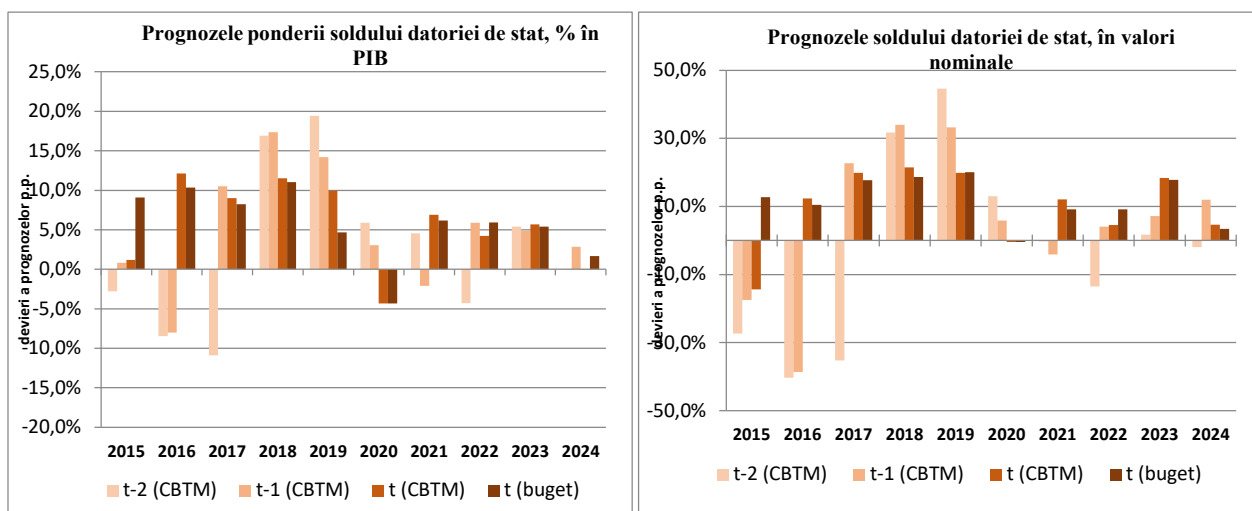
Pentru anul 2023, toate observațiile au fost supraestimate, motivul principal fiind executarea intrărilor din împrumuturile externe în proporție de 79,0 la sută comparativ cu valoarea aprobată.

Pentru anul 2024, din patru observații - trei au fost supraestimate, înregistrând abateri față de prognoza în cadrul CBTM cât și în legea bugetului, motivul principal a fost rambursarea sumei de principal în proporție de 84,7 la sută comparativ cu valoarea planificată inițial. Pe parcursul ultimilor 10 ani se observă, în general, o ușoară supraestimare a cheltuielilor planificate aferente serviciului datoriei de stat. Totuși, este de menționat că sumele planificate anual în legea bugetului pentru anii respectivi au fost foarte aproape de sumele executate de facto, în proporție de peste 90,0 la sută.

Proiecții ale soldului datoriei de stat pentru anul 2025

La situația din 31 august 2025 datoria de stat s-a majorat cu 3,3% comparativ cu sfârșitul anului 2024, atingând nivelul de 125,7 mld. lei.

Graficul nr. 7. Devierea prognozelor soldului datoriei de stat comparativ cu executarea acestuia*

*Datele pentru perioada 2017-2022 sunt raportate la PIB, calculat în condițiile metodologiei noi de calcul SCN-2008/SEC 2010, care au înregistrat majorări.

Datoria de stat internă a constituit 47,4 mld. lei, în creștere cu 7,7% față de sfârșitul anului 2024. Totodată, datoria de stat externă a constituit 4,7 mld. dolari SUA (78,4 mld. lei), înregistrând o majorare de 1,2% în echivalent lei față de sfârșitul anului precedent. În opt luni ale anului curent au fost înregistrate intrări de surse externe de finanțare în sumă de circa 0,6 mld. dolari SUA (9,6 mld. lei), precum și emisiuni nete din plasarea VMS pe piața internă (preț de cumpărare) în sumă de 3,4 mld. lei.

Estimările până la sfârșitul anului 2025 indică o majorare a plafonului datoriei de stat față de ipotezele expuse în bugetul aprobat, pe fondul creșterii datoriei de stat externe cu 6,0%. În același timp, datoria de stat internă se va diminua ușor cu 0,03% față de prognoza inițială, ca urmare a reducerii volumelor de emisiune a VMS comercializate pe piața primară.

Prognoza pe termen mediu

Pentru perioada 2026-2028, conform prognozelor, soldul datoriei de stat se va menține 46,8% din PIB.

Totodată, având în vedere estimările soldului (deficitului) bugetului de stat, precum și de spațiul fiscal existent, necesitățile de finanțare pe termen mediu ale Guvernului vor fi acoperite preponderent din surse externe de finanțare.

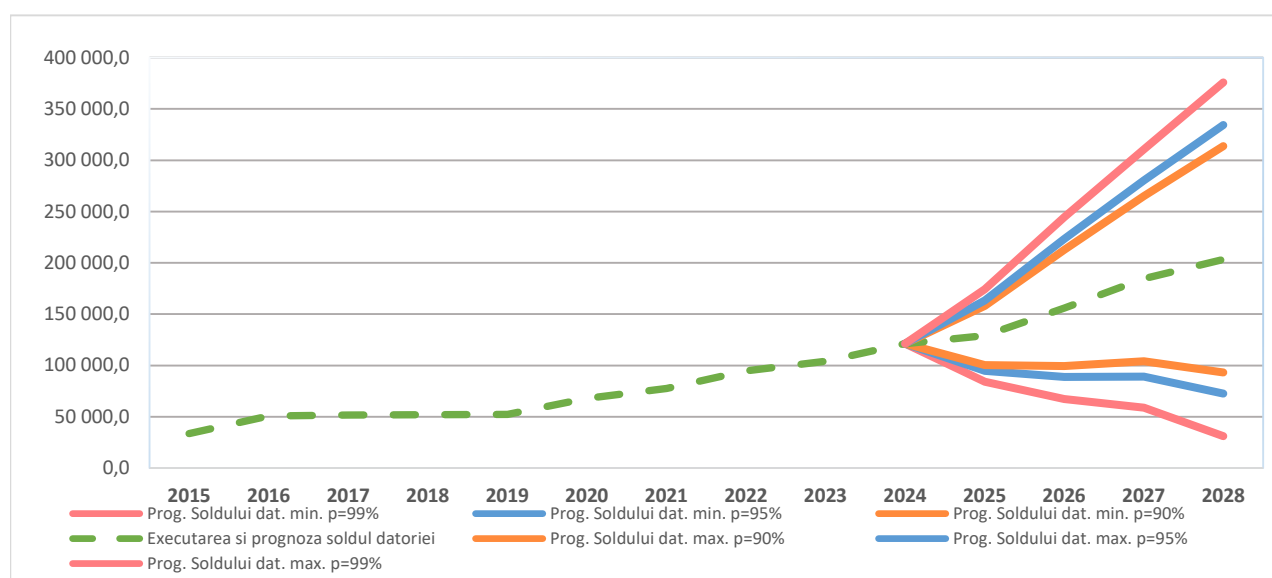
Tabelul nr. 3. Evoluția ponderii în PIB³ a soldului datoriei de stat și a garanțiilor de stat

(% în PIB)

	2015	2016	2017 ⁴	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 Scontat	2026 Estimată	2027 Estimată	2028 Estimată
Total Datorie de stat, inclusiv:	22,8	31,9	29,4	27,5	25,5	34,0	32,1	34,5	34,3	37,5	39,9	42,3	45,0	46,8
<i>Externă</i>	17,9	18,4	16,5	15,3	14,2	19,3	18,4	21,9	21,2	23,9	24,8	26,2	27,9	28,9
<i>Internă</i>	4,9	13,5	12,8	12,2	11,3	14,7	13,7	12,6	13,1	13,6	15,1	16,1	17,1	17,9
Garanții de stat	9,3	0,0	0,0	0,1	0,5	0,6	0,8	0,7	0,6	0,8	1,4	1,8	2,1	2,3

În prezentarea grafică, valorile prognozate ale soldului datoriei de stat pentru anii 2026-2028 sunt ajustate prin aplicarea devierilor sistematice. Astfel, la un prag al semnificației de 10% ($p=0,90$ sau 90%), pentru anul 2026, intervalul de încredere ar fi cu limita inferioară de 67 464,5 mil. lei și cea superioară de 244 601,5 mil. lei.

Graficul nr. 8. Valorile efective și prognozate ale Soldului datoriei de stat

Cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat pe termen mediu (2026-2028) sunt estimate, în medie, la 1,6% din PIB, ceea ce reprezintă o creștere cu 0,2 p.p. față de nivelul prognozat pentru anul 2025. Serviciul datoriei de stat interne este prognozat în creștere față de anul 2025, pe fondul finanțării interne nete pozitive în această perioadă. La estimarea serviciului datoriei de stat interne a fost luat în calcul intervalul ratei medii ponderate a dobânzii de 7,5% pentru anul 2026 și 6,5% pentru anul 2028. Cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat externe vor înregistra, de asemenea, o creștere pe parcursul anilor 2026 – 2028. Această evoluție este determinată în principal de majorarea soldului datoriei de stat externe, ca urmare a includerii în estimări a unui volum mai

³ Datele privind PIB pentru perioada 2011-2016 se prezintă în baza metodologiei SCN, ONU-1993/SEC-1995, iar începând cu anul 2017 - în baza metodologiei SCN ONU-2008/SEC-2010.

⁴ În vederea executării obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat acordate în anii 2014 și 2015, Ministerul Finanțelor în temeiul Legii nr. 235/2016, a emis și a transmis la 4 octombrie 2016 Băncii Naționale a Moldovei obligațiuni de stat în suma creditelor neachitate Băncii Naționale a Moldovei de către „Banca de Economii” S.A., BC „Banca Socială” S.A. și BC „Unibank” S.A. la data emiterii acestora.

mare de împrumuturi de stat externe, destinate atât suportului bugetar, cât și finanțării proiectelor investiționale. Totodată, se menționează că rata medie ponderată a dobânzii pentru împrumuturile de stat externe s-a diminuat de la 2,5% la 31 decembrie 2023 la 2,33% la situația din 31 decembrie 2024.

Atenuarea riscurilor

Întru atenuarea riscului valutar și a riscului ratei de dobândă aferente datoriei de stat, Ministerul Finanțelor monitorizează permanent evoluția ratelor dobânzii de referință aferente datoriei de stat (Euribor 6 luni, Torf 6 luni, Rata de bază a BNM aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt, inflația).

La estimarea soldului datoriei de stat și a cheltuielilor de deservire a acesteia, sunt luate în calcul scenariile cele mai pesimiste, și anume - fluctuații semnificative ale indicatorilor susmenționați. În funcție de condițiile existente pe piața internă a VMS și de interesul manifestat de către investitori, Ministerul Finanțelor continuă să examineze oportunitatea emiterii de obligațiuni de stat pe termen lung și a operațiunilor de redeschidere a VMS, cu scopul extinderii maturității portofoliului datoriei interne. Ministerul Finanțelor continuă să examineze oportunitatea emiterii de obligațiuni de stat pe termen lung și a operațiunilor de redeschidere a VMS, cu scopul extinderii maturității portofoliului datoriei de stat interne. Plasarea pe piața primară a VMS preponderent pe termen mai lung de circulație contribuie la diminuarea riscului de refinanțare și riscului ratei de dobândă aferent portofoliului de datorii și consolidarea curbei randamentelor.

Pentru monitorizarea expunerii portofoliului datoriei de stat la riscul valutar, riscul ratei dobânzii și riscul de refinanțare, Ministerul Finanțelor elaborează Programul "Managementul Datoriei de stat pe termen mediu" pentru perioada 2026-2028.

2. Riscuri bugetar-fiscale implicite

2.1 Riscuri, asociate bugetelor locale

Riscurile asociate bugetelor APL sunt de diversă natură și pot fi atât implicite, cât și explicite, dar pentru a crea o imagine completă asupra situației în domeniul APL, acestea sunt prezentate într-un singur capitol. În prezenta Notă, riscurile asociate bugetelor locale sunt prezentate separat. Pe viitor se propune identificarea posibilelor corelări între aceste riscuri și o prezentare din perspectiva impactului potențial a diferitor riscuri.

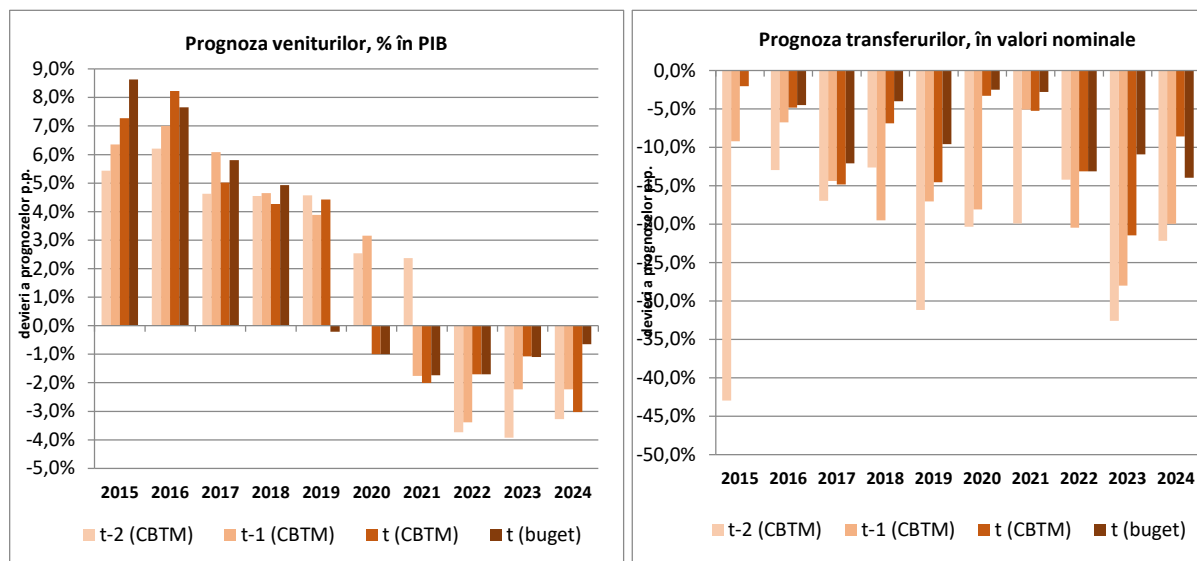
*Privite în parte, fiecare domeniu care ar putea reprezenta un risc pentru bugetele locale, și implicit pentru bugetul de stat, **acestea nu reprezintă un impact semnificativ**. Însă multitudinea acestor domenii, ar putea crește riscul per ansamblu pentru bugetele locale. Anume din aceste considerente, un management prudent al fiecărui sector, și implementarea măsurilor de atenuare a riscurilor ar reduce la minimum impactul acestor riscuri.*

2.1.1. Prognoza transferurilor către APL

În perioada 2015-2024 ritmul mediu anual de creștere a volumului veniturilor totale ale bugetelor locale constituie 10,1%, pe când ritmul mediu de creștere a volumului transferurilor de la bugetul de stat constituie 11,6%. Drept rezultat, are loc o redimensionare a structurii părții de venituri a bugetelor locale prin creșterea ponderii transferurilor cu 4,7 p.p. (de la 64,1% în 2015 la 68,8% în 2024) în detrimentul veniturilor autonome (venituri proprii și venituri partajate), dar într-un ritm mai lent comparativ cu anii precedenți ca efect al reformei sistemului de asistență socială

RESTART începînd cu anul 2024 ca urmare a centralizării cheltuielilor la bugetul de stat (renunțarea la efectuarea transferurilor pentru competențe delegate APL).

Graficul nr. 9. Devierea prognozelor transferurilor către APL comparativ cu executarea acestora*

*Datele pentru perioada 2017-2019 sunt raportate la PIB, calculat în condițiile metodologiei noi de calcul SCN-2008/SEC 2010, care au înregistrat majorări.

Disparitatea în structura veniturilor bugetelor locale se accentuează începînd cu anul 2015 urmare a implementării noului sistem de formare a bugetelor locale, accelerează în anul 2017 datorită majorării volumelor de transferuri alocate de la bugetul de stat destinate infrastructurii drumurilor publice locale, și în anul 2020 ca efect al suplimentării Fondului de susținere financiară (FSF) a UAT cu o cotă-parte din impozitul pe venit obținut din activitatea de întreprinzător pentru calculul transferurilor de echilibrare. De asemenea, ținînd cont de necesitățile crescînde ale APL, din 01.01.2022, s-a stabilit cuantumul de 100% din volumul total al taxei pentru folosirea drumurilor de către autovehiculele înmatriculate în Republica Moldova, în baza căruia sunt calculate transferurile cu destinație specială, comparativ cu cele 50% utilizate anterior, actualmente fiind alocate sub formă de alte TDG pentru UAT de nivelul I și TDS doar pentru bugetele municipale Bălți și Chișinău.

Transferurile de la bugetul de stat către bugetele autorităților publice locale reprezintă 68,8% din veniturile acestor bugete. În acest sens o supraestimare/subestimare a acestora reprezintă un risc semnificativ atât pentru bugetul de stat, cât și pentru bugetele locale.

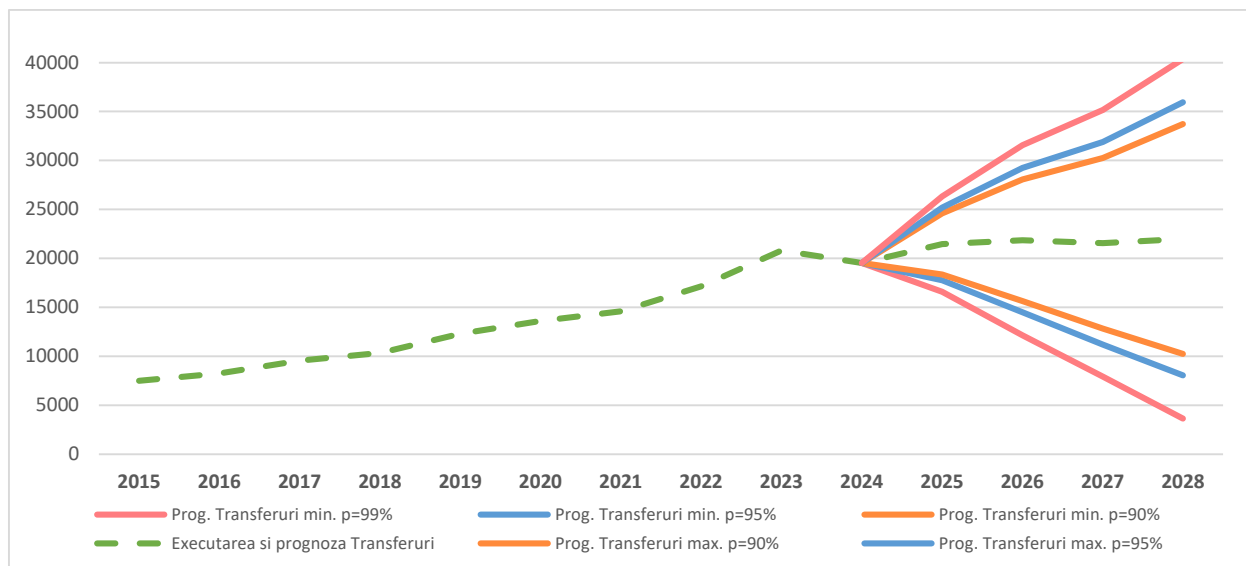
Analiza prognozelor transferurilor către bugetele locale, ca % în PIB, efectuate pe perioada 2015-2024, scoate în evidență o supraestimare a transferurilor către APL în perioada 2017-2018 cu o abatere cuprinsă între 0,1-0,8%, iar pentru anii 2019-2024 se atestă o subestimare cu o abatere cuprinsă între 0,1 – 1,7%, iar în valori nominale denotă o tendință clară de subestimare permanentă a acestora. Abateri mai mici de 1% în PIB se atestă în 33 din 40 de observații, ce denotă **un impact moderat al riscului** (sub/supraestimarea volumului de transferuri), **și o probabilitate de subestimarea transferurilor**.

Proiecții ale transferurilor pentru anul 2025

Pe parcursul anului 2025 în scopul acoperirii parțiale a cheltuielilor pentru implementarea prevederilor Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, au fost repartizate mijloace bugetelor locale, prin horărări ale Guvernului, în special pentru competențele delegate autorităților publice locale (învățămînt general, și servicii sociale).

Prognoza transferurilor pe termen mediu

Graficul nr. 10. Valorile efective și prognozate ale Transferurilor de la bugetul de stat către bugetele locale

În prezentarea grafică valorile prognozate ale transferurilor către bugetele locale pentru anii 2026-2028 sunt ajustate cu ajutorul devierilor sistematice. Astfel, la un prag al semnificației de 10% ($p=0,90$ sau 90%), pentru anul 2026, intervalul de încredere ar fi cu limita inferioară de 12 164,6 mil. lei și cea superioară de 31 562,0 mil.lei.

Totodată, formula existentă de calcul a transferurilor (cu destinație generală și specială pentru învățământ și infrastructura drumurilor) către bugetele locale a contribuit la o prognoza mai bună a transferurilor per total. Din anul 2020, s-a pus accent pe o altă prioritate și anume reformarea sistemului de relații interbugetare, cu revizuirea veniturilor partajate între bugetul de stat și bugetele locale, ceea ce are impact asupra volumelor transferurilor de echilibrare către APL.

Costuri adiționale pentru bugetul de stat implică crearea Fondului de amalgamare voluntară a UAT începînd cu anul 2025, care se estimează a crește exponențial pentru anii următori.

Atenuarea riscurilor

Suplimentarea bugetelor locale nu acoperă integral costurile APL generate de implementarea Legii privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar aferent domeniilor proprii de activitate, dar și costurile generate de criza energetică ce au dus la creșterea prețurilor la serviciile termoelectrice și comunale, responsabilitatea revenindu-le, totuși, APL. În ce privește acoperirea integrală a acestor cheltuieli pentru competențele delegate ale APL se pune pe seama bugetului de stat. Pentru viitor, această paradigmă poate fi soluționată doar în condițiile promovării unei reforme exhaustive de organizare administrativ-teritorială, cu revizuirea integrală a relațiilor interbugetare în contextual revizuirii competențelor APL de ambele niveluri și ale Guvernului, asigurând respectarea principiului descentralizării administrative de corespundere a resurselor cu competențele.

O metodă subsidiară mai de durată pentru implementarea acestei reforme este procesul de amalgamare benevolă a mai multor UAT de nivelul întâi, acordîndu-se stimulente financiare din Fondul de amalgamare voluntară a localităților, cu miza pe o eficientizare a cheltuielilor de întreținere a aparatelor primariilor și altor cheltuieli care ar putea urma după amalgamarea mai multor localități învecinate. Se atestă totuși și efecte secundare odată cu amalgamarea voluntară a UAT (diminuarea agregată a transferurilor generale), care se cer a fi atenuate prin alocarea transferurilor de compensare către UAT amalgamate.

De asemenea, în scopul prestării unor servicii sociale mai bune, din anul 2024 s-a implementat reforma RESTART, prin care competențele în domeniul protecției sociale sunt preluate a fi finanțate de la bugetul de stat, concomitent cu modificarea formulei de repartizare a TDG din fondul de susținere financiară a teritoriilor. Ca efect, structura transferurilor de echilibrare alocate APL I și II s-a modificat, riscurile asociate acestor tipuri de cheltuieli (asistență socială) pentru bugetele locale s-au diminuat.

Actualmente, revizuirea formulei de calcul a TDG ca efect al amalgamării voluntare a UAT este prematură, sarcina în cauză fiind complexă și necesită o analiză amplă pînă a interveni în cadrul normative.

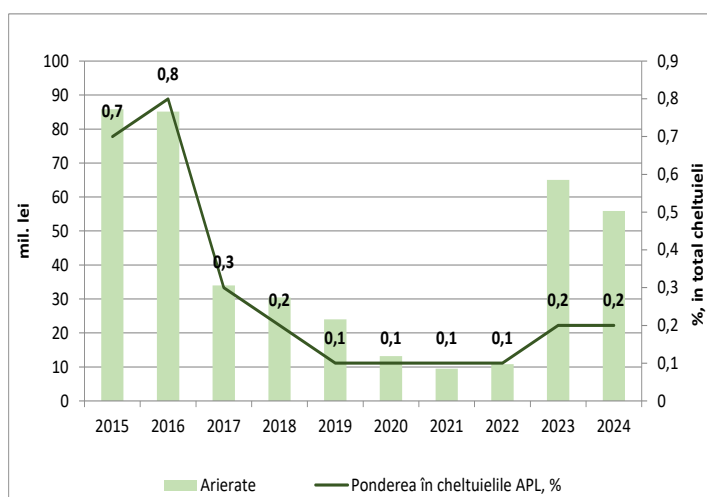
2.1.2. Arierate la cheltuieli

Situația curentă

Pe parcursul anilor 2014 – 31.07.2024, arieratele bugetelor locale au înregistrat o dinamică neuniformă. Deși acestea au fost nesemnificative (0,1-0,8% din volumul cheltuielilor), a fost manifestată o tendință de existență permanentă a acestora.

Ținând cont că, autoritățile publice locale sunt independente și bugetele lor se execută în condiții de autonomie financiară, Ministerul Finanțelor nu poate interveni asupra impunerii

Graficul nr. 11. Evoluția arieratelor la cheltuieli ale APL

achitării arieratelor formate. Ministerul Finanțelor regulat efectuează transferurile de la bugetul de stat către bugetele locale, dar decizia de efectuare a cheltuielilor, inclusiv de achitare a arieratelor, aparține exclusiv autorităților publice locale.

Existența arieratelor denotă o acumulare de cheltuieli efectuate dar nefinanțate, care ar putea pune o povară asupra executării unor bugete locale în următorii ani. Impactul acestor arierate asupra bugetelor locale comportă un risc fiscal redus ca pondere în suma totală a cheltuielilor și ca pondere în PIB,

înșă existența permanentă a arieratelor impune întreprinderea unor măsuri în sensul neadmiterii lor.

2.1.3. Recreditarea și garanțiile acordate de la bugetul de stat APL

Situația curentă

Începând cu anul 2004 și până în prezent au fost implementate diverse proiecte investiționale la nivel local, în domeniul energetic, construcția locuințelor sociale și al dezvoltării serviciilor de aprovizionare cu apă și canalizare, finanțate din surse externe prin mecanismul de recreditare de stat. Astfel, 24 de autorități publice locale (APL) au beneficiat de împrumuturi recreditate în cadrul proiectelor investiționale.

Soldul datoriilor APL la situația din 31.08.2025 a constituit 373,7 mil. lei (0,11% din PIB), inclusiv datoria cu termen de achitare expirat constituie 13,2 mil. lei sau 3,5% din volumul total al soldului datoriei.

Tabelul nr. 4. Soldul garanțiilor emise de APL, inclusiv datoria cu termen de achitare expirat a beneficiarilor și APL pe împrumuturile contractate în cadrul proiectelor investiționale (mil. lei)

	31.12.2023			31.12.2024			30.06.2025		
	Soldul datoriilor beneficiarilor	Datoria expirată a beneficiarilor	Datoria expirată APL față de MF	Soldul datoriilor beneficiarilor	Datoria expirată a beneficiarilor	Datoria expirată APL față de MF	Soldul datoriilor beneficiarilor	Datoria expirată a beneficiarilor	Datoria expirată APL față de MF
Garanțiile emise de APL pe împrumuturile recreditate	225,0	11,0	8,4	230,8	13,9	11,1	206,6	14,0	13,1
Garanțiile emise de APL pe împrumuturile interne	0,2	0,0	0,0	0,03	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Garanțiile emise de APL pe împrumuturile externe	221,0	0,0	0,0	185,6	0,0	0,0	126,3	0,0	0,0
TOTAL	446,2	11,0	8,4	416,4	13,9	11,1	332,9	14,0	13,1

La situația din 30 iunie 2025,, soldul garanțiilor emise pentru împrumuturile recreditate, împrumuturile interne și externe de către APL a constituit 332,9 mil. lei (echivalent cu 0,09% din PIB). Comparativ cu sfârșitul anului 2024, soldul s-a diminuat cu 83,5 mil. lei ce reprezintă o descreștere de circa 20,0%.

Totodată, se constată o evoluție ascendentă a datoriilor expirate ale beneficiarilor, determinat atât de neexecutarea graficelor de rambursare a datoriilor, cât și de fluctuațiile cursului valutar.

Riscurile bugetar-fiscale asociate mecanismului de recreditare a APL și acordării garanțiilor de către acestea sunt:

- riscul valutar;
- estimări nerealiste a veniturilor la momentul contractării împrumutului, ce poate conduce la supraîndatorarea bugetelor locale;
- insolvența Regiilor Apă-Canal, în calitate de beneficiari de împrumuturi recreditate, garantate de APL.

Măsuri de atenuare a riscurilor

- analiza riguroasă ex-ante de către Ministerul Finanțelor și evaluarea ex-post angajării împrumuturilor de către APL.

2.1.4. Riscurile asociate întreprinderilor municipale

Situația curentă

Pe parcursul anilor 2004-2013, în cadrul implementării proiectelor investiționale destinate dezvoltării serviciilor de aprovizionare cu apă și de canalizare, 8 Regii Apă-Canal (întreprinderi municipale și/sau societăți comerciale cu capital integral sau majoritar municipal) au beneficiat de finanțare prin mecanismul de recreditare de stat din surse externe, la condiții financiare avantajoase. Suma împrumuturilor recreditate în acest scop constituie cca 19,0 mil. dolari SUA.

În pofida acestui fapt, Regiile Apă-Canal se confruntă cu dificultăți în rambursarea împrumuturilor contractate și solicită restructurarea acestora. Principale cauze invocate sunt:

- neajustarea în timp a tarifului pentru serviciile de aprovizionare cu apă și canalizare;
- pierderi de apă în rețele;
- deprecierea monedei naționale etc.

Astfel, la situația din 31.08.2025, soldul datoriilor întreprinderilor municipale pe împrumuturile recreditate a constituit circa 203,6 mil. lei (0,06% din PIB), inclusiv datoriile cu termen de achitare expirat – 13,9 mil. lei sau 6,8% din soldul total. În vederea gestionării riscului respectiv, datoriile au fost restructurate prin semnarea acordurilor adiționale la Contractele de recreditare. Măsura respectiva va oferi posibilitatea beneficiarilor de a redistribui plăți anuale reieșind din posibilitățile întreprinderii și de a onora datoria față de buget. Totodată, este de menționat faptul că, în perioada anilor 2020-2022 a fost inițiat procesul de insolabilitate față de 2 întreprinderi municipale (S.A. „Regia Apă-Canal Soroca”, Î.M. „Apă Canal Bălți”) beneficiari recreditării de stat.

Situațiile descrise mai sus reprezintă **riscuri bugetar-fiscale directe pentru bugetul de stat**, deoarece aceste împrumuturi de stat externe au fost contractate de către Republica Moldova și sunt rambursate din bugetul de stat, indiferent de gradul de onorare a obligațiunilor financiare angajate de către beneficiarii recreditați.

Măsurile de atenuare a riscurilor descrise impun implicarea autorităților publice locale în redresarea situației economico-financiare a operatorilor apă-canal, revizuirea tarifelor pentru serviciile de aprovizionare cu apă și canalizare în vederea asigurării sustenabilității financiare a întreprinderilor.

2.2 Riscuri, asociate întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat

Prezentare generală și evoluții recente

Pentru a evalua riscurile bugetar-fiscale asociate întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat au fost supuse analizei rezultatele financiare, obținute în anul 2024:

- 91 întreprinderi de stat (Î.S.);
- 15 societăți comerciale (S.C.) cu capital majoritar de stat (50%+1 acțiune);
- 13 societăți comerciale (S.C.) cu capital integral de stat (100% cota statului).

În rezultatul activității economice în anul 2024, întreprinderile de stat au înregistrat, în ansamblu un profit brut în mărime de 1172,6 mil. lei, fiind cu 228,5 mil. lei mai mic comparativ cu anul 2023, iar societățile comerciale au înregistrat un profit brut 1894,3 mil. lei, fiind cu 863,8 mil. lei mai mare comparativ cu valoarea aferentă anului 2023. Cuantumul impozitelor și taxelor achitate de către entitățile cu capital integral sau majoritar de stat (3731,2 mil. lei) în total venituri ale bugetului public național din impozite și taxe (61100,0 mil. lei) *constituie circa 6,1 la sută*.

Principalii indicatori agregați ai entităților analizate se prezintă în tabelul de mai jos.

Tabelul nr. 5. Informația consolidată a principalilor indicatori financiari ai întreprinderilor de stat societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, conform situațiilor financiare (mil. lei)

Total	Întreprinderi de stat			Societăți comerciale			TOTAL
	01.01.2024	31.12.2024	abaterea	01.01.2024	31.12.2024	abaterea	la 31.12.2024
1	2	3	4=3-2	5	6	7=6-5	8=3+6
Active	34755,7	35230,9	+475,2 ⁵	29011,0	30961,7	+1950,7 ⁶	66192,6

⁵ Majorarea activelor întreprinderilor de stat a fost influențată în mare parte de majorarea activelor, în anul 2024 comparativ cu anul 2023, la Î.S. „Calea Ferată din Moldova” cu 255,7 mil. lei, Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” cu 222,2 mil. lei.

⁶ Majorarea activelor societăților comerciale monitorizate a fost influențată în mare parte de majorarea activelor, în anul 2024 comparativ cu anul 2023, la S.A. „Energocom” cu 2089,6 mil. lei, la S.A. „Loteria Națională a Moldovei” cu 119,1 mil. lei, la S.A. „Termoelectrica” cu 102,8 mil. lei, la S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord” cu 45,5 mil. lei, la S.A. „Barza Albă” cu 38,3 mil. lei, la S.A. „Moldtelecom” cu 36,7 mil. lei și la S.A. Combinatul de vinuri „Cricova” cu 25,3 mil. lei.

Total	Întreprinderi de stat			Societăți comerciale			TOTAL
	01.01.2024	31.12.2024	abaterea	01.01.2024	31.12.2024	abaterea	la 31.12.2024
1	2	3	4=3-2	5	6	7=6-5	8=3+6
Capital propriu	22338,7	22716,8	+378,1 ⁷	18491,6	18093,2	-398,4	40810,0
Capital social și neînregistrat	5431,3	5772,5	+341,2	10784,8	9547,8	-1237,0 ⁸	15320,3
Total creanțe și alte active (imobilizate/circulante)	2129,0	1786,5	-342,5	6539,8	11504,6	+4964,8	13291,1
Datorii (pe termen lung și curente)	12303,9	12372,3 ⁹	+68,4 ¹⁰	10392,7	12752,8 ¹¹	+2360,1	25125,1
Venituri din vânzări	6007,4	5930,3	-77,1	39949,8	37998,7	-1951,1	43929,0
Costul vânzărilor	4606,3	4757,7	+151,4	38919,3	36104,4	-2814,9	40862,1
Cheltuieli, alte decât costul vânzărilor	1399,0	1370,4	+28,6	1408,1	1506,6	+98,5	2877,0
Rezultat total: profit net (pierderi nete) al perioadei de gestiune, din care:	560,8	-5,3	-566,1	479,6	1097,7	+618,1	1092,4
<i>Cu profit</i>	742,1	511,7	-230,4	739,3	1464,0	+724,7	1975,7
<i>Cu pierderi</i>	181,3	517,0	335,7	259,7	366,3	+106,6	883,3
Achitățile impozitelor și taxelor în BPN (2024)	1487,1	1716,5	+229,4	1984,1	2014,7	+30,6	3731,2
Datorii față de BPN	69,8	190,4	+120,6	1,8	1,0	-0,8	191,4
Dividende/defalcări încasate la bugetul de stat din profitul net obținut în 2024 (la situația din 31.10.2025)	140,331 (127,6% executare față de plan)			551,084 (141,5% executare față de plan)			691,415

În particular se atestă, că din totalul entităților analizate, 71 entități sau 61,7% au activat cu profit în anul 2024, suma căruia a constituit 771,4 mil. lei, 28 entități cu capital de stat sau 38,3% din entități au generat pierderi, suma căroră a constituit 883,3 mil. lei. **Pierderi nete mai mari de 1 milion lei** se înregistrează la **23 întreprinderi de stat** (sau 62,2% din numărul întreprinderilor (37) ce înregistrează pierderi) și **6 societăți comerciale** (sau 85,7% din numărul societăților (7) ce înregistrează pierderi), din care cele mai mari pierderi se înregistrează la:

- Î.S. „Calea Ferată din Moldova”- 322,6 mil. lei (față de 143,9 mil. lei pierdere netă înregistrat în anul 2023);
- S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” - 292,5 mil. lei (față de 249,7 mil. lei profitul net înregistrat în anul 2023);
- S.A. „Moldelectrica” - 62,2 mil. lei (față de 272,0 mil. lei profit net înregistrat în anul 2023);

⁷ Majorarea capitalului propriu per total la întreprinderi de stat a fost condiționată preponderent de majorarea altor elemente de capital propriu față de 01.01.2024, în special la Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor” cu 252,8 mil. lei și la Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” cu 221,1 mil. lei.

⁸ Micșorarea valorii capitalului social per total la societăți comerciale monitorizate se datorează micșorării capitalului social în anul 2024 la S.A. „EnergoCom” cu 1302,5 mil. lei.

⁹ Din totalul datoriilor întreprinderilor de stat, la situația din 31.12.2024, 77,2% revin datoriilor pe termen lung, în componența căroră se include valoarea terenurilor primite în gestiune economică și care, conform Standardelor Naționale de Contabilitate și Planului general de conturi contabile, se înregistrează la compartimentul „datorii pe termen lung”. Din totalul datoriilor pe termen lung, în mărime de 9552,0 mil. lei reprezintă datorii pe termen lung înregistrate de Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”, care se referă la finanțări și încasări cu destinație specială pe termen lung în cadrul activității Proiectului de Susținere al Programului în Sectorul Drumurilor și Proiectului Îmbunătățirii Drumurilor Locale, finanțate din sursele BERD, BEI, CE și BM.

¹⁰ Majorarea datoriilor totale a fost influențată în mare parte de majorarea datoriilor totale ale Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”, în mărime de 6511,1 mil. lei care reprezintă majorarea finanțărilor și încasărilor cu destinație specială pe termen lung în cadrul Proiectului de Susținere al Programului în Sectorul Drumurilor și Proiectului Îmbunătățirii Drumurilor Locale.

¹¹ Din totalul datoriilor societăților comerciale, în mărime 12752,8 mil. lei sau 70,6% revin datoriilor curente, iar din totalul datoriilor pe termen lung 29,4% lei reprezintă datoriile pe termen lung înregistrate de S.A. „Termoelectrica”- 3972,2 mil. lei și S.A. „EnergoCom”- 5584,2 mil. lei.

- Î.S. „Moldtranselectro”- 38,8 mil. lei-(față de 56,1 mil. lei profit net înregistrat în anul 2023);
- S.R.L. „Arena Națională” - 37,5 mil. lei (față de 20,2 mil. lei pierdere netă înregistrat în anul 2023);
- Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” - 23,6 mil. lei (față de 18,0 mil. lei pierderi nete înregistrate în anul 2023);
- S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” - 23,8 mil. lei (față de 44,3 mil. lei pierderi nete generate în anul 2023);

Tabelul nr. 6. Situația financiară a entităților economice monitorizate în anul 2024

Entități economice	Numărul entităților supuse analizei	Au activat cu pierderi			Au activat cu profit		
		numărul ent. economice	pondera, %	suma, mil. lei	numărul ent. economice	pondera, %	suma, mil. lei
1	2	3	4=3/2*100	5	6	7=6/2*100	8
Î.S.	87	37	42,5	517,0	50	57,5	511,7
S.C.	28	7	25,0	366,3	21	75,0	259,7
Total entități	115	44	38,3	883,3	71	61,7	771,4

Analiza solvabilității celor mai mari întreprinderi de stat/societăți comerciale.

În contextul evaluării și analizei riscurilor bugetar-fiscale aferente activității economico-financiare a entităților comerciale, a fost efectuată analiza detaliată a principalilor indicatori financiari a celor mai mari întreprinderi de stat/societăți comerciale, selectate după mărimea activelor, datoriilor înregistrate și veniturilor din vânzări.

Astfel, se atestă că veniturile din vânzările totale ale entităților menționate în tabelul 7 reprezintă 95,0% din veniturile din vânzări înregistrate în anul 2024 de către 115 entități monitorizate, activele acestora reprezintă 95,2% din totalul activelor entităților monitorizate, iar datoriile (curente și pe termen lung) –52,8% din suma datoriilor totale ale entităților. Situațiile financiare individuale ale entităților respective, precum și rapoartele de audit pot fi vizualizate pe pagina oficială a entităților la compartimentul Rapoarte.

Prin urmare, pentru anul 2025 a fost aplicat testul de stres pentru 5 entități, obiectivul de bază fiind oferirea unei evaluări financiare la nivel înalt a potențialelor riscuri fiscale cu care s-ar putea confrunta Guvernul Republicii Moldova din partea S.A. „Energocom”, Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Fabrica de Sticlă din Moldova”, S.A. „Termoelectrică” și S.A. „Metalferos”, pentru următorii cinci ani. Analiza se concentrează pe evaluarea implicațiilor financiare pentru aceste entități și pentru acționarul lor majoritar, statul în condiții macroeconomice nefavorabile.

Modelul de testare la stres aplică șocuri adverse la trei variabile macroeconomice cheie: creșterea PIB-ului, cursul de schimb și ratele dobânzilor. Aceste scenarii nu sunt previziuni, ci sunt menite să ilustreze expunerea financiară a întreprinderilor de stat în condiții de risc plauzibil. Cadrul de simulare a crizelor include un scenariu de bază și patru scenarii adverse:

- **Scenariul 1** (scenariul de bază): Pe baza previziunilor financiare furnizate de societate în condiții macroeconomice normale.
- **Scenariul 2** (șocul PIB): Simulează o scădere a creșterii economice reale.
- **Scenariul 3** (șocul ratei de schimb): Introduce o depreciere semnificativă a monedei naționale.
- **Scenariul 4** (șocul ratei dobânzii): Presupune o creștere a costurilor de împrumut.
- **Scenariul 5** (șoc combinat): Se aplică simultan toate cele trei șocuri adverse.

Analiza se bazează pe declarații de venit, bilanțuri și situații ale fluxurilor de numerar simplificate pe o perioadă de cinci ani (2024-2028), completate de ratele financiare cheie. Având în vedere incertitudinea privind condițiile viitoare și răspunsurile specifice ale întreprinderilor,

rezultatele sunt mai degrabă orientative decât predictive, oferind un instrument de diagnosticare pentru a fundamenta supravegherea fiscală și strategiile de reducere a riscurilor

Tabelul nr. 7. Analiza principalilor indicatori financiari aferenți activității unor întreprinderi de stat/ societăți comerciale, la 31.12.2024

Nr. d/a	Denumirea entității	Active, mil. lei	Datorii, mil. Lei	Provizioane, mil.lei	Venituri din vânzări, mil. lei	Profit net (pierdere netă), mil. lei	Lichiditatea curentă ¹² , coef.	Marja profitului operațional ¹³ , %	Levierul financiar ¹⁴ , coef.	Z score
1.	I.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	20314,2	6511,1	10,5	0,3	0,3	1,62	1158,94	1,49	2,07
2.	S.A. „Termoelectrica”*	5214,9	3972,2	28,0	4437,5	3,2	1,83	0,07	4,26	1,30
3.	S.A. „Moldtelecom”	5512,4	1021,2	62,9	1657,7	159,9	0,25	11,7	1,26	5,50
4.	I.S. „Calea Ferată din Moldova”	4449,4	1307,5	-	635,1	-322,6	2,2	-53,00	1,37	3,11
5.	S.A. „Red-Nord”*	3019,5	256,0	6,9	980,8	126,5	1,28	14,18	1,10	10,80
6.	I.S. „Moldelectrica”*	3105,4	1238,4	59,1	1437,1	-62,3	2,25	-3,60	1,75	3,96
7.	S.A. „CET-Nord”*	670,2	439,2	-	699,9	47,0	0,85	7,28	3,55	-0,54
8.	S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova”	686,6	310,5	12,3	377,6	31,4	1,28	4,45	1,91	2,06
9.	I.S. „Modtranselectro”*	594,2	718,0	-	-	-38,8	0,88	(nu înregistrează venituri din vânzări)	-5,69	-1,04
10.	I.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	523,5	33,1	10,1	442,5	10,0	12,62	2,83	1,09	26,81
11.	I.S. „Poșta Moldovei”	638,5	372,9	24,3	567,0	52,9	1,12	10,37	2,97	0,19
12.	S.A. „Metalferos”	331,7	32,1	0,5	274,9	-23,8	9,08	-9,3	1,07	42,71
13.	S.A. „EnergoCom”**	11841,1	5584,2	-	14897,6	793,2	1,87	5,48	1,66	7,08
14.	S.A. „Barza Albă”	442,4	80,5	-	71,5	11,0	10,58	17,62	1,19	12,72
15.	S.A. „Franzeļuța”	350,8	53,5	-	717,7	37,8	3,88	6,1	1,21	7,75
16.	I.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”	251,2	82,1	-	7,9	-23,6	0,31	-278,03	1,44	-2,50
17.	I.S. pentru utilizarea spațiului aerian și deservirea traficului aerian „MoldATSA”	262,6	16,5	10,1	264,9	29,5	5,87	10,68	1,12	11,17
18.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”*	357,5	332,4	2,3	2724,2	-292,5	1,06	-11,88	3,2	6,81
19.	I.S. „Radiocomunicații”	148,4	3,2	-	57,8	-8,9	42,79	15,49	1,03	35,30
20.	I.S. Combinatul de Vinuri de calitate „Mileștii Mici”	144,5	3,6	2,9	61,9	10,5	32,99	19,55	1,05	27,66
21.	I.S. . Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”	319,1	273,9	-	60,9	-3,2	48,05	-3,12	6,75	6,24
22.	I.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”	1878,8	630,7	9,8	941,6	337,1	11,7	39,63	1,57	2,88
23.	S.A. „Loteria Națională a Moldovei”	517,9	99,4	-	10296,2	243,4	4,28	2,44	1,25	14,17

¹² Se calculează ca raport dintre activele circulante și datoriile curente ale întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să fie mai mare de 1.

¹³ Se calculează ca raport dintre rezultatul din activitatea operațională și veniturile din vânzări ale întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să depășească rata dobânzii pentru creditele contractate.

¹⁴ Se calculează ca raport dintre activele totale și capitalul propriu al întreprinderii. Nivelul acestui indicator trebuie să fie mai mic ca 2.

Nr. d/a	Denumirea entității	Active, mil. lei	Datorii, mil. Lei	Provizioane, mil.lei	Venituri din vânzări, mil. lei	Profit net (pierdere netă), mil. lei	Lichiditatea curentă ¹² , coef.	Marja profitului operațional ¹³ , %	Levierul financiar ¹⁴ , coef.	Z score
24.	S.R.L. „Arena Națională”	1286,8	374,3	-	26,0	-37,5	0,11	-149,23	1,45	1,51
25.	S.R.L. „Portul Fluvial Ungheni”	1325,2	440,6	0,6	74,0	37,6	12,12	57,8	1,05	1,51

* entități din sectorul energetic și de termoficare

În rezultatul analizei activității economico-financiare a entităților monitorizate, se remarcă, că menținerea conflictului militar din Ucraina a prelungit efecte negative asupra activității întreprinderilor din sectorul public, ce a determinat reducerea considerabilă a veniturilor din vânzări și diminuarea profitului net, precum și obținerea pierderilor nete de către unele entități cu capital de stat. Republica Moldova nu are resurse energetice proprii și este practic complet dependentă de importurile de combustibili.

Totodată, ultimele evoluții de pe piețele regionale de energie cauzate de războiul din Ucraina au pus în pericol securitatea energetică a țării. Pentru Republica Moldova, anii economici 2022-2024 au fost marcați de o inflație fără precedent și de creșterea prețurilor la resursele energetice, inclusiv menținerea tarifelor înalte la gaze naturale, energia termică și energia electrică. Menținerea prețurilor ridicate a afectat în mod serios nivelul de plată a populației pentru serviciile energetice, transport, silvicultură. Aceste evoluții au afectat în mod direct și activitatea entităților comerciale, punând presiuni semnificative asupra fluxurilor de numerar al entităților monitorizate.

O diminuare a indicatorilor de rezultat au fost înregistrate la Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Moldelectrica”, Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro”, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”, Î.S. „Radiocomunicații” și Î.S. „Moldtranselectro” și anume: diminuarea considerabilă a veniturilor din vânzări, înregistrarea pierderilor din activitatea operațională, creșterea pierderilor nete. Suplimentar, se remarcă că, Î.S. „Calea Ferată din Moldova” și Î.S. „Moldelectrica” au un grad înalt de îndatorare, din motiv că marea majoritate a împrumuturilor pe termen lung sunt contractate în valută străină și conducerea întreprinderilor urmează să urmărească fluctuațiile cursului de schimb valutar și să acționeze în corespundere, pentru a reduce expunerea la acest risc oferind un echilibru între finanțele obținute în valută și în moneda națională.

Suplimentar, se atestă că Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”, Î.S. „Moldelectrica” și Î.S. „Moldtranselectro” și Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” înregistrează pierderi din activitatea operațională, precum și marjă a profitului operațional la Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Moldelectrica”, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” și Î.S. „Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” este negativă, ceea ce poate crea dificultăți în desfășurarea ulterioară a activității dacă nu vor fi întreprinse careva măsuri de redresare.

Indicatorii de rezultat ai Î.S. „Calea Ferată din Moldova” înregistrează înrăutățirea indicatorilor comparativ cu situația aferentă anului 2023 și anume: micșorarea veniturilor din vânzări cu 440,6 mil. lei și reducerea pierderilor brute cu 216,8 mil. lei. Totodată, întreprinderea a generat pierderi din activitatea operațională și ca rezultat generează pierderi nete al perioadei de gestiune în mărime de 322,6 mil. lei. Urmează să atenționăm, că întreprinderea de stat continuă să întâmpine dificultăți la onorarea angajamentelor asumate.

Totodată, menționăm că nivelul lichidității curente al Î.S. „Moldtranselectro” și Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești” continuă să se poziționeze sub limita minimă recomandată, ceea ce creează dificultăți la onorarea obligațiilor curente, precum și marja profitului operațional indică valoare negativă.

O situație dificilă se atestă la Î.S. „Moldtranselectro”, care generează pierderi nete în mărime de 38,8 mil. lei, continuă înregistrarea unui capital propriu negativ, respectiv se atestă o insuficiență de resurse proprii pentru finanțarea activelor sale. Întreprinderea în continuare nu înregistrează venituri din vânzări, activitatea de bază fiind îndreptată spre gestionarea datoriilor

debitoare și creditoare proprii, precum și cele preluate de la întreprinderile din sectorul electroenergetic în proces de privatizare, în conformitate cu Legea nr.336/1999 cu privire la restructurarea datoriilor întreprinderilor din sectorul electroenergetic. Incertitudinea cu privire la recuperarea anumitor creanțe poate afecta sustenabilitatea activității întreprinderii.

Un nivel înalt al levierului financiar se înregistrează la: Î.S. „Poșta Moldovei” (de 2,65) și Î.S. Institutul de Tehnică Agricolă „Mecagro” (de 7,5)”, cauzat în special de înregistrarea sumelor considerabile aferente datoriilor, precum și a valorii terenurilor aflate în gestiunea economică a întreprinderilor.

Activitatea Î.S. „Poșta Moldovei” în anul 2024 se apreciază ca fiind una pozitivă, având în vedere inclusiv obținerea profitului net (52,9 mil. lei), luând în calcul creșterea veniturilor din vânzări (cu 47,1 mil. lei), întreprinderea a înregistrat profit din activitatea operațională în mărime de 58,9 mil. lei sau cu 30,1 mil. lei mai mult față de anul 2023 .

Indicatorii de rezultat ai Î.S. „Moldelectrica” înregistrează o înrăutățire comparativ cu situația aferentă anului 2023 luând în considerare reducerea altor venituri din activitatea operațională cu 238,2 mil lei. Totodată, cheltuielile din activitatea operațională s-au micșorat cu 41,5 mil. lei. Costul vânzărilor s-a miorat față de anul 2023, cu 197,8 mil. lei. În rezultat, întreprinderea a generat pierderi din activitatea operațională (51,7 mil. lei,) cât și pierderi nete al perioadei de gestiune (62,2 mil. lei). Marja profitului a fost înregistrată la nivel negativ de 3,6, iar levierul financiar nu a depășit nivelul mediu stabilit.

În partea ce ține de societățile pe acțiuni pentru anul 2024, se atestă că per general, indicatorii la S.A. „Moldtelecom”, S.A. Combinatul de Vinuri „Cricova”, S.A. „RED Nord”, S.A. „Termoelectrica” S.A. Combinatul de Panificație din Chișinău „Franzeluța”, S.A. „Loteria Națională a Moldovei”, S.A. „CET Nord”, S.A. „Barza Albă” și S.A. „Energocom” sunt satisfăcători, activitatea acestora este profitabilă și nu generează careva riscuri bugetar-fiscale imediate.

Cu toate acestea se remarcă că rata lichidității curente la S.A. „Moldtelecom” S.A. „CET Nord” și S.R.L. „Arena Națională” este sub nivelul minim recomandat, ceea ce poate cauza dificultăți în achitarea datoriilor curente. De altfel, S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos”, S.A. „Barza Albă”, S.A. Combinatul de Panificație din Chișinău „Franzeluța” și S.A. „Loteria Națională a Moldovei” înregistrează o rată a lichidității curente peste limita maximă recomandată (1). Astfel, este importantă elaborarea unei politici de gestiune eficientă a stocurilor, caracteristică domeniului de activitate pe care îl desfășoară entitățile, pentru a evita formarea unor stocuri excesive de produse/mărfuri și a producției în curs de execuție pe viitor, și de asemenea, îmbunătățirea politicilor de gestiune a creanțelor comerciale ce va permite recuperarea acestora și obținerea de lichidități.

Totodată, urmează a se atrage atenția, că S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”, S.A. „CET-Nord” și S.A. „Termoelectrica” înregistrează un coeficient al levierului financiar peste nivelul maxim admisibil (2), generat de înregistrarea în mod special a sumelor semnificative aferente datoriilor comerciale și altor datorii pe termen lung, dar care nu afectează considerabil, la moment, activitatea societăților, întrucât acestea au obținut profit net în anul 2024, precum și marjele pozitive ale profitului din activitatea operațională, ceea ce îi permite rambursarea obligațiilor asumate.

O situație nefavorabilă sub aspectul obținerii rezultatului financiar negativ se înregistrează la S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”, S.A. pentru achiziționarea, prelucrarea și livrarea metalelor feroase și neferoase „Metalferos” și S.R.L. „Arena Națională”, care în anul 2024 au generat pierderi nete și marjă negativă a rezultatului operațional. Respectiv, societățile înregistrează pierderi din activitatea de bază desfășurată.

Suplimentar, se constată că rata lichidității curente la S.A. „CET-Nord” constituie 0,85 și este sub nivelul minim recomandat, ceea ce poate cauza dificultăți în achitarea datoriilor curente. De asemenea, se atestă că coeficientul levierului financiar este peste nivelul maxim admisibil, situație care poate duce la înrăutățirea autonomiei financiare a Societății și creșterea riscului de dependență de sursele străine.

Astfel, observăm că cea mai eficientă activitate operațională a fost înregistrată după S.A. „Barza Albă, S.A. „RED Nord, S.A. „Moldtelecom” obținând un profit operațional foarte bun, iar cele mai riscante financiar și operațional fiind înregistrate de S.R.L. „Arena Națională” cu pierdere semnificativă și lichiditate de 0,11, iar S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord” înregistrând pierdere operațională și un levier financiar de 3,2 fiind un coeficient extrem de ridicat și denotă risc ridicat de insolvență.

S.A. „Energocom” și S.A. Combinatul de vinuri „Cricova” se caracterizează printr-un nivel moderat al profitabilității, ceea ce indică o capacitate de generare a profitului la un nivel satisfăcător. Totodată, aceste entități dispun de o capacitate bună de plată a datoriilor, fapt ce denotă un grad adecvat de lichiditate și o situație financiară stabilă, care le permite să își onoreze obligațiile față de creditori în termen.

„S.A. „Termoelectrica” înregistrează un profit operațional nesemnificativ, ceea ce indică o capacitate redusă de a genera câștiguri din activitatea de bază. Această situație indică un risc major de eficiență scăzută, întrucât veniturile obținute abia reușesc să acopere cheltuielile operaționale, ceea ce poate afecta pe termen mediu și lung stabilitatea financiară și atractivitatea investițională a întreprinderilor.”

Concluzionând asupra celor analizate, se constată necesitatea supravegherii în continuu a indicatorilor de performanță a tuturor întreprinderilor de stat pentru a asigura administrarea eficientă a activității lor, menținerea costurilor și cheltuielilor la un nivel optim (sau micșorarea acestora), care să permită înregistrarea rezultatului pozitiv din activitatea desfășurată, la fel și valorificarea eficientă a stocurilor, cât și monitorizarea riguroasă a creanțelor entităților economice, precum și întreprinderea măsurilor convenite în vederea recuperării acestora pentru a nu admite creanțe compromise etc..

Analiza activității entităților comerciale din domeniul irigației și gospodăririi apelor în anul 2024

Conform analizei indicatorilor de rezultat, menționăm că întreprinderile de stat din domeniul irigației și gospodăririi apelor înregistrează permanent dificultăți financiare. Construirea și modernizarea sistemelor de irigație necesită investiții substanțiale în infrastructură, tehnologie și echipamente. Menținerea funcționalității sistemelor de irigație implică costuri continue pentru energie, piese de schimb, forță de muncă și tratamente. Potrivit coeficienților de solvabilitate se atestă menținerea unui risc financiar major de neplată pentru următorii ani, ceea ce conduce iminent la insolabilitatea entităților, fapt ce impune necesitatea adoptării deciziilor stringente pentru următorii ani, întru ameliorarea situațiilor financiare a entităților sau dizolvarea/reorganizarea acestora.

Astfel, conform rezultatelor economico-financiare în anul 2024, 57,1% entități (sau 4 entități din 7 entități inclusive cu faliment) din domeniul irigației și gospodăririi apelor care au prezentat situațiile financiare pentru anul 2024, înregistrează pierderi din activitatea operațională în mărime 4,4 mil. lei. Activitatea acestora fiind nerentabilă din punct de vedere economico-financiar.

Potrivit, analizei indicatorului Z score pentru perioada anului 2024, entitățile au înregistrat o valoare a variabilei Z mai mică de (1,8), ceea ce denotă faptul că entitățile au dificultăți financiare majore și se află în „Zona de pericol” *faliment iminent*.

În concluzie, se impune întreprinderea unor măsuri urgente de redresarea situației/fortificarea activității economice la entitățile care pe parcursul anului 2024 au înregistrat pierderi, precum și instituirea de către autoritatea, ce exercită funcțiile de fondator al întreprinderilor de stat, a unui regim special de monitorizare asupra activității acestora, în vederea înlăturării riscului înalt de insolabilitate pe domeniul irigației și gospodăririi apelor.

Analiza activității entităților comerciale din domeniul silviculturii în anul 2024

Tabelul nr. 8. Mărimea profitului net (pierderii nete) înregistrate de entitățile din domeniul silviculturii mai mare de 1 milion în anii 2023-2024

Nr. d/o	Denumirea entității	2023	2024	Diferența	Z Score
		Profit net (pierdere netă), mil. lei	Profit net (pierdere netă), mil. lei		
1.	Î.S. pentru Silvicultura „Edineț”	0,03	-4,61	-4,58	0,19
2.	Î.S. REZERVATIA NATURALA „PLAIUL FAGULUI”	2,9	-1,4	-4,3	1,0
3.	Î.S. Rezervatia Naturala „Padurea Domnească”	-0,55	-2,76	-3,31	-0,88
4.	Î.S. pentru Silvicultura „Glodeni”	0,2	-6,4	-6,2	-0,68
5.	Î.S. Silvo-Cinegetică „Cimișlia”	0,48	-3,30	-2,82	-1,38
6.	Î.S. pentru Silvicultura „Tighina”	-1,4	-3,6	-2,2	-0,94
7.	Î.S. Rezervația Naturală „Codrii”	1,69	-1,31	-3,0	0,37
8.	Î.S. pentru Silvicultura „Balti”	0,3	-2,3	-2,6	-1,42
9.	Î.S. Intreprinderea pentru Silvicultura din „Soroca”	0,46	-3,31	-2,85	-0,66
10.	Î.S. pentru Silvicultura din „Telenești”	0,02	-3,53	-3,51	-1,36
11.	Î.S. pentru Silvicultură „Siva-Centru”	-	-3,58	-3,58	-0,21
12.	Î.S. pentru Silvicultura din „Iargara”	0,03	-1,27	-1,24	0,29

Conform rezultatelor prezentate în situațiile economico-financiare, anul 2024 se apreciază negativ față de anul 2023, având în vedere obținerea pierderii nete în mărime 35,83 mil. lei cu 50,13 mil. lei mai puțin față de 2023.

Totodată, se constată că din 26 entități cu capital de stat 16 entități din acest domeniul sau 61,5% au generat pierdere netă din activitatea operațională în mărime de 35,86 mil. lei, iar 10 entități din totalul entităților au obținut profit net din activitatea operațională în mărime de 3,26 mil. lei (sau 33,3%). Veniturile din vânzări în anul 2024 s-au majorat cu 36,6 mil. lei comparativ cu anul 2023. Întreprinderile înregistrează un nivel optim de lichiditate.

Astfel, este importantă elaborarea unei politici de gestiune eficientă a stocurilor, caracteristică domeniului de activitate pe care îl desfășoară entitățile, pentru a evita formarea unor stocuri excesive de produse/mărfuri și a producției în curs de execuție pe viitor, și de asemenea, îmbunătățirea politicilor de gestiune a creanțelor comerciale ce va permite recuperarea acestora și obținerea de lichidități.

Indicatorii de rezultat în domeniul silviculturii sunt instrumente esențiale pentru evaluarea eficienței măsurilor de gestionare a pădurilor și pentru monitorizarea progresului în atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă. Acești indicatori permit o măsurare obiectivă a stării fondului forestier, a impactului activităților umane asupra acestuia și a eficienței politicilor forestiere.

Astfel, efectuând analiza indicatorilor economico-financiarilor entităților pentru anii 2019-2024 se prezintă o structură financiară stabilă, cu o marjă de solvabilitate de 32,1%, mai redusă comparativ cu valoarea anterioară, ceea ce arată o capacitate mai modestă de acoperire a activelor prin capital propriu. Un grad de îndatorare de 67,4% este destul de ridicat, indicând o dependență accentuată de finanțarea externă și un coeficient de acoperire a datoriilor de 2,1 pentru fiecare 1 leu capital propriu există 2,1 lei datorii; acest nivel arată un grad sporit de risc financiar. Entitățile se află într-o situație financiară fragilă, caracterizată printr-o marjă de solvabilitate de 32,1% și un

grad ridicat de îndatorare de 67,4%. Coeficientul de acoperire a datoriilor (2,1) denotă o dependență considerabilă de creditori, ceea ce majorează riscul de insolvabilitate. Este necesară consolidarea capitalului propriu și o gestionare mai prudentă a datoriilor pentru menținerea stabilității financiare. Potrivit rezultatelor analizei riscului de solvabilitate, se atestă că o parte din entitățile supuse analizei pentru perioada anilor 2019-2024 se confruntă cu o serie de probleme comune precum: rata scăzută a lichidității curente (insuficiența mijloacelor financiare pe termen scurt), marja scăzută (sau negativă) a profitului rezultatului operațional, finanțarea activelor preponderant din surse împrumutate, etc. La fel, se atestă că activitatea unor entități este expusă inclusiv riscului valutar (condiționat de procurarea combustibilului, contractarea împrumuturilor în valută străină etc.) care, în lipsa unor instrumente eficiente de gestionare a acestor riscuri, poate influența considerabil situația financiară a entităților.

Potrivit, analizei indicatorului Z score pentru perioada anului 2024, entitățile în medie au înregistrat o valoare a variabilei Z mai mică de (1,8), ceea ce denotă faptul că entitățile au dificultăți financiare majore și se află în „Zona de pericol” faliment iminent.

În concluzie, se impune necesitatea întreprinderii în continuare a măsurilor care au ca scop redresarea situației/fortificarea activității economice la entitățile care pe parcursul anului 2024 au înregistrat pierderi, precum și instituirea de către autoritatea, ce exercită funcțiile de fondator al întreprinderilor de stat a unui regim special de monitorizare asupra activității acestora, în vederea înlăturării riscului înalt de insolvabilitate pe ramura domeniului silvic.

Analiza activității entităților comerciale din sectorul energetic și de termoficare în anul 2024

Se constată că din 9 entități din sectorul energetic și de termoficare, monitorizate de Ministerul Finanțelor, 4 entități au înregistrat pierderi nete în anul 2024 (S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”, Î.S. „Moldtranselectro”, Î.S. „Moldelectrica”, și Î.S. „ Direcția Nodului Hidrotehnic Costești - Stânca”) în mărime de 397,0 mil. lei, iar 5 entități din sectorul dat (S.A. „Termoelectrica”, S.A. „Energocom”, S.A. „Red – Nord”, S.A. „CET-Nord” și Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești”) au înregistrat *profit net* în mărime totală de 985,2 mil. lei.

Tabelul nr. 9. Mărimea profitului net (pierderii nete) înregistrate de entitățile din sectorul energetic și de termoficare în anii 2023-2024

Nr. d/	Denumirea entității	2023	2024	Diferența	Z Score
		Profit net (pierdere netă), mil. lei	Profit net (pierdere netă), mil. lei		
1.	S.A. „Termoelectrica”	-43,0	3,2	46,2	1,45
2.	S.A. „Red Nord”	77,0	126,5	49,5	12,57
3.	Î.S. „Moldelectrica”	272,0	-62,2	-334,2	3,12
4.	S.A. „CET-Nord”	45,6	47,0	1,4	0,55
5.	Î.S. „Modtranselectro”	56,1	-38,8	-94,9	-2,19
6.	S.A. „Energocom”	-127,3	793,2	665,9	4,55
7.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	249,7	-292,5	-542,2	-7,97
8.	Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești”	32,8	15,3	17,5	-0,22
9	Î.S. Direcția Nodului Hidrotehnic Costești - Stânca	-2,2	-3,5	-1,3	-4,40

* Mărimea indicatorului entități de interes public, pentru anii 2023 și 2024 este reflectat potrivit Reglementărilor contabile conforme cu Standardele Internaționale de Raportare Financiară (SIRF)

De menționat, că pentru S.A. „Termoelectrica” a fost efectuat Testul de stress din perspectiva privind riscurile fiscale și implicațiile asupra investițiilor

S.A. „Termoelectrica” este cel mai mare producător de stat de energie termică și electrică din Moldova, furnizând aproximativ 15% din energia electrică a țării și deservind aproximativ 80% din populația municipiului Chișinău cu încălzire centralizată. Entitatea a fost creată în 2015 prin fuziunea a trei întreprinderi municipale și a moștenit datorii financiare semnificative și o infrastructură îmbătrânită. S.A. „Termoelectrica” operează trei centrale de cogenerare, vânzând energie electrică către S.A. „Energocom” și distribuind căldură direct locuitorilor din mun. Chișinău.

Ministerul Finanțelor a efectuat o evaluare prospectivă a riscurilor fiscale utilizând cadrul de testare a rezistenței entităților cu capital de stat pentru a evalua rezistența S.A. „Termoelectrica” în scenariile macroeconomice de bază și nefavorabile din 2024 până în 2028. Deși datoriile istorice sunt reduse treptat, iar modernizările au îmbunătățit eficiența, persistă provocări structurale majore, în special legate de necesitățile de investiții și de riscurile legate de ciclul de viață al activelor.

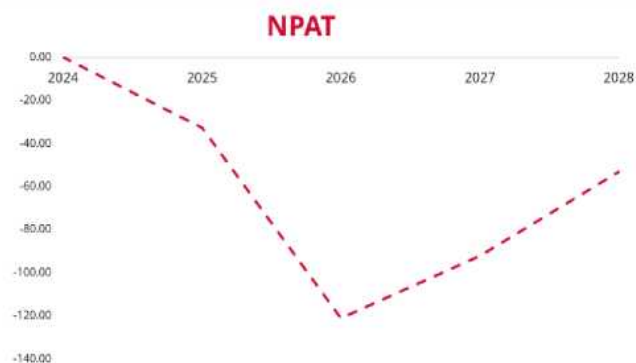
Principalele constatări ale testului de stres, arată că ratele de lichiditate par sănătoase, acest lucru se poate datora în mare parte reclassificării arieratelor vechi - în special cele 1,3 miliarde de lei datorate S.A. „Moldovagaz” - ca datorii pe termen lung. Această reclassificare îmbunătățește artificial ratele de lichiditate prin reducerea datoriilor pe termen scurt, care servesc drept numitor în ratele de lichiditate.

Scenariul de bază

RATIO ANALYSIS		Forecasts						
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Liquidity	Quick ratio	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
	Current ratio	Category 2	Category 2	Category 2	Category 2	Category 1	Category 1	Category 1
Profitability	EBITDA margin	Category 5	Category 5	Category 4	Category 4	Category 4	Category 3	Category 3
	Net profit margin	Category 5	Category 5	Category 4	Category 4	Category 3	Category 3	Category 2
	ROE	Category 5	Category 4	Category 3	Category 2	Category 1	Category 1	Category 1
	ROA	Category 4	Category 4	Category 3	Category 3	Category 2	Category 1	Category 1
Solvency	Debt to Assets	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 2	Category 2
	Debt to Equity	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 4	Category 2	Category 2
	Debt to EBITDA	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 4	Category 2
	Interest Coverage	Category 2	Category 3	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
Overall Risk Rating		Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 2	Category 2

Expunerea la riscul valutar și sensibilitatea scenariului, S.A. „Termoelectrica” este foarte expusă la volatilitatea cursului valutar, deoarece se preconizează că atât acordurile împrumut actuale, cât și cele viitoare vor fi denominate în valută. Numai o depreciere a monedei naționale ar putea accentua pierderile cu 90 de milioane de lei. Combinate cu șocurile PIB și ale ratei dobânzii, pierderile ar putea crește cu încă 120 de milioane de lei, evidențiind o vulnerabilitate fiscală substanțială.

Scăderea cererii și constrângerile de infrastructură, se caracterizează prin cererea de încălzire urbană, care este în scădere din cauza tendințelor demografice din mun. Chișinău și a îmbunătățirii eficienței energetice în clădirile noi. În același

timp, infrastructura învechită reduce fiabilitatea operațională. Împreună, acești factori limitează potențialul de creștere durabilă a veniturilor și sporesc fragilitatea sistemului.

În urma celor analizate se deduc următoarele implicații a riscului fiscal:

1. *Dependență bugetară implicită:* Deși nu au avut loc recent transferuri bugetare explicite, rolul critic al S.A. „Termoelectrica” în furnizarea de căldură și electricitate - în special în lunile de iarnă - o transformă într-un risc fiscal de facto. Orice întrerupere operațională ar putea declanșa nevoi imediate de sprijin bugetar.

2. *Criza infrastructurii amânată:* Modernizarea unităților de producție cheie rămâne incompletă. Deși este planificată o nouă centrală de generare de 55 MW cu o finanțare de la Banca Mondială, aceasta nu este prevăzută înainte de 2027, lăsând o fereastră de expunere critică.

3. *Politica tarifară cvasi-fiscală:*

Tarifele la energia electrică și termică reglementate de ANRE sunt predispuse la nepotriviri temporale și intervenții politice. Ajustările pot fi întârziate sau restricționate din motive sociale, ceea ce duce la abateri tarifare persistente și la costuri nerecuperate, încorporând în mod efectiv pasive cvasifiscale în operațiunile companiei.

4. *Datorii și riscuri de restructurare:* Structura de capital a S.A. „Termoelectrica” este împovărată de datorii moștenite. Fără o nouă finanțare sau restructurare, modernizarea infrastructurii critice va continua să fie amânată, punând în pericol stabilitatea sistemului.

Prin urmare, se propun următoarele opțiuni de diminuare a riscurilor fiscale:

1. *Stabilizarea planificării investițiilor:* Implementarea unei foi de parcurs transparente și etapizate pentru investițiile de capital, aliniată cu durata de viață operațională rămasă a unităților de producție. Lecțiile recente din proiectul de modernizare a Unității 1 pot fi luate în considerare pentru a replica modelele de plată amânată bazate pe performanță.

2. *Cooperarea și colaborarea activă cu ANRE:* Să se asigure că tarifele la energia electrică și termică reflectă recuperarea costurilor, protejând în același timp consumatorii vulnerabili prin asistență socială direcționată, nu prin subevaluarea generalizată.

3. *Consolidarea previziunilor și a supravegherii financiare:* Ministerul de Finanțe va colabora îndeaproape cu S.A. „Termoelectrica” pentru a valida planurile de afaceri și pentru a revizui situațiile financiare trimestriale. Îmbunătățirea capacității de previziune va permite detectarea mai rapidă a riscurilor și o planificare mai bine fundamentată a bugetului pentru situații neprevăzute.

4. *Explorarea opțiunilor pentru soluționarea datoriilor moștenite:* Se vor lua în considerare opțiuni specifice de restructurare a datoriilor sau conversia datoriilor mai vechi în capitaluri proprii pentru a ușura povara serviciului datoriei și a elibera lichidități pentru cheltuieli de investiții esențiale.

5. *Includerea în declarația privind riscurile fiscale:* Includerea profilului S.A. „Termoelectrica” în declarația privind riscurile fiscale în calitate de entitate parțial expusă, cu accent pe blocajele legate de investițiile de capital și decalajele cvasi-fiscale generate de tarife.

6. *Monitorizarea punerii în aplicare a programului de modernizare:* Coordonarea cu Ministerul Energiei și UCIPE pentru a asigura executarea programului.

Pentru S.A. „Energocom” a fost efectuat Testul de stres din perspectiva privind riscurile fiscale și implicațiile asupra investițiilor

S.A. „Energocom” este furnizorul central de energie de stat din Republica Moldova, fapt ce joacă un rol esențial în asigurarea aprovizionării cu energie electrică și gaze naturale a țării. Având în vedere expunerea sa la șocuri externe, cum ar fi volatilitatea prețurilor, întreruperile aprovizionării și fluctuațiile cursului de schimb, a fost efectuată o evaluare prospectivă a riscurilor fiscale utilizând cadrul de testare a rezistenței entității. Modelul evaluează reziliența S.A. „Energocom” în scenariile macroeconomice de bază și nefavorabile pentru perioada 2024-2028. Drept rezultat al analizei indicatorilor de rezultat și performanță testați la stres la S.A. „EnergoCom” în anul 2024 se atestă o îmbunătățire a majorității indicatorilor comparativ cu anul 2023.

Urmează să atenționăm coeficientul levierului financiar 1,89 se încadrează în nivelul admisibil (2), generat de înregistrarea în mod special de datoriile pe termen lung. Asta arată că entitatea nu este supraîndatorată și folosește într-un mod echilibrat finanțarea prin datorii în raport cu capitalul propriu. Un nivel înalt de lichiditate de 1,87%, denotă elaborarea unei politici de gestiune eficientă a stocurilor, caracteristică domeniului de activitate pe care îl desfășoară entitatea, pentru a evita formarea unor stocuri excesive de produse/mărfuri și a producției în curs de execuție pe viitor, și de asemenea, îmbunătățirea politicii de gestiune a creanțelor comerciale ce va permite recuperarea acestora și obținerea de lichidități, totodată marja profitului operațional (5,48), înseamnă că din 100 lei venituri din vânzări, circa 5,48 lei reprezintă profit operațional. Este o marjă pozitivă, ceea ce indică o activitate de bază eficientă, chiar dacă nu foarte ridicată (nivelul optim depinde de sector, dar peste 5% e deja un semn bun pentru o companie din energie).

Prin urmare este importantă îmbunătățirea politicii de gestiune a creanțelor comerciale ce va aduce la recuperarea acestora și obținerea de lichidități. De asemenea, se atestă că în anul 2024 societatea a înregistrat o creștere a veniturilor din vânzări comparativ cu anul precedent, a rezultatului din alte activități, o majorare semnificativă a profitului din activitatea operațională și a profitului net.

Tabelul nr. 10. Analiza dinamicii indicatorilor de rezultat a S.A. „EnergoCom” în perioada anilor 2020-2024, mil. lei

Nr. d/o	Indicatori economico-financiari	2020	2021	2022	2023	2024	Dinamica
S.A. „EnergoCom”							
1	active totale	388.6	2094.4	12163.4	9825.9	11841.1	
2	capital propriu	73.5	375.3	7989	6812.8	6257	
3	venituri din vânzări	4019.7	2221.8	8748.4	17221.5	14897.6	
4	venituri din activitatea operațională	4027.8	2245.9	9005.3	17238.6	15151.9	
5	rezultat din activitatea operațională: profit (pierdere)	26.2	10.9	67.9	-321.7	815.8	
6	rezultat din alte activități: profit (pierdere)	1.6	0.5	68.9	195.6	14.8	
7	profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	24.5	8.7	142.5	-127.3	793.2	

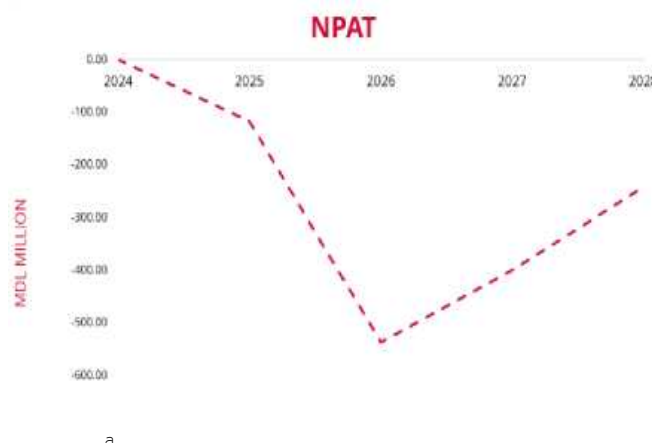
Generalizând informația aferentă indicatorilor de rezultat conform tabelului de mai jos, obținută pe perioada ultimilor 5 ani, se constată că la S.A. „EnergoCom” la majoritatea indicatorilor stabilește tendințe diferite de modificare a acestora.

Principalele constatări ale testului de stress pun accent pe:

- **Profitabilitatea sub stres:**

preconizează că profitul net după impozitare se va deteriora în mod semnificativ în cadrul scenariului de soc combinat, pierderile cumulate depășind 500 de milioane de lei în perioada 2025-2028. Pierderile ating un nivel maxim în 2026, de aproximativ **536 de milioane de lei (0,12% din PIB)**, ca urmare

a creșterii costurilor de producție și a fluctuațiilor nefavorabile ale cursului de schimb.

• **Scăderea randamentelor:** indicatorii de rentabilitate a capitalului propriu (ROE) și de rentabilitate a activelor (ROA) aflați sub presiune prezintă abateri negative în toți anii de prognoză, indicând o eficiență redusă în utilizarea activelor și a capitalului.

Presiuni asupra lichidității: în timp ce indicatorii actuali de lichiditate rămân peste pragurile critice, se preconizează că rata de lichiditate rapidă va scădea treptat, ceea ce sugerează potențiale vulnerabilități ale fluxului de numerar în anii cu tensiuni ridicate

COMBINED SHOCK	2024	2025	2026	2027	2028
NET PROFIT AFTER TAXES (Mln MDL)	0.00	-116.54	-536.65	-399.37	-241.77
NET WORTH (Mln MDL)	0.00	-49.74	-422.83	-622.96	-726.15
ROE PP Difference	0.00	-1.55	-7.21	-5.23	-2.85
ROA PP Difference	0.00	-0.09	-0.12	-0.04	0.00
(D/(D+E)) (%) PP Difference	0.00	0.45	3.99	5.50	6.15
Interest Coverage Ratio difference	0.00	13.11	-88.57	12.60	10.22
Current Ratio difference	0.00	-0.02	-0.22	-0.19	-0.12
Quick Ratio difference	0.00	-0.01	-0.10	-0.09	-0.06

Scenariul de bază

RATIO ANALYSIS		Actuals		Forecasts				
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Liquidity	Quick ratio	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
	Current ratio	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
Profitability	EBITDA margin	Category 4	Category 5	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4
	Net profit margin	Category 4	Category 5	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4
	ROE	Category 3	Category 4	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3
	ROA	Category 3	Category 4	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3
Solvency	Debt to Assets	Category 2	Category 2	Category 1	Category 2	Category 1	Category 2	Category 2
	Debt to Equity	Category 2	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
	Debt to EBITDA	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
	Interest Coverage	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
Overall Risk Rating		Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3

Scenariul de șoc

Actuals		Forecasts					
2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	
Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
Category 4	Category 5	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4
Category 4	Category 5	Category 4	Category 4	Category 5	Category 5	Category 5	Category 4
Category 3	Category 4	Category 3	Category 3	Category 4	Category 4	Category 4	Category 3
Category 3	Category 4	Category 3	Category 3	Category 4	Category 4	Category 4	Category 3
Category 2	Category 2	Category 1	Category 2	Category 2	Category 2	Category 2	Category 2
Category 2	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 2	Category 2	Category 2
Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3

În urma celor analizate se deduc următoarele implicații a riscului fiscal:

1. Datorii contingente: Datoria S.A. „Energocom” a fost parțial susținută de garanții suverane, inclusiv facilitatea revolving de 300 de milioane EUR de la BERD, care a fost în prezent rambursată integral. Modelul de testare la stres presupune un nivel moderat de îndatorare în bilanțul societății. În caz de neplată sau de dificultăți financiare, aceste garanții ar putea fi executate, punând presiune pe finanțele publice. Cu toate acestea, se așteaptă ca societatea să mențină rezerve adecvate de lichidități, iar probabilitatea unor efecte fiscale secundare rămâne scăzută.

2. Dependența de sprijinul bugetar: S.A. „Energocom” a depins istoric de transferurile bugetare pentru a finanța rezervele strategice de gaze. În cazul în care profitabilitatea se deteriorează - fie din cauza condițiilor nefavorabile de pe piață, fie din cauza creșterii sarcinilor cvasi-fiscale (cum ar fi furnizarea de energie la tarife inferioare celor de recuperare a costurilor) - există riscul unor noi cereri de recapitalizare sau de sprijin în materie de lichidități din partea statului.

Prin urmare, se propun următoarele opțiuni de diminuare a riscurilor fiscale:

1. *Consolidarea guvernantei corporative*: Sprijinirea consolidării în continuare a cadrului de guvernare corporativă al S.A. „Energocom” prin operaționalizarea **Comitetului de risc** la nivelul Consiliului de supraveghere și asigurarea supravegherii unei unități dedicate de gestionare a riscurilor în cadrul structurii organizaționale a societății.

2. *Cuantificarea activităților cvasi-fiscale*: Evaluarea și comunicarea periodică a impactului financiar al **activităților cvasi-fiscale** (de exemplu, operațiunile generatoare de pierderi care nu sunt compensate de stat). Acest lucru va ajuta Ministerul Finanțelor și alte părți interesate să înțeleagă mai bine amploarea ineficiențelor sau a mandatelor cu caracter social încorporate în operațiunile societății.

3. *Formalizarea rezervelor de lichidități*: A se exploata mecanismele de stabilire a unor cerințe oficiale privind **rezervele de lichidități**, proporționale cu costurile de exploatare și datoriile pe termen scurt ale S.A. „Energocom”. Acest lucru ar consolida reziliența la șocurile pieței și ar reduce probabilitatea unui sprijin de urgență din partea statului.

4. *Promovarea împrumuturilor bazate pe piață*: Susținerea trecerii treptate la **împrumuturi comerciale** la nivel de entitate, reducând în același timp dependența de acordurile de împrumut garantate de guvern sau de suveranitate pentru a minimiza expunerea fiscală.

Indicatorii de rezultat ai S.A. „RED-Nord” pentru anul 2024 se mențin pozitivi comparativ cu situația anului 2023. De asemenea, se constată că mărimea lichidității curente la S.A. „RED-Nord” din valoarea minimă admisă (1,0-2,5) a alcătuit 1,28 puncte, fiind peste pragul critic de 1, dar nu foarte ridicată. Arată că societatea are resurse curente suficiente să-și acopere datoriile pe termen scurt. Concomitent, se atestă că coeficientul levierului financiar 1,10 se încadrează în nivelul admisibil (2), generat de înregistrarea în mod special de datoriile curente. Aceasta arată că S.A. „CET Nord” are un grad foarte scăzut de îndatorare și se bazează mai mult pe capitalul propriu decât pe datorii. Riscul financiar este redus. Astfel, entitatea nu atinge stadiul de faliment.

Efectuând analiza economico-financiară a entității s-a constatat că există o îmbunătățire a indicatorului riscului de solvabilitate pentru S.A. „RED – Nord” (14,18) pentru 2024, fapt ce confirmă că la entitate persistă un grad înalt de acoperire a surselor împrumutate cu activele totale de care dispune. Aceasta denotă o eficiență ridicată a activității de bază și o capacitate bună de a genera profit din exploatare.

Societatea, atât la situația din 01.01.2024 cât și la 25.10.2025 nu înregistrează datorii comerciale restante pentru consumul de gaz față de S.A. „Moldovagaz” .

Totodată, urmează să remarcăm că activitatea economică a societății pentru semestrul I, 2025, la fel este una favorabilă, fapt ce se caracterizează prin majorarea veniturilor din vânzări față de semestrul I, 2024 cu 68,8 mil. lei, cât și obținerea unui profit net în mărime de 96,8 mil. lei sau cu 7,2 mil. lei mai puțin față de semestrul I a anului 2024.

La fel, S.A. „CET-Nord”, în anul 2024 a obținut profit net în mărime de 47,0 mil. lei și o marjă a profitului operațional pozitivă. Respectiv, societatea înregistrează profit din activitatea de bază desfășurată (veniturile operaționale depășesc cheltuielile operaționale).

De notat că, S.A. „CET-Nord” are angajamente și în contextul Acordului de finanțare dintre Republica Moldova și BERD faza I. Conform acestui angajament, la moment, valoarea împrumutului care urmează a fi rambursată constituie în prezent 4 6,8 mil. Euro, la care întreprinderea anual achită dobândă. De asemenea, pentru anii 2024-2027 se prognozează debursarea sumelor pentru împrumuturi recreditate din surse externe în cadrul celui de-al doilea proiect de îmbunătățire a performanței sistemului termoelectric a municipiului Bălți, finanțat de BERD.

La fel, se constată că rata lichidității curente la S.A. „CET-Nord” este sub nivelul minim recomandat 0,85, ceea ce poate cauza dificultăți în achitarea datoriilor curente, în condițiile în care societatea pe acțiuni va genera ulterior pierderi nete. Concomitent, se atestă că coeficientul levierului financiar este peste nivelul maxim admisibil, situație care poate duce la înrăutățirea autonomiei financiare a societății și creșterea riscului de dependență de surse străine. S.A. „CET Nord” prezintă o rentabilitate operațională bună (7,28%), dar are o lichiditate deficitară (0,85) și un nivel ridicat de îndatorare (levier 2,90). Această combinație sugerează că, deși compania reușește să producă profit din activitatea curentă, există riscuri majore pe termen scurt în privința acoperirii datoriilor și a stabilității financiare.

Totodată, urmează să remarcăm că activitatea economică a societății în semestrul I, 2024 este una pozitivă, ce se caracterizează prin obținerea unui profit net în mărime 4,1 mil. lei.

Potrivit rezultatelor analizei riscului de solvabilitate, se atestă că o parte din entitățile supuse analizei pentru perioada anilor 2019-2024 se confruntă cu o serie de probleme comune precum: rata scăzută a lichidității curente (insuficiența mijloacelor financiare pe termen scurt), marja scăzută (sau negativă) a profitului rezultatului operational, finanțarea activelor preponderant din surse împrumutate, etc. La fel, se atestă că activitatea unor entități este expusă inclusiv riscului valutar (condiționat de procurarea combustibilului, gazelor naturale, energiei electrice, contractarea împrumuturilor în valută străină etc.) care, în lipsa unor instrumente eficiente de gestionare a acestor riscuri, poate influența considerabil situația financiară a entităților.

Potrivit analizei indicatorului Z-score pentru perioada anului 2024, entitățile au înregistrat o valoare a variabilei Z mai mare de 2,0, ceea ce denotă faptul că acestea se află într-o zonă sigură din punct de vedere financiar, prezentând un risc scăzut de insolvență, ceea ce denotă faptul că majoritatea entităților analizate manifestă o situație financiară stabilă, având capacitatea de a-și onora obligațiile curente și de a menține continuitatea activității.

În concluzie, se impune necesitatea întreprinderii în continuare a măsurilor care au ca scop redresarea situației/fortificarea activității economice la entitățile care pe parcursul anului 2024 au înregistrat pierderi, precum și instituirea de către autoritatea, ce exercită funcțiile de fondator al întreprinderilor de stat și de deținător de acțiuni (părți sociale) în societățile comerciale cu cota statului în capital social, a unui regim special de monitorizare asupra activității acestora, în vederea înlăturării riscului înalt de insolabilitate pe ramura sectorului energetic.

Deopotrivă, o situație negativă sub aspectul obținerii rezultatului financiar în anul 2024 se înregistrează la **S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”, Î.S. „Moldtranselectro, Î.S. „Moldelectrica” și Î.S. Direcția Nodului Hidrotehnic Costești - Stânca.**

Suplimentar, celor relatate menționăm că S.A. „MoldovaGaz” nu este inclusă în sfera de analiză, întrucât cota statului în capitalul social al acesteia este mai mică de 50%. Cu toate acestea, fiind o entitate de interes public major s-a decis asupra necesității analizei situațiilor economico-financiare a acesteia.

Astfel, în rezultatul activității economico-financiare în anul 2024, societatea a generat pierdere netă în mărime de 627,6 mil. lei, comparativ cu profitul net în mărime de 1093,8 mil. lei, înregistrată în anul 2023. Concomitent, înregistrează o diminuare a veniturilor și costurilor din vânzări, față de anul 2023. Urmează să remarcăm, că diminuarea costurilor vânzărilor s-a datorat diminuării valorii contabile a produselor și mărfurilor vândute cu 2453,3 mil. lei, ritmul creșterii costurilor din vânzări nu depășește ritmul creșterii veniturilor din vânzări, ca rezultat profitul brut obținut în anul 2024 a fost înregistrat în mărime de 2453,3 mil. lei sau cu 949,4 mil. lei mai mult față de anul precedent. Concomitent, a fost înregistrat rezultat financiar negativ în mărime de 739,3 mil. lei, fiind diminuat cu 1963,0 mil. lei față de anul 2023, această diminuare fiind generată de diferența cursului valutar la calcularea datoriei față de S.A. „Gazprom” și S.R.L. „Factoring Finance”.

Așadar, ținând cont de lichiditatea curentă de 0,84 unități și a unui levier financiar negativ - 6,3 (rata generală de acoperire a capitalului propriu negativă), se atestă o situație economico-

financiară dificilă la această entitate, persistând riscul considerabil de neonorare/insuficiență a resurselor pentru onorarea obligațiilor asumate, deoarece acești indicatori urmează să fie sub nivelul recomandat (lichiditatea curentă nu mai mare de 1 și levierul financiar nu mai mic de 2).

Deopotrivă, datoriile totale ale societății, la 31.12.2024, constituie 14612,0 mil. lei, inclusiv datoriile curente față de părțile afiliate – 10227,9 mil. lei (reprezentând 70,0% din totalul datoriilor curente), în marea lor majoritate reprezintă datoria față de SAP „Gazprom” și S.R.L. „Factoring Finance”. Datoriile pe o perioadă mai mare de 3 ani față de PJSC Gazprom și Factoring Finance LLC la sfârșitul perioadei de raportare au însumat 13.106.9 mil. lei, din care 2879.0 mil. lei reprezintă datoria penală față de Factoring Finance LLC. Provizioanele¹⁵ societății la situația din 31.12.2024 constituie 9,6 mil. lei și care sunt reprezentate de provizioane pentru beneficiile angajaților.

De asemenea, capitalul propriu al S.A. „MoldovaGaz”, la finele anului 2024, menține o valoare negativă de 2329,6 mil. lei, iar pierderea neacoperită a anilor precedenți a constituit 3252,6 mil. lei.

Generalizând informația aferentă indicatorilor de rezultat conform tabelului de mai jos, obținută pe perioada ultimilor 5 ani, se constată că S.A. „Moldovagaz” la majoritatea indicatorilor stabilesc tendințe diferite de modificare a acestora.

Analiza indicatorilor de solvabilitate relevă faptul că pe parcursul anilor 2020–2024 entitatea a înregistrat un nivel redus al autonomiei financiare, determinat de menținerea capitalului propriu în valori negative (cu excepția anului 2021). Rata solvabilității generale a variat între 0,83 și 0,90, ceea ce denotă insuficiența activelor pentru acoperirea integrală a datoriilor. Gradul de îndatorare s-a situat constant peste 110%, indicând o dependență majoră de resursele atrase.

Pentru anul 2024, comparativ cu perioada precedentă, situația financiară rămâne vulnerabilă: rata solvabilității generale este de 0,84, gradul de autonomie financiară este negativ (-19,0%), iar gradul de îndatorare constituie circa 119%. Aceste valori arată că entitatea își poate onora obligațiile pe termen scurt și mediu doar prin continuarea activității operaționale și menținerea fluxurilor financiare curente, însă capacitatea de acoperire a datoriilor pe termen lung este limitată.

În concluzie, pentru anul 2024 entitatea se află într-o situație cu risc sporit de insolvabilitate, necesitând măsuri de consolidare a capitalului propriu și reducere a gradului de îndatorare, în pofida îmbunătățirii relative înregistrate la indicatorii operaționali. Totodată, se constată dependența directă a indicatorilor economici ai societății de fluctuația cursului valutar (ratei de schimb a monedei naționale), fapt care reprezintă pentru anii următori un risc major pentru entitate în lipsa unor instrumente de acoperire a eventualelor pierderi din activitatea financiară

Tabelul nr. 11. Analiza principalilor indicatori financiari aferenți activității S.A. „Moldovagaz” în dinamică (mil. lei)

Nr. d/o	Indicatori economico-financieri	2020	2021	2022	2023	2024	Dinamica
1	active totale	11484.5	11577.7	14058.8	11493.0	12291.9	
2	capital propriu	-1497.2	2457.1	-2795.8	-1702.00	-2329.60	
3	datorii totale	12689.3	14018.5	16839.7	13185.9	14612.0	
4	venituri din vânzări	292.4	6721.6	16555.3	14024.3	10043.6	
5	rezultat din activitatea operațională: profit (pierdere)	4522.5	175.9	704.0	-22.0	109.2	
6	rezultat din alte activități: profit (pierdere)	-683.9	-366.8	-1027.2	1201.9	-736.8	
7	profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	-676.9	-190.8	323.2	1093.8	-627.6	

¹⁵ În conformitate cu situațiile financiare complete, formatul cărora este reglementat de Standardele Naționale de Contabilitate și cuprinde un capitol separat care reflectă mărimea provizioanelor (rd.870).

**Deși, în ultimii trei ani se atestă o eficientizare a cheltuielilor și investițiilor efectuate de grupul S.A. „Moldovagaz”, acestea nu sunt în măsură să elimine efectele gestiunii neconforme și ineficiente a patrimoniului societății efectuate în perioada anilor 1999-2024.*

În particular, în baza datelor din tab.7 și tab.9, **S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”** (în continuare - S.A. „FEE-Nord”) pentru anul 2024 înregistrează o înrăutățire semnificativă comparativ cu situația aferentă anului 2023. Astfel, societatea a înregistrat în anul 2024 pierderi din activitatea operațională în mărime de 324,0 mil. lei, mai mult cu 550,9 mil lei, comparativ cu anul precedent. Obținerea rezultatului negativ din activitatea operațională se datorează, în special, depășirii ritmului creșterii costurilor din vânzări asupra ritmului creșterii veniturilor din vânzări.

Suplimentar, se menționează că **S.A. „FEE-Nord”** înregistrează la situația din 31.12.2024, un coeficient a lichidității curente în mărime de 1,06 depășind valoarea de 1,0 fapt ce confirmă că entitatea poate să-și achite obligațiile curente, pe măsură ce devin scadente, fiind consecința unui fond de rulment pozitiv.

Concomitent, se atestă că coeficientul marjei profitului operațional este unul negativ în mărime de 11,88, ceea ce arată că entitatea nu e rentabilă din activitatea de bază. Totodată, urmează a se atrage atenția că societatea înregistrează un coeficient al levierului financiar foarte mare de 3,2 sau cu 1,2 peste nivelul maxim admisibil (2), situație care poate duce la înrăutățirea autonomiei financiare a societății și creșterea riscului de dependență de sursele străine, este supraîndatorată și vulnerabilă.

Efectuând analiza economico-financiară a entității s-a constatat că situația entității este mai puțin favorabilă pentru continuarea activității ei, la fel și valoarea indicatorului riscului de insolvabilitate a entității pentru anul de gestiune 2024, comparativ cu anii 2019-2023 denotă faptul, că entitatea înregistrează o situație nefavorabilă și un risc scăzut de solvabilitate pentru anul 2024. Astfel, acești indicatori semnalează o perspectivă foarte riscantă pentru continuitatea activității.

Totodată, urmează să remarcăm că activitatea economică a societății pentru semestrul I, 2025 este una favorabilă, ce se caracterizează prin obținerea profitului net în mărime de 311,9 mil. lei, față de pierdere netă generată în semestrul I, 2024 în mărime de 167,9 mil. lei.

O situație extrem de dificilă se atestă la **Î.S. „Moldtranselectro”**, care înregistrează un capital propriu negativ, respectiv o insuficiență de resurse proprii pentru finanțarea activelor sale. Este de remarcat că, întreprinderea nu înregistrează venituri din vânzări pe perioada mai multor ani, activitatea de bază fiind concentrată pe gestionarea datoriilor debitoare și creditoare proprii, cât și cele preluate de la întreprinderile din sectorul electroenergetic în proces de privatizare, în conformitate cu Legea nr. 336/1999 cu privire la restructurarea datoriilor întreprinderilor din sectorul electroenergetic. Incertitudinea cu privire la recuperarea anumitor creanțe poate afecta sustenabilitatea activității întreprinderii. Adicional, se informează că la situația din 31.12.2024, Î.S. „Moldtranselectro” înregistrează un sold al datoriilor pe împrumuturi recreditate din surse interne și externe față de Ministerul Finanțelor în mărime de 37,2 mil. lei și 1,6 mil. dolari SUA, care reprezintă solduri cu termen expirat. Totodată, întreprinderea înregistrează datorie pe împrumutul extern acordat sub garanția statului în mărime de 0,86 mil. dolari SUA (14,0 mil. lei), ce reprezintă sold cu termen expirat.

În contextul dat, neachitarea obligațiilor pe creditele acordate sub garanția statului, precum și cele recreditate din cauza situației financiare vulnerabile, generează un risc fiscal (financiar) de stingere a datoriilor din contul surselor bugetului de stat. De asemenea, se constată că rata lichidității curente la Î.S. „Moldtranselectro” este sub nivelul minim recomandat, ceea ce creează dificultăți în achitarea datoriilor curente, în condițiile în care societatea comercială va genera în continuare pierderi nete.

Concomitent, se atestă că coeficientul levierului financiar este unul negativ, situație care poate duce la înrăutățirea autonomiei financiare a societății și creșterea riscului de dependență de sursele străine. Efectuând analiza economico-financiară a Î.S. „Moldtranselectro” s-a constatat că situația entității este nefavorabilă pentru continuarea activității ei, la fel și valoarea indicatorilor

riscurilor de insolvabilitate a entității pentru anii 2019-2022 demonstrează faptul că entitatea are o situație permanent negativă de siguranță și este expusă riscului de insolvabilitate, riscului valutar, riscului de credit.

De asemenea, urmează să remarcăm că, activitatea economică a întreprinderii pentru semestrul I, 2025, la fel este una negativă, fapt ce se caracterizează prin neînregistrarea veniturilor din vânzări, astfel generând doar costuri și cheltuieli.

Î.S. „Moldelectrica” în anul 2024 la fel a înregistrat pierdere din activitatea operațională în mărime de 51,7 mil. lei, comparativ cu profitul înregistrat în anul 2023 în mărime de 329,4 mil. lei. Obținerea rezultatului negativ din activitatea operațională se datorează, în special, depășirii ritmului creșterii costurilor din vânzări asupra ritmului creșterii veniturilor din vânzări. Astfel, în anul 2024, ca rezultat al profitului brut obținut în mărime de 29,0 mil. lei și a altor cheltuieli operaționale suportate în mărime de 25,0 mil. lei, Î.S. „Moldelectrica” a finalizat anul financiar cu pierdere din activitatea operațională și, respectiv a generat pierderi nete în mărime de 7,1 mil. lei. Marja profitului operațional are valoare negativă, precum și generarea pierderilor nete, crează dificultăți în desfășurarea ulterioară a activității dacă măsuri de redresare nu se vor întreprinde. Suplimentar, se remarcă că, Î.S. „Moldelectrica” are un grad înalt de îndatorare, cu toate acestea marea majoritate a împrumuturilor pe termen lung sunt contractate în valută străină, motiv pentru care întreprinderea poate fi expusă riscului valutar.

Analiza activității entităților comerciale din ramura transportului în anul 2024

Se constată că din 15 entități din ramura transportului, monitorizate de Ministerul Finanțelor, 11 entități din acest sector (Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”, Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, Î.S. „Portul Fluvial Ungheni”, S.A. „Drumuri Orhei”, S.A. „Drumuri Strășeni”, S.A. „Drumuri Criuleni”, S.A. „Drumuri Ialoveni”, S.A. „Drumuri Edineț”, S.A. „Drumuri Soroca”, S.A. „Drumuri Căușeni” și S.A. „Drumuri Rîșcani”) au înregistrat profit net în mărime totală de 378,81 mil. lei, iar 4 entități au înregistrat pierderi nete în anul 2024 (Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești, S.A. „Drumuri Cahul” și S.A. „Drumuri Cimișlia”) în mărime de 351,2 mil. lei.

Tabelul 12 Mărimea profitului net (pierderii nete) înregistrate de entitățile din ramura transportului în anii 2023-2024

Nr. d/o	Denumirea entității	2023	2024	Diferența	Z Score
		Profit net (pierdere netă), mil. lei	Profit net (pierdere netă), mil. lei		
Î.S.					
1.	Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”	+4,2	+0,3	-3,9	1,06
2.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	-143,9	-322,6	- 178,7	2,30
3.	Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”	+211,2	+337,1	+125,9	6,66
4.	Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești	-18,0	-23,6	-5,6	-3,79
5.	Î.S. „Portul Fluvial Ungheni”	+23,8	+37,6	+13,8	
S.A					
1.	S.A. „Drumuri Soroca”	+7,6	+0,2	-7,4	8,75
2.	S.A. „Drumuri Orhei”	+1,1	+1,3	+0,2	3,81
3.	S.A. „Drumuri Strășeni”	+1,1	+0,8	-0,3	1,68
4.	S.A. „Drumuri Criuleni”	+1,8	+0,01	-1,79	2,82
5.	S.A. „Drumuri Cimișlia”	+0,04	-2,9	-2,94	0,08
6.	S.A. „Drumuri Edineț”	+0,8	+0,4	-0,4	5,86
7.	S.A. „Drumuri Căușeni”	+1,4	+0,5	-0,9	6,16
8.	S.A. „Drumuri Cahul”	-1,7	-2,1	-3,8	2,0

Nr. d/o	Denumirea entității	2023	2024	Diferența	Z Score
		Profit net (pierdere netă), mil. lei	Profit net (pierdere netă), mil. lei		
9.	S.A. „Drumuri Ialoveni”	-2,1	+0,2	-1,9	3,90
10.	S.A. „Drumuri Rîșcani”	+0,4	+0,4	-	4,08

Deopotrivă, o situație mai puțin favorabilă sub aspectul obținerii rezultatului financiar negativ se repetă și în anul 2024 la Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”, S.A. „Drumuri Soroca”, S.A. „Drumuri Cahul” și S.A. „Drumuri Ialoveni” care în anul 2024 au înregistrat pierderi din activitatea operațională, precum și pierderi nete al perioadei de gestiune.

Se atestă că o parte din entitățile supuse analizei înregistrează o rată scăzută a lichidității curente (insuficiența mijloacelor financiare pe termen scurt), o marjă a profitului operational (scăzută/negativă). De asemenea, menționăm că Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”, S.A. „Drumuri Cahul” și S.A. „Drumuri Cimișlia” se confruntă inclusiv cu riscul valutar (condiționat de procurarea materiei prime, contractarea împrumuturilor) care în lipsa unor instrumente eficiente de gestionare a acestor riscuri poate influența considerabil asupra situației financiare a entităților și respectiv cresc riscurile fiscale aferente.

Rămâne a se menține dificilă situația economico-financiară la Î.S. „Aeroportul Internațional Mărculești”, care 6 ani consecutivi înregistrează pierderi nete, pierderi din activitatea operațională, la fel înregistrează marjă a profitului operațional negativă (278,03), ceea ce creează dificultăți în desfășurarea ulterioară a situației dacă nu se vor opera măsuri stringente de redresare a situației în termeni restrânși.

La fel, indicatorii de rentabilitate ai întreprinderii înregistrează un nivel scăzut, nivelul de lichiditate al întreprinderii necesită a fi majorat, precum și eforturi suplimentare sunt necesare de întreprins pentru înregistrarea rezultatului pozitiv din activitatea operațională. Nivelul lichidității curente se poziționează sub limita minimă recomandată, ceea ce poate crea dificultăți la onorarea obligațiilor curente.

Urmează de remarcat, că în anul 2024 Î.S. „Calea Ferată din Moldova” (în continuare – CFM) a înregistrat o înrăutățire a indicatorilor de rezultat față de anul 2022-2023. Astfel, CFM menține o activitate negativă, ce se caracterizează prin generarea pierderii nete în mărime de 322,6 mil. lei față de pierdere netă generată în anul precedent în mărime de 143,9 mil. lei. Obținerea rezultatului negativ din activitatea operațională se datorează, în special, depășirii ritmului costurilor din vânzări asupra ritmului veniturilor din vânzări.

Întreprinderea de Stat „Calea Ferată din Moldova” este operatorul feroviar național al Moldovei, responsabil pentru gestionarea infrastructurii feroviare, operarea serviciilor de transport de marfă și călători și asigurarea conectivității naționale. CFM funcționează în cadrul unei structuri tradiționale, cu infrastructură și material rulant învechite, orientare comercială limitată și presiuni fiscale și operaționale în creștere.

Ministerul de Finanțe a efectuat o evaluare prospectivă a riscurilor fiscale utilizând cadrul de testare la stres a întreprinderilor de stat pentru a evalua vulnerabilitatea financiară a CFM în scenariile macroeconomice de bază și nefavorabile pentru perioada 2024-2028. Analiza nu presupune nicio injecție de capital pentru finanțarea cheltuielilor de capital necesare pentru înlocuirea sau modernizarea infrastructurii puternic amortizate. Rezultatele reflectă provocările structurale actuale și nevoia urgentă de reformă corporativă și sectorială.

Astfel, în anul 2024, ca rezultat al înregistrării pierderilor nete în mărime de 322,6 mil. lei, Î.S. „Calea Ferată din Moldova” a finalizat anul financiar cu pierdere din activitatea operațională în mărime de 336,6 mil. lei, față de 144,6 mil. lei pierdere din activitatea operațională înregistrată

în anul precedent. De asemenea, se atestă că la finele anului 2024, întreprinderea înregistrează o creștere a activelor comparativ cu începutul anului, o creștere a datoriilor curente, a datoriilor pe termen lung și o reducere a capitalului propriu. Rata autonomiei globale și coeficientul de atragere a surselor împrumutate la întreprindere se încadrează în limitele recomandate.

Suplimentar, se atestă că Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, înregistrează pierderi din activitatea operațională, precum și marjă a profitului operațional negativă, ceea ce poate crea dificultăți în desfășurarea ulterioară a activității dacă nu vor fi întreprinse careva măsuri de redresare.

Indicatorii de rezultat ai Î.S. „Calea Ferată din Moldova” înregistrează înrăutățirea indicatorilor comparativ cu situația aferentă anului 2023 și anume: micșorarea veniturilor din vânzări și majorarea pierderilor brute. Urmează să atenționăm, că întreprinderea de stat continuă să întâmpine dificultăți la onorarea angajamentelor asumate.

Totodată, indicatorul lichidității curente al Î.S. „Calea Ferată din Moldova” înregistrează un nivel înalt de lichiditate în mărime de 2,2, care se datorează volumului de stocuri în mărime de 1090,8 mil. lei, format din piesele utilizate la asamblarea locomotivelor..

Tabelul 13 Analiza dinamicii indicatorilor de rezultat a Î.S. „Calea Ferată din Moldova” în perioada anilor 2020-2024, mil. Lei

Nr. d/o	Indicatori economico-financiar	2020	2021	2022	2023	2024	Dinamica
Î.S. „Calea Ferată din Moldova”							
1	active totale	3968.8	3886.5	4076.7	4193.7	4449.4	
2	capital propriu	3083.00	3024.1	3230.00	3149.00	3141.8	
3	venituri totale	610.2	652.3	1302.4	1104.6	664.0	
4	venituri din activitatea operațională	11.1	27.6	19.6	28.9	28.9	
5	rezultat din activitatea operațională: profit (pierdere)	-153.4	-87.2	50.3	-144.6	-336.6	
6	rezultat din alte activități: profit (pierdere)	-62.5	25.6	11.9	0.7	14.00	
7	profit net (pierdere netă) al perioadei de gestiune	-215.9	-61.6	62.1	-143.9	-322.6	

Genealizând informația aferentă indicatorilor de rezultat obținuți pe perioada ultimilor 5 ani, se constată că situația la Î.S. „Calea Ferată din Moldova” este una instabilă din punct de vedere economico-financiar, dat fiind faptul că veniturile totale (din activitatea operațională și din alte activități) nu sunt suficiente pentru acoperirea cheltuielilor totale (din activitatea operațională și din alte activități, care includ și cheltuielile privind achitarea dobânzilor aferente creditelor și împrumuturilor primite).

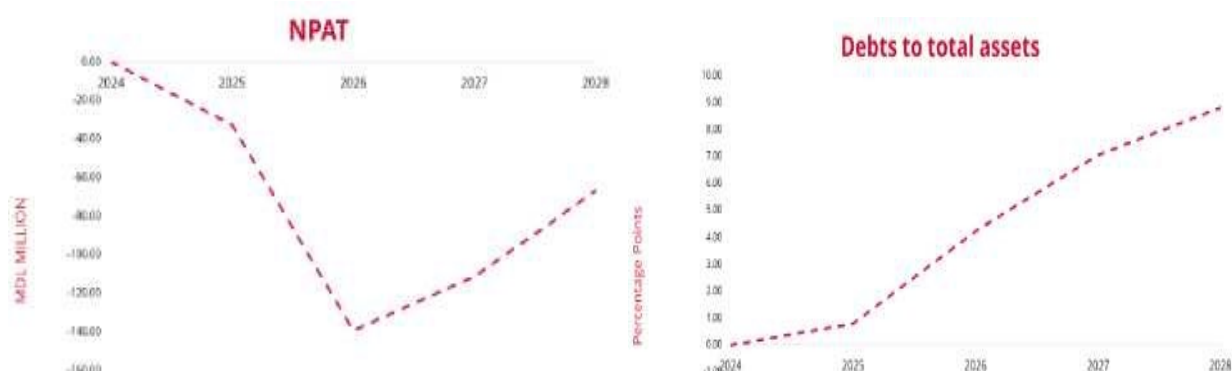
Totodată în urma realizării testului la stres au fost înregistrate principalele constatări:

1. *Arierate salariale și restructurarea personalului:* Compania este împovărată cu arierate salariale de aproximativ 200 de milioane de lei. Din septembrie 2024, a introdus o săptămână de lucru de patru zile și a inițiat reduceri de personal care afectează până la 1 000 de angajați, inclusiv pensionari, ca parte a unui efort de optimizare a costurilor.

2. *Presiuni asupra lichidităților și activelor:* Lipsa capitalului de lucru, întârzierile la plată și conturile bancare înghețate contribuie la întreruperea serviciilor și la riscurile de reputație. Activele neesențiale, cum ar fi Palatul de Cultură al Feroviarilor, generează pierderi anuale (5 milioane de lei) și se analizează posibilitatea de restructurare.

3. *Nevoi de investiții nefinanțate:* Investițiile restante se referă atât la materialul rulant, cât și la infrastructură. CFM are nevoie de peste 400 de milioane EUR în investiții de capital pe coridoare

și centre logistice. Fără reforme și finanțare externă, redresarea operațională este puțin probabilă.

Scenariu de bază

RATIO ANALYSIS		Actuals		Forecasts				
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Liquidity	Quick ratio	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
	Current ratio	Category 1	Category 1	Category 2	Category 2	Category 2	Category 2	Category 3
Profitability	EBITDA margin	Category 4	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 4	Category 4
	Net profit margin	Category 4	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 4
	ROE	Category 3	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 3
	ROA	Category 3	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 3
Solvency	Debt to Assets	Category 1	Category 1	Category 1	Category 2	Category 2	Category 2	Category 2
	Debt to Equity	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
	Debt to EBITDA	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
	Interest Coverage	Category 5	Category 1	Category 2	Category 4	Category 5	Category 5	Category 5
Overall Risk Rating		Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 4	Category 4	Category 3

Scenariu de șoc

RATIO ANALYSIS		Actuals		Forecasts				
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Liquidity	Quick ratio	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
	Current ratio	Category 1	Category 1	Category 2	Category 2	Category 2	Category 3	Category 3
Profitability	EBITDA margin	Category 4	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 4
	Net profit margin	Category 4	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
	ROE	Category 3	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4
	ROA	Category 3	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4
Solvency	Debt to Assets	Category 1	Category 1	Category 1	Category 2	Category 2	Category 2	Category 2
	Debt to Equity	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 2	Category 2	Category 2
	Debt to EBITDA	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
	Interest Coverage	Category 5	Category 1	Category 2	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
Overall Risk Rating		Category 3	Category 3	Category 3	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4

În urma celor analizate se deduc următoarele implicații a riscului fiscal:

1. *Expunere cvasi-fiscală*: CFM funcționează în temeiul unui mandat privind obligația de serviciu public, dar nu dispune de un mecanism transparent de compensare. Absența unui contract multianual de infrastructură contribuie la subfinanțarea obligațiilor de serviciu, creând efectiv datorii cvasi-fiscale.

2. *Dependența structurală de transferurile bugetare*: Viabilitatea operațională a căii ferate se bazează în mare măsură pe sprijinul public direct și indirect. Deși în 2023 nu au fost contractate noi datorii, presiunea pentru recapitalizarea viitoare sau pentru garanții suverane este în creștere.

3. *Dezinvestirea și lacunele în materie de guvernare*: Strategiile neclare de proprietate și instabilitatea guvernantei (de exemplu, schimbările frecvente de conducere) complică și mai mult

gestionarea riscurilor fiscale. Compania este supusă ciclurilor politice și presiunii publice din partea grupurilor sindicale.

Prin urmare, se propun următoarele opțiuni de diminuare a riscurilor fiscale:

1. *Consolidarea restructurării juridice și instituționale:* Sprijinirea punerii în aplicare a Codului feroviar și finalizarea separării gestionării infrastructurii de furnizarea de servicii. Această separare structurală va ajuta guvernul să facă o distincție clară între nevoile de cheltuieli operaționale și de capital, ceea ce este esențial pentru o planificare și un control bugetar eficiente. Crearea de entități distincte va permite o atribuire mai clară a obligațiilor financiare, inclusiv a arieratelor salariale, reducând astfel ambiguitatea în ceea ce privește responsabilitatea fiscală. În plus, înființarea unor organisme independente de reglementare și supraveghere, în conformitate cu directivele UE, va îmbunătăți transparența, va spori răspunderea și va favoriza luarea de decizii bazate pe date, atât în ceea ce privește infrastructura, cât și serviciile de transport.

2. *Formalizarea contractelor PSO și MAIC:* Încheierea și publicarea contractelor multianuale PSO și MAIC, inclusiv mecanisme transparente de compensare pentru întreținerea infrastructurii și serviciile de transport justificate din punct de vedere social. Aceste contracte ar trebui să fie puse în aplicare în cadrul unor măsuri stricte de responsabilitate și supraveghere pentru a se asigura că fondurile publice suplimentare sunt utilizate eficient și nu sunt deturnate către activități cvasi-fiscale implicite, cum ar fi ocuparea excesivă a forței de muncă sau cheltuieli neprioritare.

3. *Cedarea activelor neesențiale:* Accelerarea cesionării activelor neoperaționale sau generatoare de pierderi. Veniturile ar trebui alocate exclusiv pentru arierate salariale sau investiții în material rulant.

4. *Reforma supravegherii financiare:* În această perioadă de tranziție, este necesar ca Ministerul Finanțelor să aplice o supraveghere financiară sporită a CFM. Aceasta include îndrumarea companiei în toate deciziile financiare majore, revizuirea și furnizarea de informații privind planurile de afaceri și solicitarea prezentării regulate a rapoartelor financiare trimestriale și a actualizărilor financiare lunare. Supravegherea consolidată va îmbunătăți disciplina fiscală, va asigura utilizarea eficientă a resurselor publice și va preveni acumularea de datorii implicite sau de cheltuieli neproductive.

5. *Monitorizarea arieratelor salariale și a presiunilor fiscale:* Monitorizarea trimestrială de către fondator a arieratelor, nivelurile de personal și indicatorii de lichiditate. Stabilirea pragurilor de alertă timpurie pentru riscurile fiscale legate de salarii.

6. *Clarificarea strategiei de proprietate:* Reevaluarea opțiunilor de proprietate și finanțare pe termen lung, cu accent pe corporatizare și introducerea unor practici de guvernare corporativă specifice sectorului feroviar, aliniate la standardele europene. Explorarea reformelor care sporesc responsabilitatea consiliului de administrație, supravegherea strategică și independența operațională. Consolidarea guvernantei corporative va sprijini o gestionare financiară mai transparentă, va reduce susceptibilitatea la ciclurile politice și va asigura utilizarea eficientă a sprijinului de stat pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public.

7. *Includerea CFM în declarația privind riscurile fiscale:* Integrarea profilului de risc fiscal al CFM în declarația anuală privind riscurile fiscale, semnalând pasivele contingente și evidențiind dependențele de reformă.

De altfel, o situație favorabilă sub aspectul obținerii rezultatului financiar pozitiv în anul 2024 se înregistrează la Î.S. „Administrația de Stat a Drumurilor”, Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău”, S.A. „Drumuri Soroca”, S.A. „Drumuri Orhei”, S.A. „Drumuri Strășeni”, S.A. „Drumuri Criuleni”, S.A. „Drumuri Ialoveni”, S.A. „Drumuri Edineț”, S.A. „Drumuri Soroca”, S.A. „Drumuri Căușeni” și S.A. „Drumuri Rîșcani” care în anul 2024 au înregistrat profit din activitatea operațională, precum și profit net al perioadei de gestiune.

Activitatea Î.S. „Aeroportul Internațional Chișinău” în anul 2024 se apreciază pozitivă, având în vedere obținerea profitului net în mărime de 337,1 mil. lei, mai mult cu 125,9 mil. lei față de 2023. Veniturile din vânzări în anul 2024 au crescut cu 267,3 mil. lei comparativ cu anul 2023. Întreprinderea înregistrează un nivel scăzut de lichiditate, fapt ce ar putea întâmpina dificultăți

la îndeplinirea în întregime a obligațiilor curente folosind activele curente. Cu toate acestea, lichiditatea curentă indică o capacitate de acoperire parțială a datoriilor curente. Marja din venitul operațional demonstrează ca entitatea are o performanță operațională mare și o capacitate solidă de a genera profituri din activitatea de bază. Efectuând analiza economico-financiară a entității pentru anii 2022-2024 s-a constatat că situația este una favorabilă pentru continuarea activității ei, la fel și valoarea indicatorului riscului de insolvabilitate a entității pentru anii 2022-2024 demonstrează o situație favorabilă.

La fel, activitatea Î.S. „**Administrația de Stat a Drumurilor**” în anul 2024 se apreciază una mai puțin pozitivă, având în vedere obținerea profitului net în mărime de 0,3 mil. lei mai puțin cu 3,9 mil. lei față de 2023. Veniturile din vânzări în anul 2024 au scăzut cu 3,1 mil. lei comparativ cu anul 2023. Întreprinderea înregistrează un nivel scăzut de lichiditate, fapt ce ar putea întâmpina dificultăți la îndeplinirea în întregime a obligațiilor curente folosind activele curente. Cu toate acestea, lichiditatea curentă indică o capacitate de acoperire parțială a datoriilor curente. Marja din venitul operațional demonstrează ca entitatea are o performanță operațională mare și o capacitate solidă de a genera profituri din activitatea de bază. Efectuând analiza economico-financiară a entității pentru anii 2022-2024 s-a constatat că situația este una favorabilă pentru continuarea activității ei, la fel și valoarea indicatorului riscului de insolvabilitate a entității pentru anii 2022-2024 demonstrează o situație favorabilă.

Potrivit analizei indicatorului Z-score pentru perioada anului 2024, entitățile au înregistrat o valoare a variabilei Z mai mare de 2,0, ceea ce denotă faptul că acestea se află într-o zonă sigură din punct de vedere financiar, prezentând un risc scăzut de insolvență, ceea ce denotă faptul că entitățile analizate manifestă o situație financiară stabilă, având capacitatea de a-și onora obligațiile curente și de a menține continuitatea activității.

Prin urmare, potrivit rezultatelor analizei riscului de solvabilitate, se atestă că o parte din entitățile din domeniul transportului supuse analizei pentru perioada anilor 2019-2024 se confruntă cu o serie de probleme comune precum: rata scăzută a lichidității curente (insuficiența mijloacelor financiare pe termen scurt), marja scăzută (sau negativă) a profitului rezultatului operațional, finanțarea activelor preponderent din surse împrumutate, etc. La fel, se atestă că activitatea unor entități este expusă inclusiv riscului care, în lipsa unor instrumente eficiente de gestionare a acestor riscuri, poate influența considerabil situația financiară a entităților.

În concluzie, pentru entitățile menționate se impune necesitatea întreprinderii în continuare a măsurilor care au ca scop redresarea situației/fortificarea activității economice la entitățile care pe parcursul anului 2024 au înregistrat pierderi, cu implicarea fondatorului în vederea menținerii riscului moderat de solvabilitate pe ramura transportului. Valorile indicatorilor riscului de solvabilitate pentru anii 2019-2004 denotă faptul că entitățile au o situație incertă, însă dețin capacitatea de a-și achita obligațiile scadente curente.

Pentru S.A. „Metalferos” a fost efectuat Testul de stres din perspectiva privind riscurile fiscale și implicațiile asupra investițiilor .

S.A. „Metalferos” este cea mai mare entitate din Moldova în domeniul colectării, depozitării, prelucrării și exportului de materiale reciclabile, inclusiv metale feroase și neferoase, baterii, hârtie, plastic și carton. Societatea își desfășoară activitatea pe aproximativ 4 hectare de teren industrial în zona industrială Vatra și este dotată cu o infrastructură modernă proiectată pentru a respecta standardele de mediu și operaționale. În ciuda capacităților tehnice solide și a experienței îndelungate pe piață, societatea se confruntă cu presiuni financiare și operaționale persistente.

Ministerul de Finanțe a efectuat o evaluare prospectivă a riscurilor fiscale utilizând cadrul de testare a rezistenței societății pentru a evalua capacitatea de rezistență în cadrul scenariilor macroeconomice de bază și negative pentru perioada 2024-2028.

În urma realizării testului la stres au fost înregistrate principalele constatări:

1. **Rentabilitatea sub stres:** Atât în scenariul de bază, cât și în scenariul de soc, Metalferos rămâne într-o poziție structurală de pierdere. Compania a raportat o pierdere netă de aproximativ 44,5 milioane de lei în 2023, iar previziunile în condiții de criză sugerează o profitabilitate negativă continuă pe parcursul perioadei de prognoză, determinată de reducerea marjelor și de creșterea costurilor financiare.

2. **Epuizarea capitalului:** Pierderile reținute ale societății au crescut semnificativ în 2023, reducând capitalul propriu total cu peste 44 de milioane de lei. În absența unei recapitalizări sau a unei strategii de redresare, poziția capitalului propriu al societății poate continua să scadă.

3. **Presiuni asupra lichidităților:** Rezervele de numerar au scăzut cu 33% în 2023, iar fluxul de numerar operațional a rămas negativ. Deși societatea nu are datorii bancare, creșterea datoriilor curente indică riscuri potențiale de presiune asupra plăților.

4. **Datorii și expunere la riscul valutar:** În prezent, Metalferos nu are împrumuturi bancare și are o expunere limitată la volatilitatea cursului valutar. Cu toate acestea, creșterea datoriilor comerciale și a costurilor financiare ridică semne de întrebare cu privire la datoriile contingente sau obligațiile nerezolvate.

COMBINED SHOCK	2024	2025	2026	2027	2028
NET PROFIT AFTER TAXES (Min MDL)	0.00	-0.25	-0.43	-0.18	0.00
NET WORTH (Min MDL)	0.00	-0.25	-0.67	-0.86	-0.86
ROE P P Difference	0.00	-0.11	-0.22	-0.14	-0.04
	0.00	-0.08	-0.15	-0.06	0.00
	0.00	0.09	0.24	0.10	0.10
(QY (D+E)) (%) PP Difference	0.00	0.16	-0.19	-0.27	0.00
Interest Coverage Ratio difference	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Current Ratio difference	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Quick Ratio difference	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

Scenariu de bază

RATIO ANALYSIS		Actuals		Forecasts				
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Liquidity	Quick ratio	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
	Current ratio	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
Profitability	EBITDA margin	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
	Net profit margin	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
	ROE	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4
	ROA	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4	Category 4
Solvency	Debt to Assets	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 2
	Debt to Equity	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 2
	Debt to EBITDA	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
	Interest Coverage	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 2
Overall Risk Rating		Category 2	Category 3	Category 3	Category 3	Category 4	Category 2	Category 3

În urma celor analizate se deduc următoarele implicații a riscului fiscal:

1. **Proprietatea statului și riscul financiar:** Metalferos este o societate pe acțiuni cu proprietate mixtă care nu beneficiază în prezent de nicio garanție din partea statului. Cu toate acestea, având în vedere rolul său strategic și potențiala poziție dominantă pe piață, există riscul ca statul să fie solicitat să intervină financiar dacă pierderile persistă.

2. *Dividende și contribuții bugetare:* În trecut, S.A. „Metalferos” a contribuit cu dividende la bugetul de stat, însă deteriorarea performanțelor financiare ale societății a inversat această tendință, pierderile cumulate putând necesita acum sprijin, în loc să ofere venituri fiscale.

Prin urmare, se propun următoarele opțiuni de diminuare a riscurilor fiscale:

1. *Evaluarea activităților cvasi-fiscale (QFA):* Activitățile cvasi-fiscale pentru S.A. „Metalferos” ar trebui să fie studiate și cuantificate în continuare ca o posibilă sursă de pierderi persistente. Aceasta include identificarea operațiunilor desfășurate la prețuri sub nivelul pieței, a serviciilor subvenționate sau a costurilor determinate de politici care nu sunt compensate de stat. Cuantificarea acestor QFA va ajuta la distingerea între ineficiențele comerciale și obligațiile de serviciu public, permițând luarea unor decizii financiare și politice mai bune.

2. *Consolidarea supravegherii financiare:* Prezentarea periodică a situațiilor financiare Ministerului Finanțelor, inclusiv o defalcare a cheltuielilor secundare, a datoriilor restante și a obligațiilor contingente.

3. *Monitorizarea trimestrială a performanței:* Instituționalizați monitorizarea financiară trimestrială pentru a detecta semnele timpurii de risc fiscal, pentru a asigura responsabilitatea și pentru a sprijini luarea de decizii bazate pe dovezi privind proprietatea și restructurarea financiară.

Pentru Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” a fost efectuat Testul de stress din perspectiva privind riscurile fiscale și implicațiile asupra investițiilor

Fabrica de Sticlă din Chișinău este o întreprindere de stat angajată în principal în fabricarea și vânzarea cu ridicata a ambalajelor din sticlă și a materialelor conexe. Construită inițial în anii 1960, în timpul erei sovietice, pentru a satisface cererea de ambalaje de sticlă la scară industrială, a fost una dintre cele mai mari fabrici de sticlă din Europa la acea vreme. În ciuda relevanței sale industriale istorice, societatea funcționează în prezent cu o infrastructură puternic depreciată moștenită din acea perioadă. Deși inițiativele de modernizare au fost implementate cu intermitențe, sunt încă necesare investiții semnificative de capital pentru modernizarea instalațiilor de producție și respectarea standardelor actuale de eficiență și competitivitate.

Din cauza dimensiunii sale operaționale și a expunerii la volatilitatea pieței, în special în sectoarele energiei și exporturilor, Ministerul Finanțelor a efectuat o evaluare prospectivă a riscurilor fiscale utilizând cadrul de testare a rezistenței întreprinderilor de stat. Exercițiul a evaluat reziliența societății în condiții macroeconomice de bază și nefavorabile în perioada 2024-2028.

Modelul de simulare a situațiilor de criză utilizat pentru scenariile de bază și scenariile nefavorabile nu include ipoteze privind posibilele injecții de capital pentru recapitalizare sau posibila privatizare integrală sau parțială a societății. Aceste schimbări structurale, deși sunt în curs de discuție, sunt excluse din proiecțiile actuale.

Există discuții în curs de desfășurare în cadrul guvernului cu privire la posibila privatizare a Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”. Unele părți interesate susțin că societatea joacă un rol esențial în sprijinirea sectorului producției de vin din Moldova prin furnizarea de sticle la prețuri accesibile. Cu toate acestea, această percepție nu a fost susținută de analize financiare sau de piață detaliate. Având în vedere infrastructura puternic depreciată a societății, lipsa standardelor moderne de eficiență și dimensiunea necuantificată a cheltuielilor de capital necesare, ipoteza potrivit căreia aceasta oferă o valoare publică strategică nu poate fi confirmată.

Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău” își desfășoară activitatea într-un sector concurențial din punct de vedere comercial, în care nu există niciun eșec puternic al pieței sau nicio justificare strategică pentru menținerea proprietății statului. Compania nu este implicată în furnizarea de bunuri publice și nici nu are un rol esențial în infrastructură. Menținerea unor performanțe financiare solide este esențială pentru a maximiza evaluarea companiei și pentru a atrage investitori credibili în cazul în care se urmărește privatizarea. Nevoile de modernizare ale companiei prezintă un compromis politic cheie, astfel, continuarea proprietății publice ar necesita probabil injecții substanțiale de capital din partea statului, în timp ce privatizarea ar putea mobiliza capitalul privat pentru investiții și ar putea debloca eficiența operațională.

În urma realizării testului la stres au fost înregistrate principalele constatări:

1. *Profitabilitatea sub stres*: Se preconizează că profitul net după impozitare (NPAT) va scădea în scenariile nefavorabile. Pierderile cumulate în cadrul scenariului de șoc al PIB ating aproximativ 6,7 milioane de lei până în 2028, cu cea mai mare pierdere anuală în 2026 (3,2 milioane de lei). Reducerea este determinată de creșterea costurilor de producție și de reducerea marjelor de vânzări.

2. *Scăderea capitalului*: Valoarea netă prezintă o deteriorare moderată, cu o abatere negativă de aproximativ 2,9 milioane de lei în 2028 comparativ cu scenariul de referință. Deși nu este critică, aceasta indică o vulnerabilitate la stres financiar susținut.

3. *Scăderea randamentelor*: Atât rentabilitatea capitalului propriu (ROE), cât și rentabilitatea activelor (ROA) prezintă deviații negative în condiții de criză, evidențiind o eficiență redusă a capitalului și a activelor pe parcursul perioadei de proiecție.

4. *Reziliența lichidității*: Indicatorii de lichiditate (ratele curente și rapide) rămân peste pragurile minime.

1. COMBINED SHOCK	2024	2025	2026	2027	2028
NET PROFIT AFTER TAXES (Mln MDL)	0.00	-2.30	-3.22	-1.19	0.00
NET WORTH (Mln MDL)	0.00	-0.98	-2.36	-2.86	-2.86
ROE PP Difference	0.00	-0.41	-0.50	-0.10	0.10
ROA PP Difference	0.00	-0.45	-0.58	-0.20	0.00
(D/(D+E)) (%) PP Difference	0.00	0.15	0.34	0.39	0.35
Interest Coverage Ratio difference	0.00	0.23	0.27	0.08	0.00
Current Ratio difference	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
Quick Ratio difference	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

Linia de bază| Analiza raportului financiar al șocului combinat

RATIO ANALYSIS		Forecasts						
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Liquidity	Quick ratio	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
	Current ratio	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
Profitability	EBITDA margin	Category 3	Category 4	Category 3	Category 3	Category 3	Category 3	Category 2
	Net profit margin	Category 3	Category 4	Category 3	Category 2	Category 2	Category 1	Category 1
	ROE	Category 3	Category 3	Category 3	Category 2	Category 2	Category 1	Category 1
	ROA	Category 2	Category 2	Category 2	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
Solvency	Debt to Assets	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
	Debt to Equity	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
	Debt to EBITDA	Category 1	Category 1	Category 2	Category 1	Category 1	Category 1	Category 1
	Interest Coverage	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5	Category 5
Overall Risk Rating		Category 2	Category 2	Category 2	Category 2	Category 2	Category 2	Category 2

Societatea menține un profil de risc scăzut atât în scenariul de bază, cât și în scenariul de soc. În prezent, aceasta nu are datorii și este expusă doar marginal la volatilitatea cursului de schimb valutar.

Prin urmare, se propun următoarele opțiuni de diminuare a riscurilor fiscale:

1. *Raționament aprofundat al proprietății*. Efectuarea unei evaluări cuprinzătoare a modelului de proprietate pentru Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”, analizând implicațiile fiscale și economice ale menținerii proprietății depline a statului, ale privatizării complete sau ale păstrării unei participații publice minoritare sau majoritare. Fiecare opțiune ar trebui să fie însoțită de o cuantificare a costurilor și beneficiilor fiscale, inclusiv a nevoilor de investiții, a transferului de riscuri și a scenariilor de maximizare a valorii.

2. *Aplicarea mecanismelor de supraveghere financiară*: Până la luarea unei decizii de politică, se propune de consolidat supravegherea entității prin monitorizare financiară periodică,

respectarea protocoalelor de raportare a riscurilor fiscale și respectarea criteriilor de performanță care reflectă așteptările statului privind eficiența comercială.

Relațiile întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu bugetul de stat

Pe parcursul anilor 2019-2024, au fost efectuate plăți bugetare către întreprinderile de stat și societățile comerciale, sub formă de subvenții, aport la capitalul social, acordare de împrumuturi recreditate din surse externe prin intermediul Ministerului Finanțelor. Subvențiile, în anul 2024, au fost oferite în mare parte Î.S. „Calea Ferată din Moldova”, S.A. „Termoelectrica și Î.S. „Moldelectrica”.

Plățile întreprinderilor de stat și societăților comerciale către bugetul de stat, sub formă de defalcări/ dividende, dobânzi și rambursări de împrumuturi sunt inferioare plăților din buget către aceste entități. Pentru perioada 2022-2028, obținerea transferurilor nete negative considerabile se datorează în mare parte debursărilor de mijloace financiare prognozate conform contractelor de recreditare, prin intermediul proiectelor investiționale finanțate din sursele BERD, BEI și Băncii Mondiale și implementate de S.A. „EnergoCom”, Î.S. „Moldelectrica”, S.A. „Termoelectrica”, Î.S. „Calea Ferată din Moldova” și S.A. „CET-Nord”.

Un sumar al plăților bugetare nete, efectuate în perioada 2019-2024, și o prognoză a acestora pentru perioada 2025-2028 se prezintă în tabelul 14.

Tabelul nr. 14. Plăți bugetare aferente întreprinderilor de stat și societăților comerciale, mil. lei

Nr.	Indicatori	2019 executat	2020 executat	2021 executat	2022 executat	2023 executat	2024 executat	2025 rectificat	2026 prognost	2027 prognost	2028 prognost
I.	Plăți de la buget către Î.S. și S.C. sub formă de:										
I.1	Subvenții, total	273,0	136,1	16,1	259,7	18,1	17,0	182,4	372,0	334,5	7,6
	inclusiv:										
	Î.S.	228,1	127,0	5,1	13,2	15,0	11,0	174,2	345,4	309,6	7,6
	S.C.	44,9	9,1	11,0	246,5	3,1	6,0	8,2	26,6	24,9	
I.2	Aport la capitalul social, total	100,0	338,4	1767,7	6306,0	4936,3	4609,9	1408,7	-	-	
	inclusiv:										
	Î.S.	-	267,1	-	153,4	66,4	257,9	494,7	-	-	
	S.C.	100,0	71,3	1767,5	6152,6 ¹⁶	4869,9	2147,5	914,0	-	-	
I.3	Împrumuturi recreditate din surse interne și externe, total	218,9	459,3	100,2	3599,9	5061,7	4671,1	901,7	2600,2	2411,4	829,5
	inclusiv:										
	Î.S.	101,9	438,4	100,2	279,8	252,8	277,5	684,4	1292,8	1329,9	368,7
	S.C.	117,0	20,9	-	3320,0	4808,9	4393,7	217,3	1307,4	1081,5	460,8
I.4	TOTAL (I.1+I.2+I.3):	591,9	933,8	1884,0	10165,6	10016,1	9298,0	2492,8	2972,2	2745,9	837,1
II.	Plăți de la Î.S. și S.C. în bugetul de stat, sub formă de:										
II. 1	Defalcări și dividende	137,3	191,6	101,1	186,9	302,0	401,6	691,45	450,0	309,5	359,1
	inclusiv:										
	defalcări din profitul Î.S.	43,6	87,1	47,55	53,4	86,3	154,8	140,35	110,0	88,4	273,0
	dividende aferente cotei statului în S.C.	93,7	104,5	52,63	133,5	215,7	246,8	551,1	340,0	221,1	86,1
II. 2	Rambursări de împrumuturi și dobânzi aferente, total (II.2.1+II.2.2)	124,9	130,8	140,3	243,3	6151,2	2383,7	4680,1	520,8	628,3	746,6
	din care rambursarea garanțiilor de stat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁶ Suma dată include și suma de mijloace financiare alocate din bugetul de stat pentru anul 2023 în vederea majorării capitalului social la S.A. „EnergoCom” S.R.L. „Arena Națională” și Î.S. „Calea Ferată din Moldova”.

Nr.	Indicatori	2019 executat	2020 executat	2021 executat	2022 executat	2023 executat	2024 executat	2025 rectificat	2026 prognost	2027 prognost	2028 prognost
II. 2.1	rambursări de dobânzi	65,3	35,7	34,8	96,9	209,3	189,2	187,5	125,9	193,5	216,4
	inclusiv:										
	Î.S.	52,6	29,3	20,7	26,4	38,9	28,0	50,0	66,8	102,1	121,0
	S.C.	12,6	6,4	14,1	70,5	170,4	161,2	137,5	59,1	91,4	95,4
II. 2.2	rambursări de împrumuturi	59,6	95,1	105,5	146,4	5941,9	2194,5	4492,6	394,9	434,8	530,2
	inclusiv:										
	Î.S.	50,4	60,6	69,0	110,5	99,6	132,3	109,4	298,8	300,2	388,0
	S.C.	9,2	34,5	36,6	36,0	5842,3	2062,2	4383,2	96,1	134,6	142,2
II. 3	TOTAL (II.1+II.2)	262,2	322,4	241,4	430,2	6453,2	2785,3	5371,6	970,8	937,8	1105,7
III .	Transferuri nete (III.3-I.4)	-329,7	-611,4	-1642,6	-9735,4	-3562,9	-6512,7	2878,8	-2001,4	-1808,1	268,6

În perioada anilor 2019-2024 întreprinderilor de stat și societăților comerciale nu au fost acordate garanții de stat, la contractarea creditelor. Soldul datoriei pentru împrumuturile aferente întreprinderilor de stat și societăților comerciale pentru perioada 2019-2024, se prezintă în tabelul 15.

Totodată, pe parcursul anului 2024 au fost recreditate unele entități economice cu capital de stat prin intermediul proiectelor investiționale, finanțate din surse externe. La situația din 31.12.2024, datoriile acestora (inclusiv datoriile pe împrumutul extern acordat sub garanția statului) se cifrează la circa 6591,1 mil. Totodată, la situația din 31.08.2024 datoria totală pe împrumuturi recreditate și garanției de stat constituie 13855,6 mil lei.

Tabelul nr. 15. Soldul datoriei aferent împrumuturilor recreditate din surse interne și/sau externe și acordate sub garanție de stat, întreprinderilor de stat și societăților comerciale, mil. lei

Nr.	Indicatori	31.12.2020	31.12.2021	30.12.2022	31.12.2023	31.12.2024	31.10.2025
1.	Soldul datoriei pentru împrumuturile recreditate din surse interne și externe, total	1 881,8	1 786,7	5411,7	4116,5	6591,1	13855,6
	inclusiv:						
	Î.S.	1 061,4	1041,8	1229,1	1317,3	1487,4	1908,7
	S.C.	820,4	744,9	4182,6	2799,2	5103,7	11946,9
2.	Soldul datoriei pentru mijloacele dezafectate de la bugetul de stat întru onorarea garanției de stat, total						
	inclusiv:						
	Î.S.	14,9	15,3	16,5	15,0	16,0	14,4
	S.C.	-	-				
3.	TOTAL (1+2):	1 896,7	1802,0	5428,2	4131,5	6607,1	13870,0

* soldul datoriei aferente întreprinderilor de stat și societăților comerciale pentru împrumuturile recreditate din surse interne și externe, și soldul datoriei pentru mijloacele dezafectate de la bugetul de stat întru onorarea garanției de stat nu se prognozează în Legea bugetului de stat și CBTM.

Cei mai mari beneficiari ai creditelor externe, recreditate prin intermediul proiectelor investiționale, în perioada anilor 2018-2023 sunt: S.A. „EnergoCom”, S.A. „Termoelectrica”, S.A. „CET-Nord”, Î.S. „Moldtranselectro”, Î.S. „Moldelectrica” – pentru reabilitarea rețelelor de transport electric/sistemului de termoficare, Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - pentru reabilitarea infrastructurii feroviare și procurarea locomotivelor.

Neachitarea de către întreprinderile de stat și societățile comerciale a obligațiilor pe creditele externe recreditate devine obligațiune convențională de stat, fapt care creează riscul de stingere a obligațiilor date din contul surselor bugetului de stat și reprezintă principalul risc pentru buget, asociat acestui sector. Este dificil de estimat probabilitatea riscurilor asociate întreprinderilor de stat și societăților comerciale, însă este clar că impactul acestor riscuri asupra bugetului care se poate materializa prin capitalizarea acestor entități sau prin nerambursarea creditelor acordate, poate fi considerat ca fiind unul ridicat (semnificativ).

Cei mai mari beneficiari ai creditelor externe, recreditate prin intermediul proiectelor investiționale, în perioada anilor 2020-2024 sunt: S.A. „EnergoCom”, S.A. „Termoelectrica”, S.A.

„CET-Nord”, Î.S. „Moldtranselectro”, Î.S. „Moldelectrica” – pentru reabilitarea rețelelor de transport electric/sistemului de termoficare, Î.S. „Calea Ferată din Moldova” - pentru reabilitarea infrastructurii feroviare și procurarea locomotivelor.

Neachitarea de către întreprinderile de stat și societățile comerciale a obligațiilor pe creditele externe recreditate devine obligațiune convențională de stat, fapt care creează riscul de stingere a obligațiilor date din contul surselor bugetului de stat și reprezintă principalul risc pentru buget, asociat acestui sector. Este dificil de estimat probabilitatea riscurilor asociate întreprinderilor de stat și societăților comerciale, însă este clar că impactul acestor riscuri asupra bugetului care se poate materializa prin capitalizarea acestor entități sau prin nerambursarea creditelor acordate, poate fi considerat ca fiind unul ridicat (semnificativ).

Riscurile fiscale generate de dezastrele naturale care afectează întreprinderile de stat/ societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat

Republica Moldova este expusă la diferite dezastre naturale precum ploi torențiale, vânturi puternice, inundații, grindină și secetă. În Republica Moldova s-au înregistrat 399 de situații naturale excepționale în perioada 2019 – 2024. Guvernul în cazurile extreme contribuie prin alocarea de resurse financiare din fondurile de urgență și bunuri materiale din rezervele de stat. Cu toate acestea, autoritățile centrale, cât și locale adesea nu dispun de suficiente resurse financiare pentru a gestiona dezastrele de amploare, bazându-se în mare măsură pe sprijinul suplimentar de la bugetul de stat.

Dezastrele naturale se răspândesc pe o arie geografică mai largă, la care se expun un număr mare de întreprinderi de stat și societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat. Întreprinderile de stat și societăți comerciale cu capital integral sau majoritar de stat din domeniul agriculturii, energiei, transportului (feroviar și rutier) sunt deosebit de expuse dezastrelor naturale. Incendiile, inundațiile, alunecările de teren, cât și ploile torențiale prezintă un nivel ridicat de risc, urmate de secetă și căldură extremă. Deși cutremurele sunt rare, impactul lor poate fi semnificativ atunci când se produc alunecări de teren, s-au deteriorări de bunuri.

Impactul potențial al diferitelor tipuri de dezastre naturale asupra domeniilor de activitate a întreprinderilor de stat și societăților comerciale este prezentat potrivit tabelului.

	Tipuri de activitate a entităților cu capital integral sau majoritar de stat				
Dezastre Naturale	Drumuri	Forestier	Rețele de transport și distribuție	Rețeaua de telecomunicații	Feroviar
Inundații	Ridicat	Mediu	Scăzut	Mediu	Mediu
Ploi torențiale	Mediu	Ridicat	Scăzut	Scăzut	Mediu
Secetă	N / A	Ridicat	N / A	N / A	N / A
Alunecări de teren	Scăzut	N / A	Scăzut	Scăzut	Mediu
Temperaturi extreme	N / A	Ridicat	N / A	N / A	N / A
Cutremur	Mediu	N / A	Mediu	Mediu	Mediu
Incendii de pădure	N / A	Ridicat	Mediu	Mediu	N / A

Pe termen mediu, Republica Moldova este din ce în ce mai expusă dezastrelor naturale, precum inundații, secete, alunecări de teren, grindină și ninsori extreme, care prezintă riscuri atât pentru infrastructura publică, cât și pentru sustenabilitatea fiscală. Aceste evenimente legate de climă afectează operațiunile și performanța financiară a întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat, la rândul lor, pot duce la o presiune fiscală crescută asupra statului.

Întreprinderile de stat/ societățile comerciale cu capital integral sau majoritar de stat joacă un rol esențial în sectoare cheie precum energia, transporturile și agricultura și exploatează

infrastructuri extrem de sensibile la șocurile legate de condițiile meteorologice. Dezastrele naturale pot duce la creșterea costurilor de exploatare și întreținere, la pierderi de venituri din cauza întreruperii serviciilor și la deteriorarea activelor fizice. Aceste impacturi se estimează adesea în riscuri fiscale prin scăderea plăților de impozite și dividende, creșterea necesității de subvenții sau sprijin financiar și întârzierea sau reevaluarea priorităților investițiilor publice în eforturile de recuperare și reabilitare.

Pentru a identifica și gestiona mai bine aceste riscuri fiscale, Ministerul Finanțelor a inițiat implementarea celor mai bune practici internaționale menite să cuantifice atât expunerea maximă a întreprinderilor de stat la dezastre naturale, cât și măsura în care aceste pierderi ar putea fi transferate din bugetul de stat. Deși acest risc nu este evaluat în prezent ca fiind macro-critic, instituționalizarea analizei este esențială în contextul vulnerabilității climatice a Republicii Moldova.

Pentru a sprijini acest efort, a fost efectuată analiza pentru trei entități cu capital majoritar sau integral stat, importante din punct de vedere strategic: S.A. „Termoelectrica” (energie), Î.S. „Calea Ferată din Moldova” (transport feroviar) și S.A. „Cricova” (producția de vin). Aceste entități au fost selectate pe baza expunerii lor la riscurile legate de climă, a importanței strategice a infrastructurii lor și a importanței potențialelor impacturi legate de dezastre. Analiza a inclus expunerea la pericole (de exemplu, inundații, secete, alunecări de teren, îngheț și grindină), cât și impact financiar (venituri, cheltuieli, active).

- **S.A. „Termoelectrica”** gestionează două centrale combinate de producere a energiei termice și electrice, 19 centrale termice suburbane și o rețea de aproximativ 1.200 km de conducte. Activitatea companiei este expusă în mod constant riscurilor asociate fenomenelor meteorologice extreme, precum ploi torențiale, inundații și ninsori abundente, care pot afecta infrastructura energetică.

Conform estimărilor, expunerea financiară totală la aceste evenimente depășește 180 milioane MDL. Totuși, impactul net asupra bugetului companiei este considerabil mai redus cu aproximativ 50 milioane MDL, întrucât o parte semnificativă a pierderilor poate fi acoperite din surse proprii ale companiei. Acestea includ ajustarea tarifelor, programe interne de întreținere și reparație și capacitatea organizațională de a absorbi șocurile financiare fără a depinde integral de sprijinul bugetar.

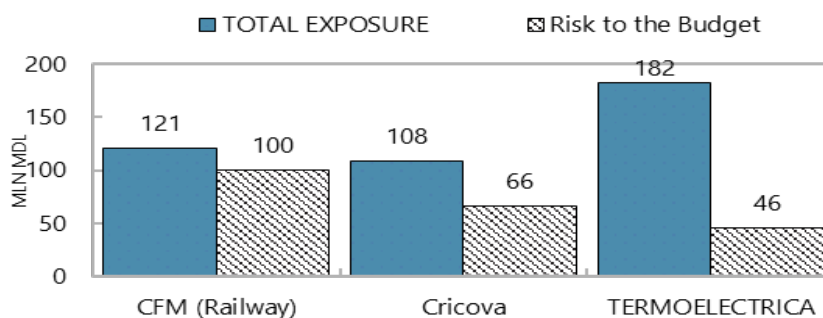
Prin urmare, se poate concluziona că riscul fiscal asociat companiei este limitat, iar reziliența financiară a S.A. „Termoelectrica” permite reducerea dependenței de intervenții bugetare directe în cazul producerii unor evenimente climatice nefavorabile.

- **Î.S. „Calea Ferată din Moldova”** este mai expusă din punct de vedere fiscal. Alunecarea de teren din apropierea localității Valeni, atribuită inundațiilor râului Prut, a suspendat un coridor de transport de marfă esențial către portul Giurgiulești pentru mai bine de cinci ani, ceea ce a dus la pierderi de venituri de aproximativ 24 de milioane MDL pe an. Lucrările de refacere sunt estimate la 75-80 de milioane MDL, care vor fi finanțate din fonduri publice. Degradarea mai amplă a infrastructurii și reziliența internă limitată sugerează că majoritatea pierderilor legate de dezastrele naturale vor necesita sprijin bugetar, în special pentru reabilitarea capitalului.

- **S.A. „Cricova”** prelucrează anual 10 000 de tone de struguri, producând 10 milioane de sticle de vin și exportând în peste 45 de țări. Se confruntă cu secete recurente – cele mai severe în sudul Moldovei – și cu expunerea regulată la grindină pe până la 70 % din suprafața podgoriilor sale. Deși în prezent este stabilă din punct de vedere financiar, compania pierde în medie 6,7 % din recolta anuală din cauza condițiilor climatice. Expunerea estimată la dezastre naturale depășește 100 de milioane de lei moldovenești, cu până la 66 de milioane de lei moldovenești care ar putea fi transferate din bugetul de stat în cazul unor evenimente severe, în special dacă investițiile în adaptarea la schimbările climatice (de exemplu, sisteme de irigații, protecție împotriva grindinei) nu sunt extinse.

Ca parte a exercițiului inițial de cuantificare, expunerea maximă combinată la dezastre naturale pentru cele trei întreprinderi de stat evaluate este estimată să depășească 400 de milioane

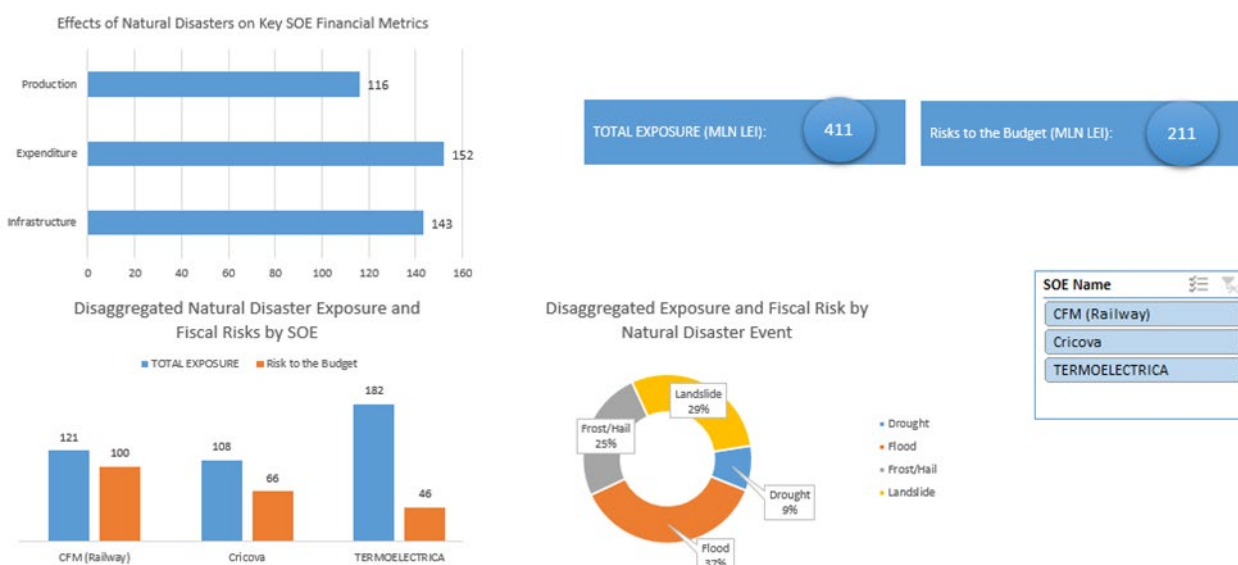
MDL, cu o estimare de 200 de milioane MDL reprezentând riscul fiscal potențial transferat din bugetul de stat.

Sources: Authorities data and IMF STX calculations

Ministerul Finanțelor rămâne ferm angajat în promovarea transparenței fiscale și consolidarea gestionării finanțelor publice din perspectiva riscurilor. Evaluarea impactului dezastrelor naturale în monitorizarea întreprinderilor de stat/ societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat reprezintă un pas important în această direcție. În perioada 2026-2028, ministerul va extinde analiza riscurilor privind dezastrele naturale și la alte întreprinderi de stat. Totodată vom încorpora în mod oficial riscurile legate de climă ale întreprinderilor de stat/ societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat în Nota privind riscurile fiscale și în Cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM). Încorporarea acestor riscuri în planificarea fiscală este esențială pentru a proteja sustenabilitatea fiscală pe termen lung, pentru a evita realocările bugetare neprevăzute și pentru a consolida reziliența infrastructurii publice critice.

SOE Natural Disaster Risk Summary Dashboard

Măsurile de atenuare a riscurilor

Măsurile de atenuare a riscurilor fiscale aferente întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat se referă în prim plan la consolidarea cadrului legal ce reglementează activitatea acestor entități, prin fortificarea instrumentelor de administrare și supraveghere a entităților cu capital de stat de către organele de conducere/fondator, precum și prin promovarea principiilor de bună guvernare și transparența activității desfășurate.

În acest sens, *cu privire la consolidarea cadrului legal aferent administrării proprietății publice și entităților economice cu capital de stat*, se enunță aprobarea următoarelor acte normative:

- Legea nr.207/2024 pentru modificarea anexei la Legea nr.121/2007 privind administrarea și deținutarea proprietății publice;
- Hotărârea Guvernului nr.487/2025 cu privire la reorganizarea unor întreprinderi de stat;
- Hotărârea Guvernului nr.234/2025 cu privire la alocarea mijloacelor financiare Societății cu Răspundere Limitată „Arena Națională” (pentru majorarea capitalului social)
- Hotărârea Guvernului nr.135/2025 cu privire la alocarea mijloacelor financiare în vederea majorării capitalului social al Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”;
- Hotărârea Guvernului nr.559/2024 cu privire la scutirea unor societăți comerciale de la plata dividendelor aferente profitului net obținut în anul 2023;
- Hotărârea Guvernului nr.558/2024 cu privire la reorganizarea Societății pe Acțiuni „Barza Albă” prin fuziunea (absorbția) Societății pe Acțiuni „Aroma”;
- Hotărârea Guvernului nr.470/2024 cu privire la reorganizarea Instituției Publice Centrul Național de Cercetare și Producere a Semințelor prin fuziunea (absorbția) Întreprinderii de Stat "Stațiunea Tehnologico-Experimentală Pașcani" și la modificarea unor hotărâri ale Guvernului;
- Hotărârea Guvernului nr.442/2024 cu privire la reorganizarea Societății pe Acțiuni "Termoelectrica" prin fuziunea (absorbția) Societății cu Răspundere Limitată „INFO BON”;
- Hotărârea Guvernului nr.413/2024 cu privire la reorganizarea Întreprinderii de Stat „Administrația de Stat a Drumurilor”;
- Hotărârea Guvernului nr.374/2024 cu privire la alocarea mijloacelor financiare Societății cu Răspundere Limitată „Arena Națională”
- Hotărârea Guvernului nr.308/2024 cu privire la alocarea mijloacelor financiare în vederea majorării capitalului social al Întreprinderii de Stat „Calea Ferată din Moldova”;
- Hotărârea Guvernului nr.307/2024 cu privire la reorganizarea Instituției Publice Universitatea Tehnică a Moldovei prin fuziunea (absorbția) Întreprinderii de Stat "Stațiunea Didactică Experimentală Criuleni" și la modificarea unor hotărâri ale Guvernului;

În partea ce ține de procesul de reorganizare sau dizolvare a entităților economice cu capital de stat, se menționează că:

Concomitent, reducerea numărului entităților supuse monitoringului financiar comparativ cu anul 2024 se datorează reducerii numărului entităților cu capital de stat incluse în Registrul patrimoniului public. Aceasta la rândul său fiind generată de finalizarea procedurilor de lichidare/insolvabilitate cu radierea acestora din Registrul patrimoniului public, și anume: (Î.S. „Centrul Republican pentru Ameliorarea și Reproducerea Animalelor „Maximovca”, Anenii Noi, Î.S. Institutul de Stat de Proiectare „Ruralproiect”, Î.S. Centrul de instruire „Inmacom-Didactic”, Î.S. Institutul Național de Cercetări și Proiectări în Domeniul Amenajării Teritoriului, 4 Urbanismului și Arhitecturii „Urbanproiect”, Î.S. „Combinatul Republican de Instruire Auto”).

Întru executarea art.19 alin.(3) lit. b) din Legea nr. 246/2017, continuă procesul de reorganizare a întreprinderilor de stat prin fuziune (comasare) a celor cu gen similar de activitate în vederea optimizării resurselor și de transformare a unor întreprinderi de stat în instituții publice, care preponderent prestează servicii populației/realizează funcții ale statului. Astfel, se atestă că în perioada 2018 –2024 au fost aprobate o serie de Hotărâri de Guvern cu privire la reorganizarea întreprinderilor de stat în alte forme juridice de organizare. În acest sens, 38 întreprinderi de stat au finalizat procesul de reorganizare (fie prin transformare în instituții publice/ societate pe acțiuni, fie prin fuziune cu instituțiile publice noi create). Pentru alte 9 entități cu capital de stat, au fost aprobate Hotărâri de Guvern de reorganizare și actualmente derulează procesul de reorganizare (fie în instituții publice, fie prin fuziune cu instituțiile publice noi create). Totodată, pentru reorganizarea unor întreprinderi de stat au fost elaborate proiecte de hotărâri ale Guvernului de către autoritățile competente și sunt în procesul consultărilor publice;

Referitor la administrarea entităților economice cu capital de stat, la valorificarea bunurilor

entităților economice cu capital de stat și la asigurarea integrității și gestionării eficiente a patrimoniului public, se remarcă că, Agenția Proprietății Publice în calitate de unic fondator al întreprinderilor de stat și deținător unic de acțiuni/ părți sociale în societățile comerciale, își propune realizarea în continuare a următoarelor acțiuni prioritare:

- continuarea prin programul trierii a procesului de reorganizare prin fuziune (absorbție) a unor întreprinderi de stat/reorganizare a întreprinderilor de stat în alte forme juridice de organizare prevăzute de legislație/lichidare a unor întreprinderi de stat și societăți comerciale cu cota statului în capital social care nu desfășoară activitate pe parcursul mai multor ani, conform Hotărârii Guvernului nr.911/2022 pentru aprobarea Strategiei cu privire la administrarea proprietății de stat în domeniul întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat pentru anii 2023-2030;

- asigurarea integrității și folosirii eficiente a patrimoniului public din gestiunea/proprietatea întreprinderilor de stat, a societăților comerciale cu cota statului în capitalul social;

- coordonarea înstrăinării, gajării, casării, dării în locațiune sau comodat a activelor întreprinderilor de stat și ale societăților comerciale cu cotă majoritară de stat;

- elaborarea propunerilor de buget în domeniul administrării corporative a întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat.

- Totodată, printre recomandările sale, în domeniul administrării corporative a întreprinderilor de stat și a societăților comerciale cu capital de stat, în vederea consolidării, protecției și valorificării a proprietății publice de stat se enumeră:

- lansarea unui proces amplu de consultare inter-ministerială, cu implicarea comunității academice și societății civile, cu scopul evaluării rolului entităților economice cu capital de stat în implementarea politicilor naționale de ramură, identificarea și evaluarea rolului entităților economice cu capital de stat în sistemul economic și administrativ național;

- continuarea procedurilor de evaluare cantitativă și calitativă a patrimoniului întreprinderilor de stat și al societăților comerciale cu capital de stat, în scopul identificării bunurilor care nu sunt incluse în circuitul economic, elaborării unor proiecte de valorificare a acestora în cadrul acelorași sau în cadrul altor entități prin transferul activelor subutilizate, precum și prin accelerarea procesului de deetatare a activelor neutilizate, inclusiv în cadrul unor proiecte de parteneriat public-privat.

Tabelul nr. 16. Lista celor mai mari întreprinderi de stat și societăți comerciale care au efectuat auditul pentru anul 2024

Nr. d/o	Denumirea entității	Tipul situațiilor financiare (individuale/consolidate)	Data depunerii situațiilor financiare	Modul de ținere a contabilității	Raportul auditorului independent Opinie cu rezerve /fără rezerve	Nr. d/o	
						Raport de audit	Situațiile financiare
1.		Consolidate	25.03.25	IFRS	Opinie cu rezerve: Conform Notei 15 „Imobilizări corporale” ale Grupului și ale Societății sunt înregistrate la 31 Decembrie 2024 în situația poziției financiare individuale în sumă de 3,236,297,340 MDL și respectiv situației poziției financiare consolidate ale Grupului la valoarea de 3,236,854,406 MDL pentru care valoarea imobilizărilor corporale în curs de execuție a reprezentat suma de 173,491,664 MDL. Urmare procedurilor de audit efectuate există condiții semnificative care indică faptul că imobilizările corporale în curs de execuție în valoare de 70,694,717 MDL nu mai îndeplinesc condițiile de recunoaștere conform IAS 16 "Imobilizări corporale" pct. 7 pentru care Societatea în urma inventarierii anuale a prezentat aceste obiecte ca fiind lipsite de necesitate tehnologică în utilizarea		

Nr. d/o	Denumirea entității	Tipul situațiilor financiare (individuale/c consolidate)	Data depunerii situațiilor financiare	Modul de ținere a contabilității	Raportul auditorului independent Opinie cu rezerve /fără rezerve	Nr. d/o	
						Raport de audit	Situațiile financiare
	S.A. „Termoelectrica”				acestora. Drept rezultat al acestor aspecte, nu am putut stabili dacă este posibil să fi fost necesare ajustări cu privire la valoarea recuperabilă a imobilizărilor corporale în curs de execuție. După cum se prezintă în Nota 18 "Stocuri" Societatea a înregistrat pentru anul încheiat la 31 Decembrie 2024, stocuri în sumă de 136,957 mii MDL. Ca urmare a procedurilor de audit efectuate există condiții semnificative care indică faptul că stocurile cu o vechime mai mare de 5 ani în valoare de 30,951,298 MDL nu mai îndeplinesc condițiile de evaluare conform IAS 2 "Stocuri" pct. 28 și pct. 34, pentru care Societatea în urma inventarierii anuale a prezentat aceste obiecte ca stocuri de rezervă, stocuri neutilizate, stocuri învechite, stocuri deteriorate, stocuri foste în folosință, stocuri cu termen expirat și pentru care nu a fost recunoscute reduceri ale valorii contabile până la valoarea realizabilă netă inclusiv pierderi de stocuri drept cheltuială în perioada în care are loc reducerea valorii contabile. Drept rezultat al acestor aspecte, nu am putut stabili dacă este posibil să fi fost necesare ajustări cu privire la soldul stocurilor din situația poziției financiare individuale.	Da/ Da	Da/Da
2.	S.A. „Moldtelecom”	Individuale	30.04.25	IFRS	Opinie: Am desfășurat auditul nostru în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit ("ISA") și Legea privind auditul situațiilor financiare nr. 271 din 15.12.2017 ("Legea nr. 271/2017"). Responsabilitățile noastre în baza acestor standarde sunt descrise detaliat în secțiunea "Responsabilitățile auditorului într-un audit al situațiilor financiare" din raportul nostru. Suntem independenți față de Societate, conform Codului Etic Internațional pentru Profesioniștii Contabili (inclusiv Standardele Internaționale privind Independența) emis de Consiliul pentru Standarde Internaționale de Etică pentru Contabili ("codul IESBA"), ediția 2023 și conform cerințelor de etică profesională relevante pentru auditul situațiilor financiare individuale din Republica Moldova, inclusiv Legea nr. 271/2017 și ne-am îndeplinit celelalte responsabilități de etică profesională, conform acestor cerințe și conform codului IESBA, ediția 2023. Credem că probele de audit pe care le-am obținut sunt suficiente și adecvate pentru a furniza o bază pentru opinia noastră.	Da/Da	Da/Da
3.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”	Individuale	05.05.2025	SNC	Nu a fost efectuat audit pentru anul 2024	-	-
4.	S.A. „Red-Nord”	Individuale	30.04.25	IFRS	Opinie: Am desfășurat auditul nostru în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit (ISA-uri) și Legea privind auditul situațiilor financiare nr. 271/2017 cu modificările ulterioare (în continuare „Legea 271/2017”). Responsabilitățile noastre sunt descrise detaliat în secțiunea „Responsabilitățile auditorului într-un audit al situațiilor financiare individuale” din raportul nostru. Suntem independenți față de Societate, conform Codului Etic Internațional pentru Profesioniștii Contabili (inclusiv Standardele internaționale privind independența) (Codul IESBA) emis de Consiliul pentru Standarde Internaționale de Etică pentru Contabili și cerințelor de etică profesională conform Legii 271/2017 care sunt relevante pentru auditul situațiilor financiare din Republica Moldova. Ne-am îndeplinit celelalte responsabilități de etică profesională, conform Codului IESBA și cerințelor de etică ale Legii 271/2017. Considerăm că, probele de audit pe care le-am obținut sunt suficiente și adecvate pentru a furniza o bază a opiniei noastre.	Da/Da	Da/Da
5.		Individuale	-	IFRS	Opinie cu rezerve: în timpul misiunii de audit am identificat o deficiență semnificativă a controlului intern, care poate afecta prezentarea fidelă a situațiilor financiare individuale și responsabilitatea conducerii privind guvernanta corporativă. Întreprinderea nu are constituit un comitet de audit, contrar bunelor		

Nr. d/o	Denumirea entității	Tipul situațiilor financiare (individuale/c consolidate)	Data depunerii situațiilor financiare	Modul de ținere a contabilității	Raportul auditorului independent Opinie cu rezerve /fără rezerve	Nr. d/o	
						Raport de audit	Situațiile financiare
	ÎS „Moldelectrica”				<p>practici de governanță și cerințelor pentru entitățile de interes public, conform art. 6, alin. (11), lit. a) din Legea cu privire la Întreprinderea de stat și întreprinderea municipală nr.246/2017 și art. 44 alin. (1) din Legea privind auditul situațiilor financiare nr.271/2017. Acest aspect indică un control intern inadecvat și o slabă governanță, crescând riscul de denaturare semnificativă fie din eroare, fie din fraudă.</p> <p>După cum se prezintă în Nota 14 „Imobilizări corporale”, întreprinderea deține active corporale în valoare de 2,215,825,813 lei. Nu am putut obține suficiente dovezi de audit adecvate pentru a confirma dreptul de gestiune al întreprinderii asupra unor bunuri imobile (clădiri și construcții speciale) supuse înregistrării obligatorii în registrul bunurilor imobile, în valoare totală de 34,473,921 lei. Documentele justificative puse la dispoziție nu au fost suficiente pentru a susține recunoașterea acestora în situațiile financiare individuale.</p> <p>După cum se prezintă în Nota 20 "Creanțe comerciale și alte creanțe", la 31 decembrie 2024, întreprinderea are creanțe comerciale și alte creanțe curente în valoare de 343.946.475 lei, pentru care nu a fost calculată și recunoscută pierderea de depreciere. Întreprinderea nu a aplicat IFRS 9 „Instrumente financiare” în întocmirea situațiilor financiare individuale, utilizând în schimb tratamente contabile care corespund Standardului IAS 39 „Instrumente financiare: recunoaștere și evaluare”, care nu mai este aplicabil în ceea ce privește creanțele și alte instrumente financiare. Începând cu 1 ianuarie 2018 IFRS 9 prevede cerințe specifice privind clasificarea, evaluarea și deprecierea activelor financiare. Conducerea nu a determinat impactul aplicării IFRS asupra situațiilor financiare individuale, iar noi nu am putut obține suficiente probe de audit pentru a cuantifica ajustările care ar fi fost necesare. Nerespectarea standardului IFRS 9 afectează prezentarea, evaluarea și notele aferente activelor financiare din situațiile financiare individuale.</p> <p>În același timp așa cum se prezintă în Nota 26 „Provizioane pentru alte datorii și taxe” la situațiile financiare individuale, Întreprinderea a înregistrat, la data de 31 decembrie 2024, un provizion pentru creanțe nerecuperabile în valoare de 10.523.774 lei, constituit în exercițiul financiar anterior (2023). Până la data de raportare, acest provizion nu a înregistrat nici o mișcare și nu a fost prezentată nicio justificare economică sau juridică clară privind menținerea acestuia, conform cerințelor aplicabile privind recunoașterea și menținerea provizioanelor. Lipsa unei documentații adecvate cu privire la baza estimării, evenimentul generatoare și evaluarea probabilității de pierdere ridică îndoieli semnificative asupra caracterului justificat al recunoașterii și păstrării acestui provizion în situația poziției financiare. Această situație poate conduce la o denaturare semnificativă a poziției financiare și a rezultatului exercițiului, cu un posibil impact asupra indicatorilor financiari.</p> <p>După cum se prezintă în Nota 19. "Stocuri", la 31 decembrie 2024, întreprinderea are stocuri în valoare de 318 147 397 lei, pe parcursul misiunii de audit am identificat faptul că pierderea din depreciere a stocurilor, în special pentru stocurile cu mișcare lentă, este, în opinia noastră, subevaluată. Pe baza calculelor și analizei noastre, estimăm că ajustarea valorii nete realizabile ar fi trebuit să fie mai mare decât cea recunoscută de întreprindere la data situației poziției financiare. În același timp întreprinderea a înregistrat în contabilitate o depreciere a stocurilor constatate în urma inventarierii, care vor fi casate în perioada viitoare în sumă de 736.349 lei în lipsa deciziei conducerii cu privire la rezultatele inventarierii și contrar destinației deprecierei stocurilor. În plus, nu am fost prezenți la inventarierea fizică a stocurilor desfășurată de întreprindere la sfârșitul exercițiului</p>	Da/Nu	Da/Nu

Nr. d/o	Denumirea entității	Tipul situațiilor financiare (individuale/consolidate)	Data depunerii situațiilor financiare	Modul de ținere a contabilității	Raportul auditorului independent Opinie cu rezerve /fără rezerve	Nr. d/o	
						Raport de audit	Situațiile financiare
					<p>financiar și, totodată, procesul de înregistrare a rezultatelor inventarierii în contabilitate nu a fost finalizat. În aceste condiții, nu am putut obține probe de audit suficiente și adecvate cu privire la existența și valoarea stocurilor prezentate în situațiile financiare individuale la data de 31 decembrie 2024. În cazul în care am fi avut acces la probele necesare, este posibil ca ajustările rezultate să fi avut un impact semnificativ asupra valorii stocurilor, rezultatului exercițiului financiar și capitalurilor proprii ale întreprinderii.</p> <p>Întreprinderea nu dispune de o metodologie documentată privind contabilizarea tranzacțiilor aferente aplicate consecvent, în cursul exercițiului financiar 2024 au fost înregistrate corecții aferente exercițiilor precedente (2022-2023), în valoare totală de 119,3 milioane lei, din care 87,5 milioane lei aferente anului 2022 și 31,8 milioane lei aferente anului 2023, recunoscute ca pierderi. Aceste ajustări ridică semne de întrebare cu privire la respectarea cerințelor Standardului internațional de Contabilitate 8 - „Politici contabile, modificări ale estimărilor contabile și erori” (IAS 8), afectând comparabilitatea și prezentarea fidelă a situațiilor financiare individuale.</p> <p>Notele explicative la situațiile financiare individuale nu includ toate informațiile cerute de cadrul de raportare aplicabil, respectiv prevederile art. 22 din Legea nr. 287/2017 și IFRS-urile. Această omisiune constituie o abatere de la cerințele cadrului de raportare financiară aplicabil, afectând caracterul complet al informațiilor prezentate în situațiile financiare și limitând gradul de transparență față de utilizatorii acestora.</p> <p>După cum se menționează în Nota 31 „Angajamente”, anumite clauze financiare, astfel cum sunt definite în acordurile dintre întreprindere și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) nu au fost respectate în anul încheiat la 31 decembrie 2024, și anume, rata de acoperire a costului datoriei a întreprinderii la 31 decembrie 2024 a fost sub pragul minim specificat în acord, de 1.1, aceasta constituie o încălcare semnificativă a convențiilor. Acest aspect reprezintă o incertitudine semnificativă care poate pune la îndoială capacitatea întreprinderii de a-și continua activitatea și poate afecta conformitatea situațiilor financiare cu scopul propus.</p> <p>Atragem atenția asupra Notei 2.5.1 . "Venituri din transportul energiei electrice" care prezintă faptul că activitatea întreprinderii și tarifele aferente serviciului de transport al energiei electrice sunt reglementate de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE). Prin urmare, reglementările ANRE pot avea un impact semnificativ asupra performanței financiare a întreprinderii, precum și asupra valorii contabile a activelor și datoriilor întreprinderii.</p>		
6.	S.A. „CET-Nord”	Individuale	29.04.25	IFRS	<p>Opinie: Atragem atenția asupra Notei 3.2.4. „Veniturile din contracte cu clienții” care prezintă faptul că activitatea Societății și tarifele de furnizare a energiei electrice și termice sunt reglementate de către Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE). Prin urmare, reglementările ANRE pot avea un impact semnificativ asupra performanței financiare a Societății, precum și asupra valorii contabile a activelor și datoriilor Societății. Opinia noastră nu este modificat ca urmare a acestui aspect.</p>	Da/Da	Da/Da
		Individuale/ Consolidate	28.04.25	IFRS	<p>Opinie cu rezerve: contractul de audit a fost semnat în anul 2025 și nu am avut posibilitatea de a asista inventarierea fizică a activelor imobilizate și a stocurilor la 31 decembrie 2024. De asemenea, nu am putut obține probe de audit suficiente și adecvate prin proceduri alternative pentru a verifica cantitatea și valoarea contabilă a acestor active. În consecință, nu am putut determina dacă ar fi fost necesară ajustarea situațiilor financiare în ceea ce privește aceste elemente.</p>		

Nr. d/o	Denumirea entității	Tipul situațiilor financiare (individuale/consolidate)	Data depunerii situațiilor financiare	Modul de ținere a contabilității	Raportul auditorului independent Opinie cu rezerve /fără rezerve	Nr. d/o	
						Raport de audit	Situațiile financiare
7.	S.A. „Combinatul de Vinuri Cricova”				Valoarea stocurilor de materiale reflectată în Situațiile Financiare la data de raportare constituie 212,2 milioane lei, acestea fiind recunoscute la valoarea de cost, contrar prevederilor Politicilor Contabile interne aplicabile pentru anul 2024 (pct. 2.5) și cerințelor standardului IAS 2 „Stocuri”, care stipulează că stocurile trebuie evaluate și prezentate la valoarea cea mai mică dintre cost și valoarea realizabilă netă. Testele de audit efectuate au identificat existența unor stocuri în valoare totală de 1.133,6 mii lei, care nu au înregistrat mișcări pe parcursul ultimilor trei ani (2022-2024). În cursul procedurilor de audit aplicate, s-a constatat că entitatea nu a efectuat calculul impozitului pe profit amânat, deși acesta era necesar în conformitate cu cadrul de raportare aplicabil și cu politicile proprii aprobate.	Nu/Da	Nu/Nu
8.	Î.S. „Fabrica de Sticlă din Chișinău”	Individuale	29.04.2025	IFRS	Opinie: Am efectuat auditul în conformitate cu Standardele Internaționale de Audit (ISA). Responsabilitățile noastre conform acestor standarde sunt ulterior descrise în secțiunea Responsabilitatea auditorului pentru auditul situațiilor financiare. Suntem independenți față de Întreprindere conform Codului Etic al Profesioniștilor Contabili (Codul IESBA) emis de Consiliul pentru Standardele Internaționale de Etică și am îndeplinit alte responsabilități etice în conformitate cu acest cod. Considerăm că probele de audit obținute sunt suficiente și adecvate pentru expunerea opiniei de audit.	Da/Nu	Da/Nu
9.	Î.S. „Poșta Moldovei”	Individuale	30.04.25	IFRS	Opinie cu rezerve: Pentru exercițiul financiar încheiat la 31 Decembrie 2024, veniturile din vânzări recunoscute în situația profitului sau pierderii și alte elemente ale rezultatului global reprezintă suma de 566,979,323 MDL. Având în vedere valoarea semnificativă, natura complexă și dependența de sistemele informaționale utilizate, recunoașterea acestor venituri este expusă unui risc inerent cu privire la exhaustivitatea și acuratețea înregistrărilor contabile. Pe parcursul anului auditat, sistemul informațional a fost supus unui atac de tip ransomware. Totodată, sistemul de control intern aferent sistemelor informaționale nu oferă asigurări suficiente privind gestionarea accesului, modificărilor de sistem, incidentelor de securitate și actualizărilor critice. Considerând natura și nivelul de risc inerent aferent recunoașterii veniturilor, nu a fost posibil să efectuăm proceduri alternative de audit pentru a obține dovezi suficiente cu privire la exhaustivitatea și acuratețea veniturilor și a creanțelor comerciale pentru exercițiul încheiat la 31 decembrie 2024. Prin urmare, nu am putut determina dacă ar fi fost necesare ajustări semnificative ale acestor sume în situațiile financiare aferente exercițiului încheiat la 31 decembrie 2024. Opinia auditorului asupra situațiilor financiare aferente exercițiilor financiare încheiate la 31 decembrie 2021, 2022 și 2023 a exprimat, de asemenea, o rezervă în legătură cu acest aspect. Credem că probele de audit pe care le-am obținut sunt suficiente și adecvate pentru a furniza o bază a opiniei noastre cu rezerve.	Da/Nu	Da/Nu
		Individuale/ Consolidate	-		Opinie cu rezerve: După cum este descris în Notele 8 (i) și 9 din situațiile financiare consolidate și individuale anexate, situațiile consolidate și individuale ale poziției financiare prezintă creanțe pe termen lung în sumă de 1.321.621.614 MDL la 31 decembrie 2024 (31 decembrie 2023: 1.330.621.614 MDL) datorate de Termoelectrica S.A., care au fost achiziționate ca fiind depreciate. Cu toate acestea, aceste creanțe nu au fost contabilizate ca fiind depreciate la recunoașterea inițială. În plus, la 31 decembrie 2024 și 31 decembrie 2023 nu au fost efectuate evaluări ale deprecierei acestora sau prezentate dezvoltări privind riscul de credit. Opinia noastră asupra situațiilor financiare consolidate pentru perioada de gestiune		

Nr. d/o	Denumirea entității	Tipul situațiilor financiare (individuale/consolidate)	Data depunerii situațiilor financiare	Modul de ținere a contabilității	Raportul auditorului independent Opinie cu rezerve /fără rezerve	Nr. d/o	
						Raport de audit	Situațiile financiare
10.	S.A. „Energocom”			IFRS	<p>încheiată la 31 decembrie 2023 a fost cu rezerve ca urmare a acestui aspect.</p> <p>În plus, deși în august 2024 Societatea a convenit cu debitorul un grafic de rambursare a acestei creanțe pe o perioadă de 15 ani, în situațiile financiare consolidate și individuale creanța este înregistrată la valoarea nominală. IFRS impun ca activele financiare pe termen lung care nu sunt purtătoare de dobândă să fie recunoscute la valoarea actualizată a fluxurilor de numerar viitoare actualizate utilizând o rată de piață adecvată.</p> <p>A fost impracticabil pentru noi să determinăm măsura în care situațiile financiare consolidate și individuale sunt denaturate ca urmare a acestor aspecte, inclusiv ajustările necesare asupra „Creanțelor pe termen lung” și „Rezultatului reportat” la 31 decembrie 2024 și 31 decembrie 2023, pierderilor așteptate din riscul de credit, „Rezultatului financiar” și „Profitului sau pierderii nete” pentru perioadele de gestiune încheiate la aceste date, precum și asupra prezentărilor de informații aferente.</p> <p>Grupul/ Societatea a aplicat scutirea pentru uz propriu din IFRS 9 instrumente <i>Financiare</i> în contabilizarea contractelor de cumpărare și vânzare de gaze în situațiile financiare consolidate și individuale. De asemenea, gazele deținute ca stocuri au fost evaluate la cost. Cu toate acestea, modelul de afaceri al Grupului și al Societății și structura pieței în ceea ce privește contractele de cumpărare și vânzare de gaze din 2023 și 2024 indică faptul că Grupul/Societatea acționează ca un intermediar pe piața angro a gazelor naturale, cu contractele încheiate cu scopul de a genera o marjă de dealer. Prin urmare, aceste contracte intră în domeniul de aplicare al IFRS 9 și ar trebui să fie contabilizate și evaluate ca instrumente derivate bazate pe mărfuri la valoare justă, iar stocurile ar trebui evaluate la valoare justă mai puțin costurile de vânzare. A fost impracticabil pentru noi să cuantificăm efectele acestei abateri de la cerințele IFRS asupra valorilor contabile ale „Stocurilor”, instrumentelor derivate bazate pe mărfuri (active) și instrumentelor derivate bazate pe mărfuri (pasive) la 31 decembrie 2024 și 31 decembrie 2023, asupra „Veniturilor”, „Costului vânzărilor”, câștigurilor sau pierderilor din modificarea valorii juste a instrumentelor derivate bazate pe mărfuri și asupra „Profitului sau pierderii nete” pentru perioadele de gestiune încheiate la aceste date. Opinia noastră asupra situațiilor financiare consolidate pentru perioada de gestiune încheiată la 31 decembrie 2023 a fost de asemenea cu rezerve ca urmare a acestui aspect.</p>	Da/Da	Da/Nu
					<p>Opinie cu rezerve: La 31 decembrie 2024 valoarea stocurilor de materiale reflectate în Situațiile Financiare constituie 85,3 mln lei, fiind prezentate la valoarea de cost contrar prevederilor Politicilor Contabile pentru anul 2024 (p.2.5), cât și prevederilor IAS 2 „Stocuri” care solicită recunoașterea stocurilor la valoarea cea mai mică dintre cost și valoarea realizabilă netă. Urmare a efectuării de către auditori în cadrul misiunii de audit a testelor au fost identificate stocuri, care nu au înregistrat micșorări pe parcursul ultimilor 3 ani (2022-2024), în valoare totală de 1,8 lei și care prezintă semne de depreciere. Ținem să menționăm, că pe parcursul perioadei de gestiune Entitatea a înregistrat și stocuri cu mișcare lentă pentru care la fel nu a fost efectuată în cadrul inventarierii anuale testarea la depreciere a acestora, pentru a determina valoarea realizabilă netă și a efectua ajustările necesare în evidența contabilă.</p> <p>La data de 31 decembrie 2024, Societatea înregistrează în Situațiile Financiare creanțe fără micșorare pe parcursul ultimilor 3 ani (2021 - 2024) în valoare de 3,8 mln lei, din care cu valori peste 100 mii lei - 2,9 mln, iar creanțe compromise și care se află în litigii 3,2 mln</p>		

Nr. d/o	Denumirea entității	Tipul situațiilor financiare (individuale/consolidate)	Data depunerii situațiilor financiare	Modul de ținere a contabilității	Raportul auditorului independent Opinie cu rezerve /fără rezerve	Nr. d/o	
						Raport de audit	Situațiile financiare
11.	S.A. „Franzeluța”	Individuale	30.04.25	IFRS	(Europrod Invest SRL 649,3 mln, și Stațiunea Didactico-Experimentală Stăuceni 1.250,0 mln, Sphere Group SRL 1.259,2 mln.). Probabilitatea de recuperare a acestor creanțe este incertă. Politicile Contabile ale entității pentru anul 2024 prevăd decontarea creanțelor compromise în mod direct la cheltuielile perioadei de gestiune curente fără crearea provizioanelor (p.2.6), metodă prevăzută de SNC, însă cadrul de reglementare și raportare financiară pentru Entitate este conform IFRS, ceea ce presupune estimarea și recunoașterea provizionului pentru creanțe compromise în conformitate cu prevederile IAS 37 „Provizioane, datorii contingente și active contingente”. În conformitate cu prevederile IAS 37 „Provizioane, datorii contingente și active contingente”, IAS 19 „Beneficiile angajaților și p.2.9 din Politicile Contabile pentru anul 2024 și întru respectarea principiului prudenței, Entitatea urma să constituie provizioane aferente cheltuielilor și plăților preliminare la achitarea indemnizațiilor pentru concediile ordinare ale personalului. Soldul concediilor anuale neutilizate la situația din 31 decembrie 2024 constituie 17,864 zile, ceea ce exprimat valoric ca urmare a testelor efectuate de auditori constituie estimativ 9,5 mln lei (a fost determinat în baza informației cu privire la suma salariului mediu anual per angajat, care la rândul său a fost determinat pornind de la suma totală a retribuiri muncii în cadrul entității pentru anul 2024 și conform metodologiei de calculare a indemnizației de concediu prevăzute în HG 426/2004). Atât IAS 12 „Impozit pe profit”, cât și Politicile Contabile a Entității pentru anul 2024 prevăd calculul impozitului pe profit amânat, ce presupune identificarea diferențelor temporare dintre baza fiscală a activelor și a datoriilor și valoarea contabilă a acestora din situația poziției financiare. Contrar celor enunțate, calculul impozitului pe profit nu a fost efectuat.	Da/Da	Da/Nu
12.	S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”	Individuale	-	IFRS	Opinie cu rezerve: La 31 decembrie 2024, Societatea are creanțe comerciale în valoare de 285 948 106 lei, datorii comerciale în valoare de 304 155 898 lei. Nu am primit confirmări de sold de la clienți persoane fizice și parțial persoane juridice, și nu am putut să ne convingem prin mijloace alternative cu privire la existența și exhaustivitatea soldurilor respective la 31 decembrie 2024. În consecință, nu am putut stabili, dacă sunt necesare ajustări privind soldul creanțelor comerciale, datoriilor comerciale în situația poziției financiare la 31 decembrie 2024. Recunoașterea veniturilor din livrarea energiei prin contorizarea netă de achiziție a energiei electrice în kw au fost injectate în rețea și furnizate la consumatorii finali, fără costuri de achiziție a energiei electrice. Conform Standardelor Internaționale de Audit, există un risc implicit în devierea perioadei de facturare și recunoașterii veniturilor și cheltuielilor, și anume, în diferite perioade fiscale, sau modificării rezultatului financiar pentru anul 2024.	Da/Da	Da/Nu
13.	S.A. „Loteria Națională a Moldovei”	Consolidate/Individuale	-	SNC	Opinie: Am auditat situațiile financiare consolidate și individuale ale societății pentru exercițiul încheiat la 31.12.2024, pe baza cărora au fost întocmite situațiile financiare consolidate. În raport am exprimat opinia că situațiile financiare pe baza cărora s-au întocmit situațiile financiare consolidate prezintă o imagine veridică și fidelă, în conformitate cu cadrul relevant de raportare financiară.	Da/Da	Nu/Nu
14.	S.A. „Moldovagaz”	Individuale	11.04.2025	SNC	Nu a fost efectuat auditul pentru anul 2024.	Nu/Nu	Da/Nu
15.	Aeroportul Internațional	Individuale	20.05.2025	SNC	Opinie: În opinia auditorului, situațiile financiare individuale anexate ale "Aeroportul Internațional Chișinău" și prezintă fidel sub toate aspectele semnificative poziția financiară, performanța financiară,		

Nr. d/o	Denumirea entității	Tipul situațiilor financiare (individuale/c consolidate)	Data depunerii situațiilor financiare	Modul de ținere a contabilității	Raportul auditorului independent Opinie cu rezerve /fără rezerve	Nr. d/o	
						Raport de audit	Situațiile financiare
	„Eugen Doga” Chișinău				fluxurile de numerar și situația modificărilor capitalului propriu, aferente exercițiului încheiat la 31 decembrie 2024, în conformitate cu Legea contabilității și raportării financiare nr.287 din 15.12.2017 și Standardele Naționale de Contabilitate.	Da/Nu	Da/Nu

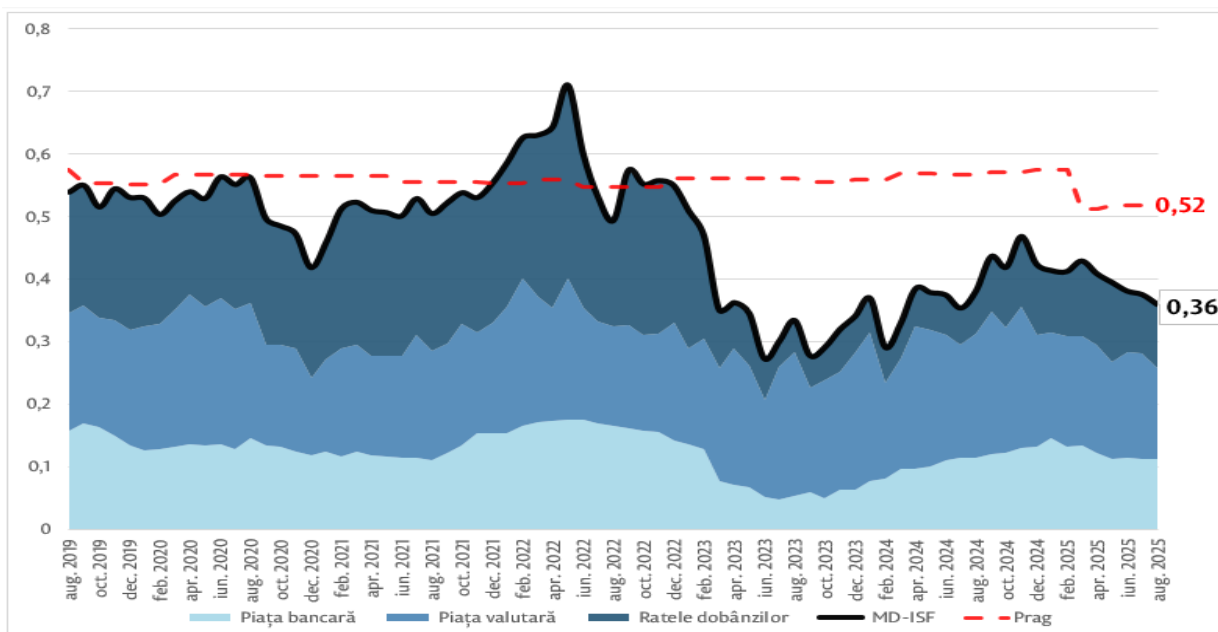
2.3 Riscuri, asociate sectorului financiar

Tendențe și evoluții recente

Drept un instrument generic de identificare a acumulării riscurilor sistemice în sectorul financiar este utilizat indicele de stres financiar (ISF), care la sfârșitul lunii august 2025 semnalează lipsa unor tensiuni în sistemul financiar.

La situația din 31.08.2025 ISF a constituit 0,36. Acesta a înregistrat o descreștere cu 0,021 comparativ cu perioada similară a anului precedent. Dinamica descendentă a indicelui a fost generată de diminuarea valorii care captează stresul pe piața valutară și pe piața bancară, în timp ce subindicele aferent pieței ratelor dobânzilor a consemnat o evoluție ascendentă.

Graficul 12. Evoluția ISF-MD și a componentelor acestuia

În perioada de referință, în sectorul bancar a continuat tendința de creștere a activelor, depozitelor, capitalului, băncile fiind capabile să acopere riscurile ce rezultă din activitatea lor. De asemenea, băncile mențin niveluri de lichiditate înaltă. BNM a continuat procesul de supraveghere a sectorului financiar din Republica Moldova, în vederea prevenirii și limitării riscurilor.

Prognoze bugetare pe termen mediu

Având în vedere emisiunea obligațiunilor de stat în valoare de 13 341,2 mil. lei, pe termen de până la 25 de ani, care au fost transmise în contul Băncii Naționale a Moldovei în scopul executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat acordate în anii 2014-2015 pentru cele trei bănci, estimările privind plățile ce urmează a se efectua din bugetul de stat în contul deservirii obligațiunilor de stat respective (plata dobânzilor și a sumei principale) se situează sub 0,2 - 0,3% din PIB în perioada anilor 2024-2028.

Tabelul nr. 17. Plățile MF pentru deservirea obligațiunilor de stat emise în scopul executării obligațiilor la garanțiile de stat acordate în anii 2014-2015*)

	2024	2025 <i>proгноza</i>	2026 <i>proгноza</i>	2027 <i>proгноza</i>	2028 <i>proгноza</i>
-mil. lei	927,5	951.3	976,2	985,6	994,8
- % din PIB	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2

*) conform graficului de emisiune și răscumpărare a obligațiunilor de stat

Este necesar de menționat că, potrivit modificărilor introduse în art.38¹ lichidarea băncii poate fi prelungită de Banca Națională cu una sau mai multe perioade, durata fiecărei perioade fiind de cel mult 2 ani, în baza demersului argumentat al lichidatorului băncii.

Evaluarea riscurilor viitoare și măsuri de atenuare a acestora

În continuare sunt prezentate informații privind riscurile din sectorul financiar, evaluate în baza obiectivelor intermediare din [Strategia privind politica macroprudențială](#).

Obiectivul intermediar I: Reducerea și prevenirea creșterii excesive a creditelor și a efectului de levier

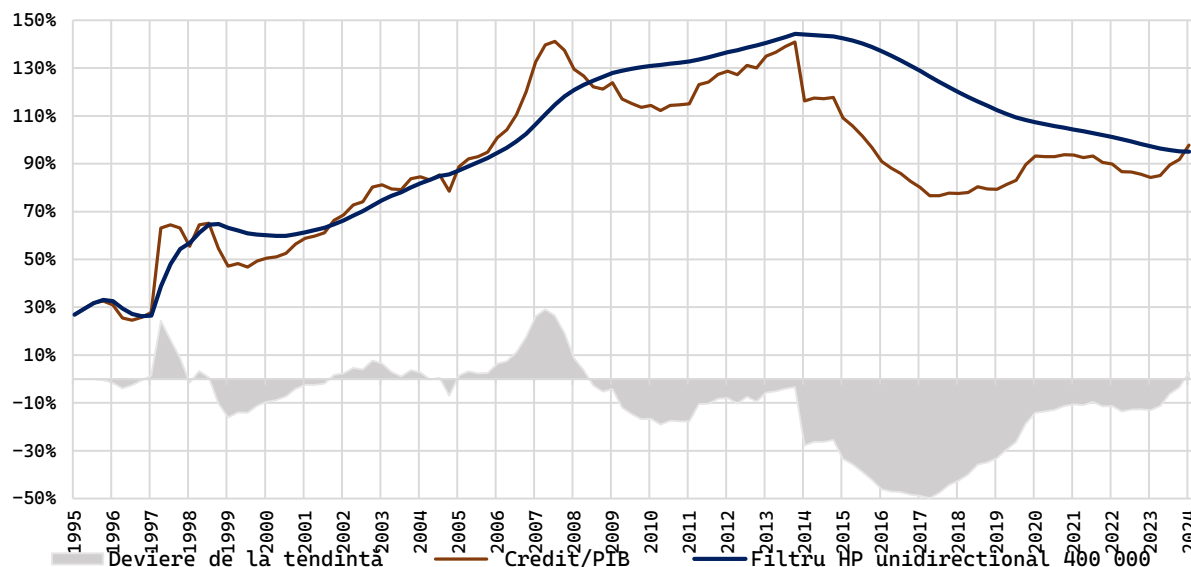
Riscurile abordate:

- *Creștere accelerată a creditării însoțită de relaxarea standardelor de creditare - **Moderat***
- *Creditarea accelerată și acumularea riscului în cadrul unui anumit sector sau unei anumite categorii de active - **Redus***

Amortizorul anticiclic de capital

Experiența internațională sugerează că există o probabilitate mai mare de apariție a crizelor financiare după o perioadă în care împrumuturile totale din economie cresc rapid, principalul indicator de măsurare a ciclului financiar fiind creditul privat raportat la PIB. În baza acestui indicator, BNM urmărește nivelul de deviație al valorii raportului credit bancar privat nefinanciar/PIB trimestrial ajustat sezonier (în continuare – raportul credit/PIB) de la tendința sa pe termen lung. Referențialul pentru amortizor reflectă ciclul de creditare și riscurile datorate creșterii excesive a creditelor în Republica Moldova. Conform datelor oficiale, publicate de BNM și Biroul Național de Statistică la situația din trimestrul IV 2024, în perioada analizată componentele raportului credit/PIB au manifestat o creștere, creditarea continuând tendința de creștere din perioadele precedente.

Graficul 13. Evoluția raportului credit/PIB față de tendința sa pe termen lung

Sursa: BNM, BNS

Raportul credit/PIB a constituit, în același trimestru, o valoare de 97,8 la sută, în creștere cu 6,1 p.p. față de valoarea sa anterioară. Prin urmare, devierea raportului credit/PIB de la tendința sa pe termen lung, a constituit 2,7 la sută.

Indicatorul creșterii nivelului creditării bancare, calculat ca schimbarea procentuală a creditării bancare a sectorului privat nefinanciar, indică faptul că creditarea bancară este în creștere cu 8,2 la sută față de trimestrul precedent. În același timp, creșterea PIB-ului trimestrial ajustat sezonier față de trimestrul precedent a constituit 1,5 la sută. În concluzie, creșterea PIB-ului trimestrial ajustat sezonier s-a realizat într-un ritm mai lent decât creditarea, ceea ce a condus la creșterea cu 6,2 p.p. a devierii raportului credit/PIB de la tendința sa pe termen lung comparativ cu trimestrul precedent.

Devierea raportului credit/PIB de la tendința sa pe termen lung a înregistrat pentru prima dată în ultimii ani un nivel excesiv al riscului sistemic ciclic, ceea ce îi atribuie referențialului amortizorului anticiclic valoarea de 0,23 la sută.

În acest context, pentru a spori reziliența băncilor la eventuale șocuri viitoare, [BNM a decis introducerea](#), în iulie 2025, a unei cerințe suplimentare de capital sub forma amortizorului anticiclic de capital, care va intra în vigoare la șase luni de la publicare. Amortizorul anticiclic de capital are ca scop principal creșterea rezilienței sistemului bancar pe parcursul fazelor de expansiune ale ciclului financiar și limitarea efectelor negative ale unei corecții ulterioare.

Credite noi acordate

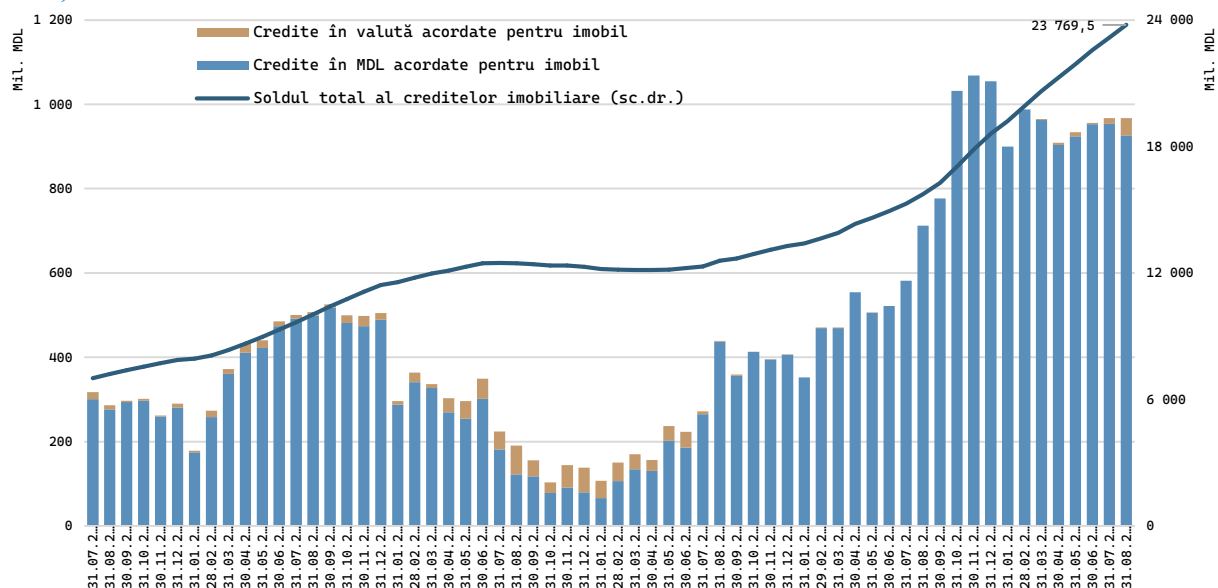
Sectorul bancar

Fluxul de credite noi acordate de sectorul bancar în primele opt luni ale anului curent a totalizat 53 779,3 mil. MDL, consemnând o creștere anuală de 29,5 la sută comparativ cu perioada similară a anului precedent. Evoluția pozitivă a fost determinată, în principal, de expansiunea creditării persoanelor fizice (+44,0 la sută), susținută de cererea robustă pentru credite de consum și ipotecare, precum și de avansul creditelor acordate persoanelor juridice (+22,8 la sută).

Fluxul creditelor ipotecare noi, în primele opt luni ale anului curent, a totalizat 7 856,0 mil. MDL, înregistrând o creștere de 81,9 la sută față de perioada similară a anului precedent. Totodată, ponderea creditelor noi acordate în valută sau indexate la cursul valutar a fost de 0,9 la sută din totalul fluxului de credite ipotecare noi, reflectând preferința accentuată a debitorilor pentru împrumuturi în monedă națională.

Astfel, la data de 31 august 2025, soldul creditelor ipotecare a înregistrat o creștere anuală de 51,0 la sută, atingând nivelul de 23 769,5 mil. MDL, iar ponderea în portofoliul total de credite al sectorului bancar s-a majorat până la 24,4 la sută (*Graficul 14*).

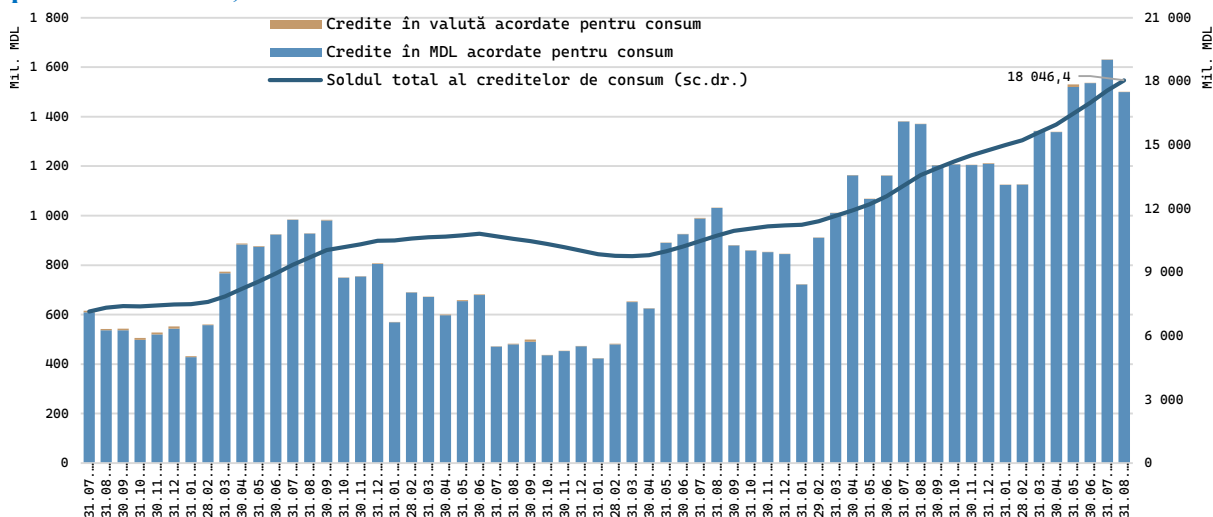
Graficul 14. Evoluția creditelor noi și a soldului creditelor pentru imobil acordate persoanelor fizice, mil. lei

Fluxul creditelor noi de consum acordate în primele opt luni ale anului curent a totalizat 11 125,7 mil. MDL, înregistrând o creștere anuală de 26,6 la sută comparativ cu perioada similară a anului precedent. Ponderea creditelor de consum acordate în valută s-a menținut la un nivel redus, circa 0,1 la sută din fluxul total al creditelor de consum noi.

Astfel, la data de 31 august 2025, soldul total al creditelor de consum acordate de sectorul bancar a atins 18 046,4 mil. MDL, consemnând o creștere de 33,0 la sută față de aceeași perioadă a anului anterior (*graficul 15*).

Graficul 15. Evoluția creditelor noi și a soldului creditelor pentru consum acordate persoanelor fizice, mil. lei

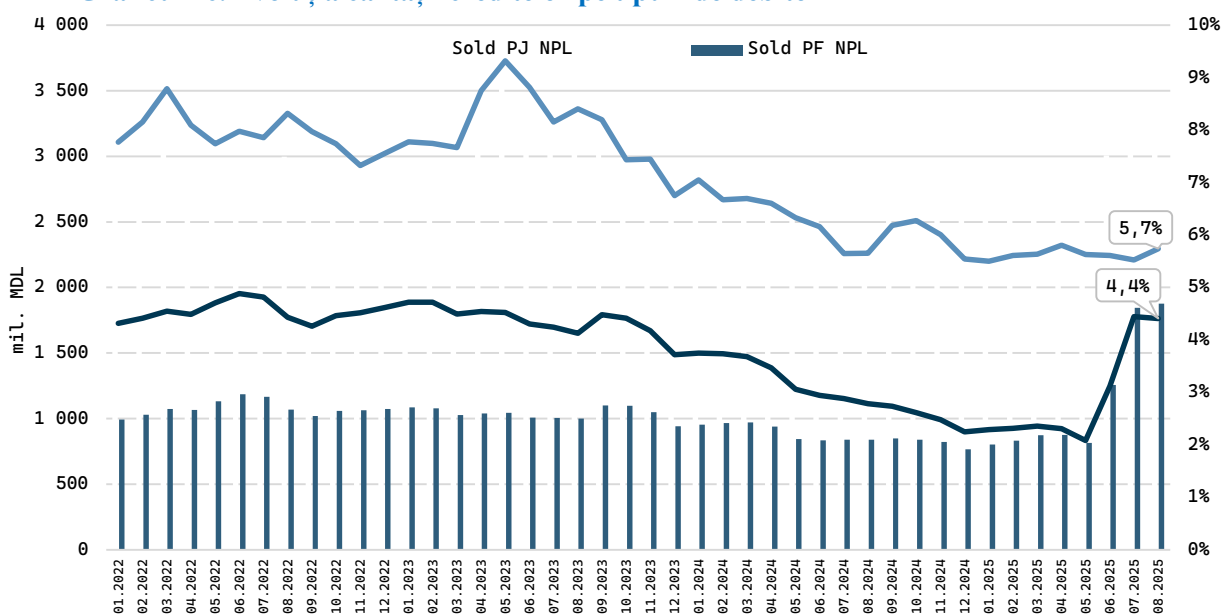
Calitatea creditelor

La data de 31 august 2025, soldul total al creditelor acordate de sectorul bancar și clasificate în categoriile neperformante a înregistrat o creștere de 55,9 la sută față de perioada similară a anului precedent. Evoluția a fost determinată, în principal, de majorarea soldului creditelor neperformante aferente persoanelor fizice cu 41,4 la sută, concomitent cu o creștere de 30,0 la sută în cazul creditelor neperformante ale persoanelor juridice.

Rata creditelor neperformante (NPL) pe sectorul bancar, conform cerințelor prudențiale naționale, a înregistrat o creștere de 0,7 p.p. față de nivelul din perioada similară a anului precedent, atingând 5,2 la sută. Pe componente, rata NPL aferentă creditelor acordate persoanelor juridice s-a majorat ușor, până la 5,7 la sută (+0,1 p.p.), iar rata NPL aferentă creditelor acordate persoanelor fizice a crescut mai pronunțat, până la 4,4 la sută (+1,6 p.p.) (graficul 16).

În cazul creditelor acordate persoanelor fizice, rata NPL aferentă creditelor de consum a crescut cu 0,4 p.p. (echivalentul a 244,6 mil. MDL), iar rata NPL aferentă creditelor ipotecare a crescut cu 2,8 p.p. (echivalentul a 797,6 mil. MDL).

Graficul 16. Evoluția calității creditelor pe tipuri de debitori

*Rata NPL a fost calculată conform cerințelor prudențiale.

Sursa: BNM

Sectorul de creditare nebanară – organizații de creditare nebanară (OCN) și asociații de economii și împrumut (AEÎ)

La situația din 30.06.2025, OCN dețineau o cotă de 14,7 la sută în portofoliul total de credite și împrumuturi, acordate la nivelul sistemului financiar, fiind în descreștere cu 0,3 p.p. comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Piața OCN a atins în trimestrul II 2025 valoarea portofoliului de credite de 16 389,3 mil. MDL, în creștere anuală cu 2 358,3 mil. MDL sau 16,8 la sută. Creditarea companiilor a continuat să crească pe parcursul anului 2025, înregistrând o majorare de 13,0 la sută, față de aceeași perioadă a anului precedent, echivalent a 598,9 mil. MDL, până la un total de 5 203,6 mil. MDL. Creditarea persoanelor fizice a consemnat creștere anuală de 13,2 la sută.

De asemenea, se constată o înrăutățire a calității portofoliului de credite. Astfel rata NPL a înregistrat o creștere până la 12,0 la sută urmare creșterii soldului creditelor neperformante care a atins valoarea totală de 1 949,3 mil. MDL.

La finele trimestrului II 2025, volumul activelor totale ale AEÎ a însumat valoarea de 1 385,9 mil. MDL. Ponderea împrumuturilor acordate constituie 89,7 la sută din valoarea totală a activelor. Valoarea totală a împrumuturilor acordate membrilor AEÎ a însumat 1 243,5 mil. MDL, fiind în creștere cu 10,1 la sută față de anul precedent. Calitatea portofoliului de împrumuturi al AEÎ prezintă un nivel de performanță relativ stabil, cu o rată a împrumuturilor neperformante (NPL) de 6,5 la sută.

Obiectivul intermediar II: Reducerea și prevenirea necorelării excesive a scadențelor și a lipsei de lichiditate pe piață

Riscurile abordate:

- *Riscul de lichiditate pe termen scurt și pe termen lung - **Redus***
- *Riscul dependenței excesive de surse mai puțin stabile de finanțare - **Redus***

Sectorul bancar

Cerințe de lichiditate

Indicatorii principali de lichiditate, precum acoperirea necesarului de lichiditate (LCR), lichiditatea pe termen lung și lichiditatea pe benzi de scadență, se situează peste limitele prudențiale stabilite de reglementări, ceea ce denotă o expunere redusă la riscuri de lichiditate, evidențiind menținerea unui nivel confortabil al lichidității în sectorul bancar, indicând o capacitate solidă a băncilor de a-și onora obligațiile pe termen scurt.

Totodată, se observă o ușoară tendință de diminuare a unor indicatori față de perioada precedentă, pe fondul creșterii volumului de creditare. Cu toate acestea, nivelurile actuale rămân semnificativ peste pragurile minime cerute, sugerând că sistemul bancar dispune de rezerve suficiente pentru a face față eventualelor șocuri de lichiditate și pentru a susține în continuare activitatea de creditare.

Depozitele bancare

Depozitele persoanelor fizice au rămas principala sursă de finanțare, crescând de peste două ori în perioada 2021-2025 (de la 36 mld. MDL la peste 81 mld. MDL) și menținând o pondere relativ stabilă, de aproximativ 58–61 la sută din total. În același timp, depozitele persoanelor juridice au înregistrat o evoluție pozitivă, dar mai lentă, urcând de la 15 mld. MDL la circa 52 mld. MDL, cu o cotă de aproximativ 39–42 la sută. În ansamblu, structura depozitelor denotă o încredere susținută a populației în sistemul bancar și o diversificare echilibrată a surselor de finanțare.

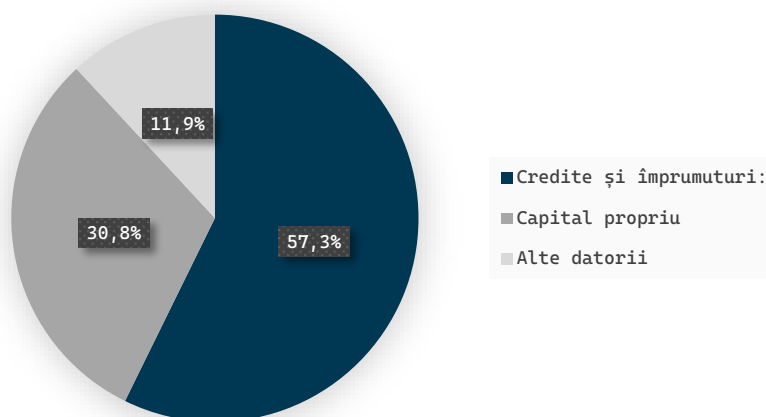
Raportul Credite/Depozite

La situația din 31.08.2025, raportul „credite/depozite” s-a majorat cu 8,9 p.p. față de sfârșitul anului 2024, înregistrând valoarea de 71,5 la sută, ceea ce denotă o sporire a intermediării financiare pe fondul creșterii mai lente a ritmului de atragere a depozitelor, comparativ cu creșterea mai accelerată a creditării.

Sectorul de creditare nebancaară – OCN și AEÎ

Graficul 17. Structura surselor de finanțare (OCN)

La situația din 30.06.2025 structura de finanțare a OCN rămâne relativ stabilă, creditele și împrumuturile deținând o pondere de 57,3 la sută din bilanțul agregat. Totodată, sectorul se finanțează din capital propriu în proporție de 30,8 la sută.

AEÎ se finanțează în proporție de 59,7 la sută din contul depunerilor de economii și 2,4 la sută din contul creditelor primite, iar cota capitalului propriu reprezintă 35,7 la sută din pasivele totale.

Obiectivul intermediar III: Limitarea concentrărilor de expuneri directe și indirecte

Riscurile abordate:

➤ *Riscul de concentrare a expunerilor - Redus*

Indicele de concentrare sectorială

Monitorizarea concentrării sectoriale este efectuată în vederea identificării potențialei acumulări de risc sistemic aferent concentrării expunerilor sectoriale pentru realizarea obiectivului intermediar al politicii macroprudențiale privind limitarea concentrărilor de expuneri directe și indirecte.

Măsurarea concentrării sectoriale a băncilor s-a efectuat prin utilizarea indicilor Herfindahl-Hirschman (HHI¹⁷) și Herfindahl-Hirschman ajustat la risc (HHI_{risk}¹⁸). Pentru aprecierea nivelului de concentrare, se utilizează doi indicatori: limita de concentrare maximal admisibilă¹⁹ și pragul de concentrație sporită²⁰.

Ca urmare a analizei efectuate, la situația din 30.06.2025, nu au fost identificate semnale de concentrare sectorială excesivă. Toate băncile înregistrează valori reduse și medii ale indicatorilor selectați, situându-se cu mult sub limita de concentrare maximă admisibilă.

La sfârșitul trimestrului II 2025, valoarea HHI pentru sectorul bancar a constituit 0,1465, în creștere cu 1,4 la sută față de trimestrul precedent și cu 3,8 la sută față de anul precedent. Această evoluție a fost determinată, în principal, de majorarea ponderii creditelor acordate ramurilor cu pondere semnificativă în portofoliu total, în mare parte, pentru procurarea/construcția imobilului și pentru consum.

HHI_{risk} înregistrează valori mai ridicate comparativ cu HHI. Nivelul indicatorului HHI_{risk} pentru sectorul bancar în trimestrul analizat a constituit 0,1476, în creștere cu 1,3 la sută față de trimestrul precedent și cu 3,4 la sută față de anul precedent. În același timp, valoarea indicatorului continuă să se plaseze sub limita de concentrare maximă admisibilă (0,6).

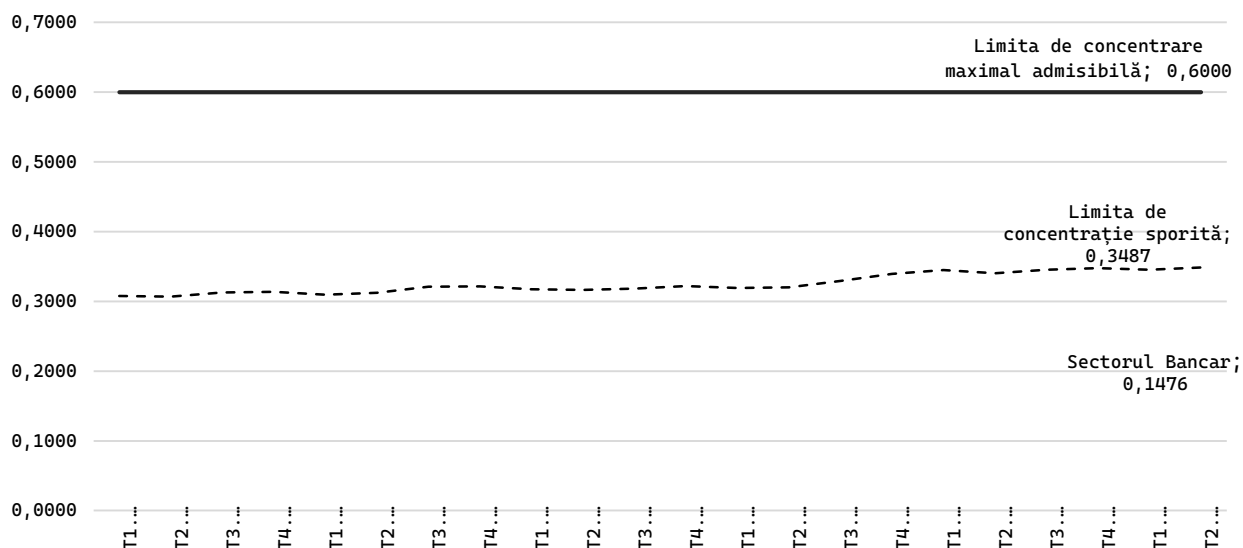
¹⁷ Indicatorul HHI atribuie fiecărui sector același risc, totodată, nu se ține cont de dimensiunile sectoarelor și contribuția acestora la produsul economic agregat.

¹⁸ Indicatorul HHI_{risk} permite să ia în calcul riscul specific fiecărei ramuri de activitate, pornind de la nivelul creditelor neperformante conform standardelor prudențiale (cu restanțe la plata principalului sau a dobânzii peste 90 zile) pentru fiecare ramură.

¹⁹ Cel mai înalt nivel al HHI_{risk}, înregistrat de vreo bancă, care nu s-a soldat cu lichidarea sau intervenția statului în banca respectivă.

²⁰ Media istorică a distanței dintre cel mai concentrat portofoliu bancar și concentrarea întregului sector bancar, aplicată la concentrarea sectorului bancar pentru perioada curentă.

Graficul 18. Repartizarea indicelui de concentrare HHIrisk

Sursa: BNM

Obiectivul intermediar IV: Limitarea impactului sistemic al stimulenteleor nealiniat în vederea reducerii hazardului moral

Riscurile abordate:

- *Impactul potențial al dificultăților întâmpinate de instituțiile de importanță sistemică asupra stabilității pieței financiare și a economiei reale - **Redus***

Sectorul bancar

Societățile de importanță sistemică din Republica Moldova (O-SII)

În conformitate cu art.63 alin.(7) din Legea privind activitatea băncilor nr.202/2017, BNM, în calitate de autoritate competentă, identifică băncile care sunt societăți de importanță sistemică (în continuare O-SII). Identificarea acestora se efectuează în baza [Metodologiei de identificare a societăților de tip O-SII din Republica Moldova](#).

Identificarea băncilor sistemice are ca scop neadmiterea riscului sistemic excesiv în sectorul bancar, prin asigurarea supravegherii și reglementării eficiente și corespunzătoare impactului sistemic caracteristic acestora.

Prin Hotărârea nr.115 din 22 mai 2025, Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei, în temeiul Legii nr. 202 din 06.10.2017 privind activitatea băncilor și în conformitate cu Metodologia în vigoare, conform situației din 31.12.2024, a stabilit băncile care sunt societăți de importanță sistemică din Republica Moldova, după cum urmează:

- BC „MAIB” S.A.
- BC „Moldindconbank” S.A.
- OTP Bank S.A.
- B.C. „Victoriabank” S.A.

În același timp, au fost stabilite și ratele amortizorului aferent societății de importanță sistemică (amortizorul O-SII), pentru băncile identificate ca societăți de tip O-SII din Republica Moldova:

- 1,5% pentru BC „MAIB” S.A.
- 1,0% pentru BC „Moldindconbank” S.A.
- 0,5% pentru OTP Bank S.A.

- 0,5% pentru B.C. „Victoriabank” S.A.

Toate băncile de importanță sistemică continuă să mențină niveluri robuste de solvabilitate și lichiditate, reflectate prin indicatori-cheie, precum rata fondurilor proprii, efectul de levier și gradul de acoperire a necesarului de lichiditate, demonstrând astfel reziliența lor în fața provocărilor financiare și capacitatea de a-și onora obligațiile pe termen scurt și lung.

Sectorul de creditare nebancară – OCN și AEÎ

În sectorul OCN se menține gradul mediu de concentrare a pieței, observat în trimestrele precedente. Astfel, primele 10 companii după active au însumat 77,3 la sută din volumul pieței la situația de la finele trimestrului II 2025, totodată top-10 OCN după mărimea portofoliului de împrumuturi însumează 75,8 la sută din piață.

Nivelul de concentrare pe piața AEÎ prezintă valori relativ scăzute, în comparație cu alți reprezentanți ai pieței financiar-nebancare. Astfel, top-10 AEÎ după mărimea activelor reprezintă 58,1 la sută din portofoliul total, totodată top-10 AEÎ după mărimea portofoliului de împrumuturi însumează 58,7 la sută din portofoliul total.

Situația financiară a sectorului de asigurări

La situația din 30.06.2025, în Republica Moldova activau 9 societăți de asigurare (dintre care 8 societăți practicau doar activitate de asigurări generale și o societate compozită desfășura simultan activitate în categoriile „asigurări generale” și „asigurări de viață”), 54 brokeri de asigurare sau de reasigurare, 51 agenți de asigurare și 34 agenți bancassurance.

La sfârșitul semestrului I al anului 2025, sectorul de asigurări se caracteriza prin creșterea activelor, capitalului și a rezervelor tehnice față de sfârșitul trimestrului precedent. Primele brute subscrise și despăgubirile achitate pe parcursul primului semestru al anului 2025 s-au majorat față de perioada similară a anului precedent. Valorile medii pe sector ale ratei de solvabilitate și ale coeficientul de lichiditate au crescut comparativ cu situația din 31.03.2025, atât pentru activitatea de asigurări generale, cât și pentru activitatea de asigurări de viață. Totodată, profitul net s-a diminuat față de aceeași perioadă a anului precedent, iar rata operațională combinată este în creștere. O societate de asigurare a înregistrat pierderi din activitatea desfășurată pe parcursul primului semestru al anului 2025.

Situația financiară a sectorului asigurări și conformarea cu reglementările prudențiale

La 30.06.2025, situația financiară a sectorului de asigurări, reflectată în baza rapoartelor prezentate de către participanții profesioniști pe piața asigurărilor, a înregistrat următoarele tendințe:

Activele, solvabilitatea și lichiditatea societăților de asigurare

Activele totale ale societăților de asigurare au înregistrat la situația din 30.06.2025 o valoare de 5 640,0 mil. MDL, în creștere cu 73,2 mil. MDL sau 1,3 la sută față de situația din 31.03.2025. Valoarea activelor lichide a constituit 3 326,9 mil. MDL, în creștere cu 2,5 la sută față de situația din 31.03.2025, ceea ce reprezintă 59,0 la sută din activele totale înregistrate de către societățile de asigurare. Valoarea activelor lichide raportată la valoarea rezervelor tehnice totale pe piață a fost de 101,7 la sută.

Toate societățile de asigurare licențiate au înregistrat rate de solvabilitate mai mari de 100%. Rata medie de solvabilitate pentru activitatea de asigurări generale a fost în creștere cu 10,5 p.p. față de situația din 31.03.2025 și a constituit 182,6 la sută, societățile de asigurare raportând rate de solvabilitate cuprinse între 141,2 la sută și 251,1 la sută. Pentru activitatea de asigurări de

viață a fost înregistrată o rată de solvabilitate de 579,1 la sută, în creștere cu 19,5 p.p. față de situația din 31.03.2025.

La situația din 30.06.2025, fondurile proprii eligibile ale societăților de asigurare au constituit 1 491,8 mil. MDL, în creștere cu 80,0 mil. MDL sau 5,7 la sută față de 31.03.2025.

La data de 30.06.2025, toate societățile de asigurare au înregistrat coeficienți de lichiditate mai mari de 1 pentru fiecare categorie de asigurări, variind pentru activitatea de asigurări generale între 1,51 și 5,88. În medie în sectorul de asigurări, coeficientul de lichiditate pentru activitatea de asigurări generale a fost în creștere cu 0,2 puncte față situația din 31.03.2025 (de la 3,3 la 3,5), iar pentru asigurări de viață fiind raportată o creștere de 0,6 puncte (de la 15,8 la 16,4).

Acoperirea cu active a rezervelor tehnice și a cerinței de capital minim

La situația din 30.06.2025, valoarea totală a activelor admise și final distribuite pentru acoperirea rezervelor tehnice și a cerinței de capital minim a fost de 4 225,4 mil. MDL, excedentul de active după acoperire constituind 545,9 mil. MDL. Societățile de asigurare dețineau suficiente active pentru acoperirea rezervelor tehnice, precum și toți asigurătorii, cu excepția unui singur caz, dispuneau de suficiente active pentru acoperirea cerinței de capital minim, având în vedere restricțiile stabilite în legislație.

Garantarea depozitelor în bănci

Expunerea potențială maximală a statului față de sectorul bancar poate fi exprimată prin suma obligațiunilor totale a sectorului bancar (cu excepția capitalului) care la situația din 31.08.2025 însumează 44,7 la sută din PIB²¹. Această cifră oferă un indiciu brut al pasivelor maxime posibile pe care guvernul ar putea fi solicitat să le asume într-un scenariu extrem de puțin probabil (cel mai rău caz). Cea mai semnificativă parte a obligațiunilor bancare reprezintă depozitele clienților care la finele lunii august 2025 au constituit 136,0 mld. MDL.

Totodată, conform ultimelor date disponibile la situația din 30.06.2025²², suma depozitelor garantate de Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar (FGDSB), în limita nivelului de acoperire actual de 200 mii lei per deponent per bancă, reprezintă 46,7 mld. MDL. Valoarea mijloacelor financiare destinate garantării depozitelor, deținută de Fond, constituie 1 413,0 mil. MDL. Aceasta reprezintă 3,02 la sută din totalul depozitelor garantate înregistrate în sectorul bancar. Suma depozitelor garantate dar neacoperite de FGDSB constituie 45,3 mld. MDL sau 13,5 la sută din PIB.

În cazul în care mijloacele financiare ale Fondului de acoperire a depozitelor bancare sunt insuficiente pentru onorarea obligațiilor sale, conform prevederilor art. 44, pct. 2 din Legea nr.160/2023 cu privire la garantarea depozitelor în bănci, FGDSB poate contracta împrumuturi de la Banca Națională pe un termen de maxim de 3 luni, cu condiția garantării integrale a acestora cu valori mobiliare de stat emise de Ministerul Finanțelor. Expunerea maximă a statului în acest caz ar constitui 45.3 mld. MDL.

Riscuri privind necesitatea de capitalizare a Băncii Naționale a Moldovei

În anul 2024 BNM a înregistrat un profit disponibil pentru distribuire în mărime de 3 221,94 mil. MDL care, în conformitate cu Legea nr. 548/1995 privind Banca Națională a Moldovei, a fost alocat integral la majorarea capitalului statutar și astfel a fost majorată rata de capitalizare de la 3,39 la sută până la 6,85 la sută din totalul datoriilor monetare ale BNM, suplinind astfel capitalul peste nivelul minim reglementat de 4.00%. Restabilirea nivelului capitalului statutar la 31

²¹PIB-ul este calculat ca suma mobilă pentru ultimele 4 trimestre disponibile; începând cu trimestrul III, 2024.

²²La situația din 30.06.2025 depozitele bancare pe sistem au constituit 133,2 mld. MDL.

decembrie 2024 peste nivelul minim de 4,00% din obligațiuni monetare prin alocarea profiturilor proprii a eliminat necesitatea aportului de capital din partea Ministerului Finanțelor de 620,37 mil. MDL solicitat în anul 2024 pentru acoperirea deficitului de capitalizare raportat la situația din 31 decembrie 2023. De altfel, acest aport nu fusese transferat până la sfârșitul anului 2024 de către Guvern, în persoana Ministerului Finanțelor.

2.4 Garanțiile de stat emise și plățile ce ar putea fi efectuate de către Ministerul Finanțelor, în calitate de garant al Programului de stat „Prima Casă”

Programul de stat „Prima Casă” are drept scop facilitarea accesului persoanelor fizice la achiziția unei locuințe prin contractarea de credite garantate parțial de stat), în special pentru familii tinere. Implementarea Programului respectiv are loc prin intermediul Instituției Publice Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului. Este necesar de menționat că la data de 31 iulie 2024, de către Parlamentul Republicii Moldova, prin Legea nr.218/2024 pentru modificarea unor acte normative („Prima casă Plus”) au fost operate modificări la Legea nr.293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat „Prima casă”, inclusiv în partea cotei procentuale a garanției de stat, care va constitui 70%, 65% sau 50% din soldul creditului ipotecar, în dependență de locul amplasării locuinței, statutul clădirii și termenul de dare în exploatare a imobilului. Până la adoptarea modificărilor la Legea nr.293/2017, cota de garantare a creditului contractat în cadrul Programului, a constituit 50% din soldul creditului ipotecar. Respectiv, modificarea cotelor de garantare, de către stat, a creditului ipotecar destinat procurării locuinței în cadrul Programului „Prima casă” atrage după sine inclusiv majorarea cheltuielilor bugetare viitoare, în contextul executării garanțiilor de o valoare mai mare.

La situația din 30 septembrie 2025, soldul creditelor garantate acordate în cadrul Programului a constituit 4 106,8 mil. lei, în Legea bugetului de stat pentru anul 2025, fiind prevăzută limita soldului garanțiilor de stat interne în sumă de 4 900,0 mil. lei, iar pentru onorarea angajamentelor aferente executării garanțiilor de stat - 10,0 mil. lei.

Având în vedere stabilirea noilor cote de garantare, de către stat, și ca rezultat creșterea volumului garanțiilor de stat ce ar putea fi emise pe termen mediu în cadrul Programului de stat „Prima casă”, estimările privind plățile ce urmează a se efectua din bugetul de stat în contul acestor garanții se situează sub 0,003% din PIB în perioada anilor 2026-2028, riscul asociat materializării obligațiilor contingente rămânând a fi unul moderat.

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2025 nu au fost activate garanții de stat acordate în cadrul Programului de stat „Prima casă”. Totodată, în bugetul de stat a fost restabilită suma de 0,4 mil. lei. Pe termen mediu, perioada 2026-2028, riscurile de activare a garanțiilor de stat vor fi condiționate de solvabilitatea debitorilor.

Tabelul nr. 18. Prognoza soldului garanțiilor de stat și a plăților contingente aferente

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 prognoză	2026 prognoză	2027 prognoză	2028 prognoză
Soldul garanțiilor de stat la sfârșit de perioadă²³										
- mil. lei	928,6	1 233,8	1 834,5	1 833,6	1 682,5	2 462,6	4 900,0	5 500,0	6 500,0	7 500,0
- % din PIB	0,4	0,6	0,8	0,7	0,6	0,8	1,4	1,5	2,0	2,2
Plăți MF în calitate de garant pentru garanțiile de stat emise										

²³ cu excepția garanțiilor de stat emise în anii 2014-2015 pentru asigurarea stabilității sistemului financiar național, care au fost convertite în anul 2016 în datorie de stat.

- mil. lei	0,0	0.17	0.18	0,5	1,90	0,4	10,0	10,0	13,0	16,0
- % din PIB	0,0	0,0001	0,0001	0,0002	0,0006	0,0001	0,003	0,003	0,003	0,004

2.5 Riscuri, asociate parteneriatului public-privat (PPP)

Parteneriatul public-privat (în continuare - PPP) reprezintă o formă de cooperare între autoritățile publice și mediul de afaceri ce se instituie în scopul contribuiri la atragerea de investiții private pentru realizarea proiectelor de interes public.

Cadrul normativ este reglementat prin Legea nr. 179/2008 cu privire la parteneriatul public-privat, cu modificările ulterioare ce stabilește principiile de bază ale parteneriatului public-privat, formele, modalitățile și procedura de realizare a acestuia, drepturile și obligațiile partenerului public și ale partenerului privat.

În prezent, de către Agenția Proprietății Publice sunt monitorizate **45** de contracte PPP și concesiune, inclusiv **15 contracte la nivel central** (5 contracte active, 5 contracte finalizate, 1 contract nerealizat, 1 contract în proces de rezoluțiune, 3 contracte reziliate) și respectiv **30 contracte la nivel local**, (11 contracte active, 2 contract nerealizat, 3 contracte suspendate, 2 contracte în proces de rezoluțiune, 12 contracte reziliate).

Astfel, la nivel central și local, Agenția Proprietății Publice monitorizează contracte de parteneriat public-privat și concesiune active, inclusiv stochează informația recepționată de la partenerii publici privind evoluția procesului de implementare, inclusiv cele în proces de rezoluțiune. Parcursul derulării acestora este caracterizat atât din aspecte realizabile cât și deficiențe de implementare, iar instituțiile vizate întreprind măsuri în vederea înlăturării impedimentelor parvenite și în scopul transparenței prezintă periodic informația Agenției Proprietății Publice.

Contractele de parteneriat public-privat au fost inițiate în următoarele domenii:

- Protecția mediului;
- resurse energetice alternative și eficiență energetică;
- transport și infrastructură;
- educație și învățământ;
- servicii medicale;
- alte servicii.

În anul 2024/2025, au fost monitorizate 7 contracte în domeniul protecției mediului, 5 contracte domeniu resurselor energetice alternative și eficiență energetică, 11 contracte în domeniul transport și infrastructură, 3 contracte în domeniul educației și învățământului, 15 contracte în domeniul ocrotirii sănătății (servicii medicale), 4 contracte servicii neatribuite altor categorii.

Tabelul nr. 19. Contractele PPP și concesiunea pentru perioada 2011-2024 pe domenii de activitate, la situația din 30.06.2025*

Domeniile	TOTAL	Active, în derulare		Finalizate		Nerealizate		Suspendate		În proces de rezoluțiune		Reziliate	
		Central	Local	Central	Local	Central	Local	Central	Local	Central	Local	Central	Local
1. Protecția mediului	7	-	2	-	-	-	1	-	1	-	1	-	2
2. Resurse energetice alternative și eficiență energetică	5	-	2	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1

3. Transport și infrastructură	11	-	-	4	-	-	1	-	1	1	1	2	1
4. Educație și învățământ	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Servicii medicale	15	2	4	1	-	-	-	-	-	-	-	1	7
6. Alte servicii	4	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
TOTAL	45	5	11	5	-	1	2	-	3	1	2	3	12

* - perioada de raportare despre implementarea PPP

Valoarea totală a investițiilor planificate conform contractelor PPP este de 352,9 mil EURO la nivel central și respectiv **11,0 mil EURO** la nivel local.

În prezent, un singur parteneriat public-privat, *Pentru proiectarea și construcția arenei polivalente de interes național*, presupune cheltuieli guvernamentale regulate. Doar în cadrul acestui contract au fost efectuate plăți directe din bugetul de stat - pentru Arena polivalentă de interes național. În perioada anilor 2018-2024, statul a contribuit la formarea capitalului social al S.R.L. „Arena Națională” cu aport în mărime de **473,1 mil lei**, alocate prin plăți directe.

În cadrul celorlalte proiecte, deși plăți directe în buget nu sunt prevăzute, riscurile fiscale se pot materializa în cazuri de reziliere a contractelor și achitării unor despăgubiri sau rambursării investițiilor efectuate la momentul rezilierii contractului.

Mai jos este descrisă situația actuală pentru parteneriatele public-private de interes național pentru care Agenția Proprietății Publice a fost desemnată de către Guvern în calitate de partener public/concedent sau i-a fost transmisă partea socială a societății publice de implementare a contractului de parteneriat public-privat.

➤ **Parteneriat public-privat „Proiectarea și construcția arenei polivalente de interes național”**, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 250/2018, care are ca obiectiv proiectarea, construcția, dotarea tehnică și darea în exploatare a arenei polivalente de interes național. Contract semnat între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, S.R.L. „Arena Națională”, Summa Turizm Yatirimciligi Anonim Şirketi și S.R.L. „Sam Investment Company”, la 24.08.2018, pe un termen de 12 ani, cu o valoare a investițiilor de **43 mil.EUR**. Ulterior, prin Acordul nr.1 la Contractul de parteneriat public-privat valoarea investițiilor reprezintă **44,5 mil. EURO**.

Prin Hotărârea Guvernului nr.529/2019 cu privire la transmiterea părții sociale a unei societăți comerciale, la modificarea și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului, Agenției Proprietății Publice i-a fost atribuită calitatea de asociat unic al S.R.L. „Arena Națională”.

În prezent, proiectul mai comportă riscuri aferente domeniului finanțelor publice, deoarece:

Un aspect important, ține de problema sumelor Taxei pe Valoare Adăugată, aflate în litigiu de contencios administrativ, pe care partea partenerului privat consideră și solicită a fi îndreptățit să nu le plătească în virtutea reglementărilor specifice aferente activității investiționale, încercându-se condiționarea cu soluționarea administrativă a acestui aspect problematic de către Guvern.

În consecință, riscurile financiare directe aferente acestui contract pentru următoarea perioadă fiscală sunt următoarele:

- Supportarea unui volum incert de cheltuieli curente pentru întreținerea Complexului „Arenei Naționale”.
- Litigiile existente și pendinte în instanța de contencios națională pe problema TVA-ului rezultat din livrările contractate în scopurile executării lucrărilor de edificare a Complexului arene polivalente de interes național.
- Un eventual litigiu internațional la inițiativa părții Partenerului privat, pe oricare dintre problemele financiare enunțate;
- Riscul omisiunii de plată în termen a tranșelor va avea consecința iminentă a declanșării procedurii executării gajului (ipotecii) atât asupra întregului complex al Arenei Naționale și

terenului aferent, în total de circa **69 ha**, precum și a suprafețelor de teren adiacente ipotecate, precum și intrarea în insolvență a S.R.L. „Arena Națională”.

➤ **Parteneriat public-privat „Modernizarea și eficientizarea activității Î.S. „Gărilor și Stațiile Auto”**, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 898/2018, care are ca obiectiv modernizarea și eficientizarea activității filialelor Î.S. „Gărilor și Stațiile Auto” prin dezvoltarea unei afaceri fezabile, generatoare de profit, cu stabilirea unor condiții riguroase de activitate în concordanță cu prevederile legale. Contract semnat între Agenția Proprietății Publice și S.R.L. „Gărilor Auto Moderne”, la data de 17.12.2018 pe un termen de 25 de ani, cu o valoare a investițiilor de **200,5 mln. lei**.

Ținând cont de situația în care până la data de 20.08.2022, S.R.L. „Gărilor Auto Moderne” în calitate de Partener privat, nu a asigurat nivelul preconizat de investiții și nu a prezentat Garanția de bună execuție a Contractului eliberată de o bancă comercială, aferente anului trei investițional, care să acopere inclusiv perioada 20.01.2021-19.01.2023, în temeiul pct. 15.1.2 coroborat cu pct. 15.3, prin prisma art. 23 alin. (2) al Legii nr. 179/2008 cu privire la parteneriatul public-privat, pct. 20.1 și pct. 28 al Contractului nr. 3/09 din 17.12.2018. Prin demersul nr. 09-05-5391 din 23.08.2022, Agenția Proprietății Publice, a informat Partenerul privat că notificarea de rezoluțiune nr. 09-05-3132 din 17.05.2022, a Contractului nr. 3/09 din 17.12.2018, și-a produs efectele, astfel contractul de parteneriat public-privat **a fost reziliat unilateral** din data de 20.08.2022.

În vederea executării efectelor rezoluțiunii Contractului nr. 3/09 din 17.12.2018, Agenția Proprietății Publice a emis Ordinul nr. 241 din 12.08.2024 *cu privire la demararea procedurii de preluare unilaterală de la S.R.L. „Gărilor Auto Moderne” și transmiterea activelor Gărilor și Stațiilor Auto către Î.S. „Direcția pentru Exploatarea Imobilului”*.

În perioada 19.08 – 30.08.2024, Comisia de preluare unilaterală și transmitere a asigurat procedura de preluare unilaterală de la S.R.L. „Gărilor Auto Moderne” și transmiterea activelor Gărilor și Stațiilor Auto către Î.S. „Direcția pentru Exploatarea Imobilului”.

Prin urmare au fost identificate următoarele riscuri aferente acestui contract:

- a) investițiile ratate conform pct. 5.1 al Contractului nr. 3/09 din 17.12.2018 și Anexei nr. 3;
- b) beneficiul direct ratat (redevența anuală) conform pct. 2.7 al Contractului nr. 3/09 din 17.12.2018 și Anexei nr. 2, pentru perioadă de rămasă din cei 25 ani contractuali;
- c) restituirea investițiilor confirmate printr-un audit de conformitate efectuate/suportate de către Partenerul privat pentru modernizarea obiectelor stabilite conform Anexei nr. 3 la Contractul nr. 3/09 din 17.12.2018;
- d) cheltuieli de judecată, inclusiv asistența juridică.

➤ **Parteneriat public-privat „Dezvoltarea activităților Loteriei Naționale din sectorul loteriilor și pariurilor la competiții/evenimente sportive, inclusiv prin intermediul rețelelor de comunicații electronice”**, precum și **Parteneriat public-privat „Serviciile din domeniile ce constituie monopol de stat gestionate de S.A. „Loteria Națională a Moldovei”**, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 237/2017, care are ca obiectiv modernizarea și extinderea activităților din domeniul jocurilor de noroc prin atragerea investițiilor private, a celor mai bune practici și know-how, asigurând reducerea riscurilor asociate legate de activitatea din domeniu și majorarea încasărilor la bugetul public național.

Contractul de parteneriat public-privat privind dezvoltarea activităților Loteriei Naționale din sectorul loteriilor și pariurilor la competiții/evenimente sportive, inclusiv prin intermediul rețelelor de comunicații electronice nr. 1/09 din 23.04.2018, semnat între Agenția Proprietății Publice și S.A. „Loteria Națională a Moldovei”, pe de o parte, și NGM SPC Limited și S.R.L. “NGM Company”, pe de altă parte, și Contractului de parteneriat public-privat pentru dezvoltarea activităților Loteriei Naționale a Moldovei din sectorul automatelor de joc cu câștiguri bănești, inclusiv prin intermediul rețelelor de comunicații electronice nr. 2/09 din 23.04.2018, semnat între Agenția Proprietății Publice și S.A. „Loteria Națională a Moldovei”, pe de o parte, și “Novo

Gaming M Technologies GmbH” și S.R.L. “NOVO INVESTMENT MLD”, pe de altă parte, pe un termen de 15 de ani.

Conform contractelor Partenerul public beneficiază de 75% din total veniturilor din sectorul loteriilor și 90% din total venituri, sectorul pariurilor la competiții/evenimente sportive.

În cazul Contractelor nr. 1/09 din 23.04.2018 și nr. 2/09 din 23.04.2018 anticipăm riscuri subsecvente schimbărilor în politica bugetar-fiscală pentru anul 2026, adică **riscuri fiscale**, ca efect al majorării cotelor de impozitare, în timp ce acordul asumat cu partenerul privat stabilește garanția stabilității cotelor de impozitare aplicabile, ceea ce în consecință ar putea determina optarea de către partenerul privat pentru rezoluțiunea contractului și eventuala revendicare în ordine judiciară a venitului ratat și altor eventuale prejudicii colaterale sau subsecvente.

Riscurile și consecințele rezilierii contractelor PPP pentru dezvoltarea activităților S.A. „Loteria Națională a Moldovei”, pot apărea din obligația de plată a despăgubirilor de către Partenerul public în cazurile survenirii temeiurilor de reziliere de către părți.

În speță, din partea Partenerilor privați ar fi:

- a) Riscul modificărilor legislative și a politicii autorității publice, care nu pot fi anticipate la semnarea contractelor și care sunt adresate direct, specific și exclusiv proiectului, ceea ce conduce la costuri de capital sau operaționale suplimentare din partea Partenerului privat. Partenerul privat este în drept de a rezilia contractul în cazul survenirii unor riscuri de natură politică și de modificări legislative, în urma căreia Republica Moldova riscă să fie obligată de către Centrul Internațional de Arbitraj al Camerei Economice Federale Austriece de la Viena să achite sume destul de semnificative pentru Republica Moldova.
- b) Întimpinarea dificultăților privind accesul la o anumită locație pentru desfășurarea activității operaționale.
- c) Incapacitatea Partenerului privat de a asigura resursele financiare în cuantumuri și termeni stabiliți.
- d) Riscul că pe teritoriul Republicii Moldova să activeze site-uri neautorizate în domeniul contractelor, care duc în eroare jucătorii, creând premise pentru migrarea jucătorilor și resurselor financiare ale acestora din țară către agenți economici care desfășoară activitatea în zona tenebră a jocurilor de noroc din diferite zone off-shore, cu riscuri substanțiale pentru finanțarea acțiunilor ilegale, inclusiv finanțarea terorismului. În urma migrației jucătorilor, se vor micșora esențial încasările din vânzări și respectiv veniturile S.A. „Loteria Națională a Moldovei” și partenerului privat, precum și diminuarea esențială a defalcărilor în bugetul public național.
- e) Riscul ca pe parcursul realizării contractelor se va modifica regimul de impozitare general în defavoarea Partenerului privat sau a Partenerului public.
- f) Riscul producerii unor schimbări fundamentale și neașteptate în situația și condițiile economice generale, care pot avea impact asupra cheltuielilor și veniturilor din cadrul proiectului de parteneriat public-privat, cu impact asupra creșterii mărimii costurilor operaționale peste cele anticipate, cu consecințe directă asupra capacității Partenerului de ași îndeplini obligațiile conform contractului

2.6 Alte riscuri

Fondurile de urgență ale Guvernului

Pe parcursul anului bugetar pot surveni situații, care necesită alocare suplimentară de mijloace financiare din bugetul de stat. Astfel de situații sunt: lichidarea consecințelor calamităților naturale, în caz de epidemii, situații excepționale cu caracter tehnogen (incendii, explozii, avarii etc.), natural (fenomene geofizice, geologice, meteorologice și altele periculoase) și biologic-social (boli contagioase, intoxicații în masă etc.), precum și necesitatea alocării resurselor financiare pentru finanțarea unor cheltuieli, care nu au fost incluse în bugetele autorităților și poartă caracter de urgență.

În scopul atenuării acestor riscuri și asigurării unui răspuns prompt la astfel de situații, Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale prevede, că prin legea bugetară anuală în cadrul bugetului de stat pot fi create **Fondul de rezervă al Guvernului** (pentru finanțarea cheltuielilor urgente care survin pe parcursul anului bugetar și care nu au fost posibil de anticipat și, respectiv, de prevăzut în bugetul aprobat) și **Fondul de intervenție al Guvernului** (pentru finanțarea cheltuielilor urgente legate de lichidarea consecințelor calamităților naturale (cu excepția prejudiciului adus culturilor vegetale sau animale), în caz de epidemii, precum și în alte situații excepționale). De asemenea, prevederile legale admit completarea fondului de intervenție pe parcursul anului bugetar cu donații de la persoane fizice și juridice.

Majoritatea activităților din fondul de intervenție sunt concentrate pe asigurarea unui răspuns post-eveniment și mai puțin pe aspectele de planificare pre-eveniment și activități pro-active pentru reducerea riscurilor la dezastre.

Volumul fondurilor de urgență se aprobă reieșind din volumul de resurse disponibil al bugetului de stat și poate fi modificat pe parcursul anului în dependență de nevoile de finanțare excepțională și neprevăzute, ce apar pe parcursul anului bugetar.

Tabelul nr.20. Dinamica alocării și utilizării mijloacelor fondurilor de urgență pentru anii 2020-2025

mil lei

Denumire	Anii											
	2020		2021		2022		2023		2024		2025	
	fondul de rezervă	fondul de intervenție	fondul de rezervă	fondul de intervenție	fondul de rezervă	fondul de intervenție	fondul de rezervă	fondul de intervenție	fondul de rezervă	fondul de intervenție	fondul de rezervă	fondul de intervenție
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Aprobat	50.000,0	38.000,0	161.500,0	116.321,3	500.000,0	300.000,0	500.000,0	540.000,0	150.000,0	250.000,0	150.000,0	250.000,0
Precizat	107.000,0	279.730,0	500.000,0	323.000,0	900.000,0	800.000,0	486.000,0	540.000,0	130.000,0	250.000,0	150.000,0	310.000,0
Executat	100.817,5	277.836,4	147.075,4	195.982,0	801.367,0	657.371,3	402.068,7	335.110,9	60.728,5	175.606,1	3.303,8	206.654,1
Executat/precizat (%)	94,22	99,32	29,42	60,68	89,04	82,17	82,73	62,06	46,71	70,24	2,20	66,66
Executat/aprobat (%)	201,64	731,15	91,07	168,48	160,27	219,12	80,41	62,06	40,49	70,24	2,20	82,66

Astfel, în perioada 2020-2023, urmare a multimplelor crize (COVID-19, criza refugiaților, criza energetică, calamitățile naturale precum a secetei din anul 2022) volumul fondurilor de urgență a fost majorat esențial comparativ cu perioadele precedente, ceea ce a permis Guvernului de a interveni prompt în gestionarea crizelor și de a asigura alocarea mijloacelor financiare pentru măsurile cu caracter excepțional în scopul diminuării impactului crizelor.

Alocațiile aprobate inițial pentru fondurile de urgență ale Guvernului în anul 2025 au constituit circa 0,11 % în PIB, sau cu 0,01 p.p. mai puțin comparativ cu ponderea în PIB a fondurilor de urgență precizate pentru anul 2024.

Alocațiile fondului de rezervă pentru anul 2025 constituie 150 mil. lei și la situația din 31.08.2025 au fost executate la nivel de 2,2%.

Pentru fondul de intervenție au fost aprobate alocații în sumă de 310 mil. lei, la situația din 31.08.2025 fiind executate la nivel de 66,7%.

Documente executorii

Plățile aferente documentelor executorii (cu executare silită și benevolă), începând cu anul 2016, se planifică în buget, iar executarea acestora este la nivel de 97% față de planul precizat, iar raportate la bugetul aprobat, se atestă o subestimare permanentă a acestor cheltuieli.

În anul 2025 cheltuielile pentru plata documentelor executării practic au fost majorate față de anul 2024 cu 41,8 %, iar la situația din 31.08.2025 au fost executate la nivel de 24,0% față de aprobat inițial. Din totalul cheltuielilor executate în anul 2025, circa 68,6 % constituie plățile aferente documentelor executorii cu executare silită și benevolă, iar 31,4% constituie plățile aferente documentelor executorii în baza hotărârilor și deciziilor Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Dezastre naturale

În ultimii ani se atestă un nivel ridicat de expunere a Republicii Moldova riscurilor calamităților cu caracter natural, în special ploi torențiale și vânturi puternice, inundații, grindină, secetă etc. În aceste situații Guvernul intervine cu resurse financiare din fondurile de urgență sau, în caz de necesitate, cu bunuri materiale din rezervele de stat, care ulterior pot fi recompleteate din mijloacele fondurilor de urgență.

Unul dintre cele mai problematice aspecte este că atât Guvernul cât și autoritățile administrației publice locale nu dispun de resursele financiare suficiente pentru a asigura soluționarea situațiilor dezastrilor în proporții majore. În majoritatea situațiilor dezastrilor naturale autoritățile publice locale sunt dependente de sprijinul oferit din bugetul de stat. Astfel, povara financiară asupra bugetului de stat este una considerabilă.

Grav expus fenomenelor meteorologice nefavorabile este domeniul agriculturii. În aceste cazuri agenții economici din domeniu solicită compensarea pierderilor din mijloacele bugetului de stat. Solicitățile respective sunt în creștere de la an la an, nefiind eligibile pentru alocare din fondurile de urgență ale Guvernului. Astfel, apare necesitatea imperativă de dezvoltare și implementare a mecanismelor de asigurări în agricultură.

Totodată, susținerea implementării tehnologiilor noi în agricultură și promovarea unor practici agricole inteligente din punct de vedere climatic prin programele existente din mijloacele prevăzute anual în bugetul de stat pentru subvenționarea agriculturii și susținerea întreprinderilor, ar putea contribui pe de o parte la majorarea veniturilor bugetare și pe de altă parte la diminuarea expunerii la unele riscuri cu caracter natural.

Tabelul nr. 21. Dinamica alocării din fondurile de urgență a mijloacelor pentru situații excepționale și lichidarea urmărilor calamităților naturale în perioada 2020-2024

mii lei

Denumire	Anii									
	2020		2021		2022		2023		2024	
	fondul de rezervă	fondul de intervenție	fondul de rezervă	fondul de intervenție	fondul de rezervă	fondul de intervenție	fondul de rezervă	fondul de intervenție	fondul de rezervă	fondul de intervenție
1	2	2	3	3	4	4	5	5	6	6
Aprobat	50.000,0	38.000,0	161.500,0	116.321,3	500.000,0	300.000,0	500.000,0	540.000,0	150.000,0	250.000,0
Precizat	107.000,0	220.000,0	500.000,0	323.000,0	900.000,0	800.000,0	486.000,0	540.000,0	130.000,0	250.000,0
Executat	100.817,5	277.836,4	147.075,4	196.042,9	801.367,0	657.371,3	402.068,7	335.110,9	60.728,5	175.606,1
dintre care										
Cheltuieli pentru situații excepționale și lichidarea urmărilor calamităților naturale	3.278,0	178.654,8	2.761,0	5.975,5		7.806,9	199.735,4	3.917,6	1.058,0	175.506,1
inclusiv										
- secetă/ajutor fermierilor pentru consecințele crizei 2022-2023/„Arșiță puternică” din anul 2024		159.660,2	2.761,0				199.735,4		1.058,0	147.285,6
- inundații (compensarea pagubelor/curățarea canalelor de evacuare a apelor)	3.278,0	2.062,0								
- ploi torențiale/grindină/vânt puternic		8.917,7		5.975,5		4.336,6		3.789,4		25.117,6
- alunecări de teren								128,2		3.102,9
- servicii de demolare a locuințelor avariate/ edificii incendiate, despăgubiri, procurarea locuințelor sociale		6.900,3				3.470,3				
- incendii/deflagrații		1.114,6								
Pondere cheltuieli pentru situații excepționale și lichidarea urmărilor calamităților naturale în totalul cheltuielilor executate din fond (%)	3,25	64,30	1,88	3,05	0,00	1,19	49,68	1,17	1,74	99,94

Pe parcursul anilor, deși sumele aprobate în buget sunt suficiente, există cazuri când se atestă o insuficiență de resurse pentru fondurile de urgență. De regulă, în astfel de situații se recurge la majorarea alocățiilor în procesul de modificare a legii bugetare anuale. Totuși, o analiză a utilizării mijloacelor din aceste fonduri, în special repetitivitatea acestora, impune necesitatea de a prevedea

astfel de cheltuieli în bugetele autorităților bugetare, responsabile de soluționarea problemelor care apar pe parcursul anului, fără a recurge la direcționarea resurselor financiare suplimentare.

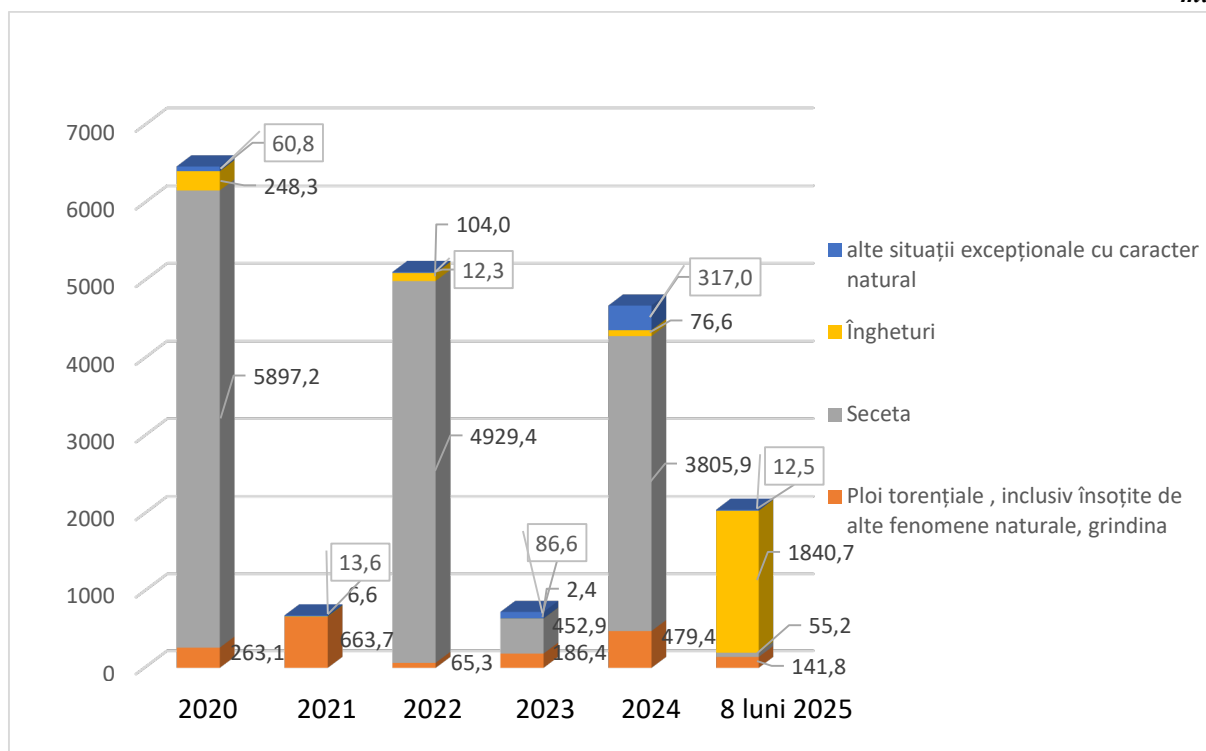
Conform datelor statistice ale Inspectoratului General pentru Situații de Urgență (IGSU) al Ministerului Afacerilor Interne în perioada anilor 2020-2024 în Republica Moldova au fost înregistrate 368 situații excepționale cu caracter natural, dintre care cele mai multe au fost ploile torențiale, inclusiv însoțite de grindină în număr de 286, secetă – 11, înghețuri – 30 și alte situații excepționale - 41. Numărul situațiilor excepționale cu caracter natural a variat de la 34 până la 103 de cazuri pe an și a constituit în medie circa 74 cazuri anual, iar la situația din 31.08.2025 au fost înregistrate 37 de cazuri.

Paguba materială în urma situațiilor excepționale cu caracter natural înregistrate în perioada anilor 2020-2024 a constituit 17671,5 mil. lei, iar în 8 luni ale anului 2025 s-au înregistrat pagube materiale în sumă de 2050,2 mil. lei.

Dinamica pagubelor materiale cauzate de situații excepționale cu caracter natural în perioada 2020-2025 se prezintă în graficul ce urmează:

Graficul nr. 19. Pagubele materiale cauzate de situațiile excepționale cu caracter natural

mil. lei

Sursa: Datele statistice ale Inspectoratului General pentru Situații Excepționale (https://www.dse.md/date_statistice)

Astfel, cele mai mari pagube materiale au fost înregistrate în urma secetelor, care au avut loc în anii 2020 și 2022 respectiv (91,2% și 96,4% din suma totală), iar în anul 2024 (81,3%). La situația din 31.08.2025 cea mai mare pagubă a fost înregistrată în urma înghețurilor (89,8% din suma totală). De asemenea, anual se atestă pagube materiale esențiale cauzate de ploi torențiale sau ploi torențiale însoțite de grindină, vânt puternic.

Majoritatea situațiilor excepționale cu caracter natural care au avut loc în Republica Moldova în perioada respectivă au fost cauzate de fenomenele climatice extreme și anume: secete, valuri de căldură, ploi torențiale cu grindină și vânt puternic, inundații, ninsori și viscol puternic, grindina mare, polei, înghețuri și furtuni puternice cu descărcări electrice, etc. Prognozele pentru

Republica Moldova sugerează că fenomenele climatice extreme vor deveni din ce în ce mai frecvente pe viitor.

În scopul îmbunătățirii mecanismului de gestionare a fondurilor de urgență și alocării mijloacelor în situații de urgență, se preconizează ajustarea cadrului normativ aferent și alinierea la procedurile Uniunii Europene în acest sens.